

NOTULEN van de digitale vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 5 november 2020 vanaf 19.00 uur.

Voorzitter: de heer Ch.B. Aptroot, waarnemend burgemeester.

Griffier: de heer B.J. Urban.

Aanwezige leden: de heer A.E.T. Andringa, mevrouw S.J. Boom, de heren J.Ph. Bos, mr. drs. C. Bremmer, A. Deuzeman, drs. S.W.C. van den Dool, C.J. van der Elst en A.B. de Graaf, mevrouw drs. E.C. van Herk, de heren drs. P. 't Lam, B. Lavrijsen en E.M.L.H. Maassen, mevrouw K.S. van Meenen, de heer M.P.A. van Oostrum, mevrouw M.H.R. Persoon, de heren B.W. Reinke en J.A.E.L.M. van Rixtel, mevrouw J.C. Schroot en de heren A. in 't Veen, G. Zeelt en R.J.M. Zoetemelk.

Aanwezige wethouders: de heer P. de Bruijn, de heer mr. M.N. Cramwinckel en mevrouw Spil.

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda

De **voorzitter:** Ik open de vergadering van de gemeenteraad van Voorschoten. Er zijn geen afmeldingen. Zoals gebruikelijk gaan we de presentielijst langs. We beginnen er een beetje aan te wennen, hoewel het nooit helemaal zal wennen.

(De voorzitter noemt de namen van de raadsleden, waarna zij achtereenvolgens te zien en te horen zijn.)

De **voorzitter:** We zijn compleet.

Geachte leden van de raad, gisteren bereikte ons een triest bericht, het bericht dat de heer Alphons Eversteijn is overleden. Alphons Eversteijn is - ik moet helaas zeggen: was - een bekende in Voorschoten, mede door zijn inzet de afgelopen tien jaar als burgercommissielid en als raadslid van ons dorp. Heel veel mensen hebben Alphons Eversteijn leren kennen als een fijn en vriendelijk persoon die benaderbaar en bereikbaar was voor iedereen. Zijn overlijden is dan ook een heel verdrietig feit. Daarbij denken we terug aan de goede jaren van samenwerking, aan de manier waarop hij invulling heeft gegeven aan zijn rol als raadslid en als burgercommissielid in Voorschoten. Dat deed hij op een goede manier, op een respectvolle wijze. Dan is het moeilijk om afscheid te moeten nemen. Hij was jarenlang actief in de politiek. Hij begon in 2010 als burgercommissielid. Daarna werd hij snel raadslid. Dat bleef hij tot en met de raadsperiode die eindigde in 2018. Vanaf 7 juni 2017, dus een jaar, was hij ook fractievoorzitter. Na de verkiezingen van 2018 kwam hij terug als burgercommissielid. Het is tekenend dat hij bereid was om dat werk weer op te pakken. In april jongstleden, een halfjaar geleden, is hij op eigen verzoek gestopt. Niet lang daarna bleek en werd ons bekend dat hij ernstig ziek was. Hij heeft zich enorm ingezet voor ons dorp, met name vanuit de partij en de fractie van ONS Voorschoten. Hij deed dat op de terreinen van ruimtelijke ordening en wonen. Hij was ook echt iemand die hart had voor de ontwikkeling en de verbeteringen van ons dorp, van Voorschoten. Ongetwijfeld zullen veel mensen nu even aan die tijd terugdenken en zich een aantal opmerkingen van hem herinneren. Hij heeft goed van zich laten horen. Wij zullen hem gaan missen als inwoner, als oud-collega en als mens. Ik wens zijn vrouw Irma, zijn zoon en diens partner en het kleinkind namens u allen heel veel sterkte bij het verwerken van dit verlies.

De heer Van der Elst, de fractievoorzitter van ONS Voorschoten, wil ook enkele woorden spreken.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Alphons Eversteijn was vanaf het eerste uur betrokken bij ONS Voorschoten. Hij heeft zich als raadslid en als commissielid jarenlang met heel veel energie ingezet voor een breed scala aan onderwerpen. In april dit jaar werd het commissielidmaatschap hem helaas te zwaar. Kort daarna bleek dat hij zeer ernstig ziek was. Alphons Eversteijn zal door velen gemist worden.

De **voorzitter**: Ik verzoek om een ogenblik stilte.

(Er worden enkele ogenblikken van stilte in acht genomen.)

De **voorzitter**: Dank u wel.

We komen bij de vaststelling van de agenda. De spreektijden zijn al gecommuniceerd via de griffie: 18 minuten per fractie als maximum; minder mag altijd. Dat geldt ook voor het college, dat 44 minuten heeft.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Vragenuurtje en actuele bestuurlijke aangelegenheden

De **voorzitter**: Voor het vragenuurtje heeft geen raadslid zich gemeld. Voor bestuurlijke aangelegenheden heeft het college het verzoek gekregen om u kort bij te praten over de stand van zaken op het punt van corona. Als u daarmee instemt, wil ik dat nu doen.

Vorige week heeft u weer een corona-informatiebrief ontvangen. Dinsdag zijn door het kabinet nieuwe maatregelen aangekondigd, een uitbreiding van eerdere maatregelen. Ik praat u kort bij over de actuele stand van zaken in Voorschoten en de gevolgen van de nieuwe maatregelen. Om met de cijfers te beginnen: wij volgen in Voorschoten helaas de landelijke trend van de besmettingscijfers. Tot en met vorige week was er maandenlang een toename van het aantal nieuw vastgestelde besmettingen in Voorschoten. Waar we begonnen met 3 of 4 en toen weken hadden met 12 en 13, is het fors opgelopen. Vorige week werden 101 nieuwe besmettingen geconstateerd bij Voorschotenaren. Dat is weer een enorme verhoging. Deze week is voor het eerst sinds maanden sprake van een afvlakking en wellicht een vermindering van het aantal nieuwe besmettingen. We hebben een lager aantal besmettingen in de eerste vier dagen van deze week. Ik hoop dat de tendens inderdaad blijkt te zijn dat de besmettingen in Voorschoten gaan afnemen. Dat is dus een beetje bemoedigend, maar we hebben nog geen zekerheid. Het is slechts een indicatie.

In onze regio is de reguliere zorg in de ziekenhuizen inmiddels fors afgeschaald, heel fors. Dat is ernstig. Ook de ic-afdelingen naderen de grens van hun capaciteit. We moeten lokaal, in de regio en langzamerhand in het hele land het aantal besmettingen dus echt fors terug zien te dringen. Anders zullen mensen niet de zorg krijgen die ze nodig hebben. In onze regio is die grens al min of meer bereikt. Dit zou betekenen dat patiënten in de kou komen te staan, met soms vervelende en heel ernstige gevolgen. De situatie in onze regio is dan ook in fase 4, zeer ernstig. Ook zijn de afgelopen weken clusterbesmettingen vastgesteld in Voorschoten, al moet ik zeggen dat een clusterbesmetting is vanaf drie besmettingen vanuit eenzelfde plek, eenzelfde bron. Dat is gebeurd bij basisschool De Regenboog en de Versmarkt van Van der Valk. Afgelopen week kregen we de berichten daarover. De GGD en de gemeente bekijken per locatie, per organisatie, of extra maatregelen genomen moeten worden. De basisschool heeft direct in overleg met de GGD gehandeld. Volgens de deskundigen van de GGD is na de constatering goed gehandeld. Er zijn geen nieuwe besmettingen opgetreden. Ook over Van der Valk hebben we direct overleg gepleegd. Met name onze handhavers zijn direct nadat we dat wisten, erheen gegaan. Ook op zaterdag zijn onze handhavers bij Van der Valk geweest, vooral om te overleggen over welke maatregelen genomen zouden moeten worden om verdere besmettingen te voorkomen. Die passende maatregelen zijn genomen. Zowel de gemeente als de GGD vinden dat in beide situaties, in de school en door Van der Valk, uiteindelijk goed is gehandeld, waardoor we de kans groot achten dat verdere besmettingen niet meer zullen optreden.

De besmettingen hebben wel invloed gehad op de beschikbare capaciteit van ons Team Handhaving, want er zijn ook coronabesmettingen geweest binnen het team. De capaciteit die wij hebben - die is dus beperkt - is vooral ingezet voor het controleren van de doorstroomlocaties: supermarkten, horeca en ook de locaties waar clusterbesmettingen waren.

We hebben net een nieuwe noodverordening gekregen, de zestiende. U heeft de maatregelen van het kabinet vernomen. De nieuwe noodverordening, vastgesteld door onze regioburgemeester, is u toegezonden.

Het college is de afgelopen tijd ook bezig geweest met een rondje langs de velden, met - zoals we dat noemen - netwerkgesprekken. Dat gebeurt natuurlijk digitaal, van achter het scherm. We hebben gesproken met de sportverenigingen - een ronde met de binnensport, een ronde met de buitensport en ook met de sportscholen, dus de commerciële bedrijven - en met de religieuze gemeenschappen, de scholen en de verpleeg- en verzorgingshuizen. Al die gesprekken worden namens het college gevoerd door de portefeuillehouder, dus de wethouder, en mij, de burgemeester, samen. Ik moet zeggen dat de sfeer in al die gesprekken goed was. De contacten worden erg gewaardeerd, zowel met collegeleden als de contacten die in deze tijd extra intensief zijn met onze medewerkers van de gemeente. We hebben ook gezegd dat onze doelstelling niet is om te controleren of we kunnen bekeuren. Onze doelstelling is om elkaar te helpen, te adviseren en te ondersteunen om besmettingen en problemen te voorkomen. We willen samen optrekken. Die houding hebben we eigenlijk ook bij al onze partners in Voorschoten aangetroffen. Wat de wethouders en mij in positieve zin heeft geraakt, is dat we merken dat al die organisaties heel veel aandacht hebben voor individuen die nu contactmogelijkheden, aandacht en zorg missen, wat in de privésfeer thuis tot problemen kan leiden en waardoor bijvoorbeeld ook eenzaamheid dreigt. Er is veel aandacht om te zorgen dat geen mensen daardoor nu door het ijs zouden zakken. De kerken en sportverenigingen zeggen dat mensen waar nodig worden opgezocht en dat er contact wordt gezocht, natuurlijk binnen de strakke coronaregels, om te zorgen dat de zo belangrijke sociale contacten er zijn en dat mensen, als er een hulpverzoek is, dat ook kwijt kunnen, zodat we kunnen helpen.

Over het algemeen blijkt dat men zich in Voorschoten behoorlijk goed aan de regels houdt. Natuurlijk hebben met name jongeren af en toe de neiging in de openbare ruimte toch een beetje bij elkaar te komen en elkaar op te zoeken, maar ik hoor van politie en handhaving ook dat als ze daarop worden aangesproken, ze eigenlijk meteen "o ja, sorry" zeggen en zich daarna gedragen door te vertrekken en uit elkaar te gaan. Hele heftige incidenten hebben wij wat dat betreft niet gehad.

Wat wel speelt, is dat er een alternatief voor de Sinterklaasintocht is georganiseerd. Dat alternatief zou zijn: in de Kruispuntkerk een soort doorstroomlocatie, waar steeds kleine aantallen kinderen naar binnen worden gelaten. De ouders blijven op afstand. Het is naar ons idee door de organisatie helemaal coronaproof geregeld onder de oude regeling, de oude noodverordening. Onder de nieuwe noodverordening zou dit niet meer mogen. Na de persconferentie van het kabinet hebben we meteen contact gezocht met de organisatoren. Deze maatregelen lopen tot 18 november. De Sinterklaasactiviteit zou op 21 november zijn. We hebben de organisatie gezegd: als dit regime met dit pakket maatregelen langer blijft, kan het niet doorgaan. Zij zouden dat heel jammer en heel verdrietig vinden, maar ze hebben er begrip voor. Al met al moet ik dus zeggen dat er in ons dorp breed goed wordt samengewerkt om de gevolgen van corona zo veel mogelijk te dempen en om ellende te voorkomen.

U heeft afgelopen week een brief gekregen met allerlei getallen en feiten. Volgende week krijgt u weer een nieuwe update van ons. Dit was wat ik u wilde meedelen.

3. Hamerstuk:

3.1. Incidentele voorbereidingskosten ontvlechting GR WODV en inpassing ambtelijke organisaties van Voorschoten en Wassenaar (raadsregistratienummer Z/20/047621)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaring.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. De VVD wil niet on gezegd laten dat het een behoorlijk bedrag is dat het college van ons vraagt. Het is begrijpelijk dat het in deze fase van het proces nog niet heel erg onderbouwd is. We roepen het college op om de reorganisatiekosten zo beperkt mogelijk te houden, want iedere cent die richting reorganisatie gaat, wordt niet ten behoeve van de voorzieningen van onze inwoners besteed. En we hebben al genoeg financiële problemen.

Het voorstel wordt zonder stemming aangenomen.

4. BESPREEKPUNTEN

5. Programmabegroting 2021 (raadsregistratienummer Z/20/046756)

De **voorzitter**: We bespreken de financiën met een meerjarenraming voor 2021, met de belastingverordeningen daarbij en natuurlijk ook met een doorkijk naar de jaren daarna, maar voor

2021 gaan we het zo vaststellen. De kaders voor de begroting zijn al eerder, in het voorjaar, vastgesteld bij het vaststellen van de Kadernota. Toen heeft de raad algemene beschouwingen gehouden. Nu hebben we concreet de begroting voor ons met de uitwerking van die kaders. De spreektijd heb ik al eerder genoemd: 18 minuten per fractie.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. We hebben de afgelopen vier jaar heel hard gewerkt om onze begroting sluitend te krijgen. Wat ik nu zie gebeuren, baart ons zorgen: we gaan steeds meer uitgeven, we putten uit de reserves, we hebben op verschillende terreinen onvoldoende of zelfs geen beeld van wat er komen gaat en we passen noodgrepen toe. Onze solvabiliteit is matig, het weerstandsvermogen is te laag en de belastingcapaciteit is te hoog. Van rond naar echt gezond is daarom nog steeds een hele uitdaging. Er zijn veel risicoposten: de extra kosten door de keuze voor de Leidse regio en de reorganisatie van onze ambtelijke organisatie, de coronacrisis, de herverdeling van het Gemeentefonds, het afvalbeleid, verduurzaming van ons vastgoed, een goed transitie- en milieubeleid, verplaatsing van de afdeling Werk en Inkomen, een multifunctionele accommodatie en vooral het sociaal domein. En ga zo maar door. U geeft aan de ontwikkelingen op de voet te volgen, zonder daarbij preventief voldoende geld te reserveren. Nogmaals, dat baart zorgen.

Een belangrijke vraag is of deze begroting een reëel en getrouw beeld geeft van onze financiële positie. We hoeven ons als gemeente niet te schamen als we tekortkomen, want landelijk zien we dat er bij gemeenten veel financiële problemen zijn en die komen ook steeds scherper naar voren. Er worden ook acties gevoerd. We hebben bij het herstelplan vier jaar geleden stevige keuzes moeten maken. Nu blijkt dat vrijwel alle gemeenten in Nederland de begroting met moeite rondkrijgen en dat voorzieningen in gevaar komen. Voorzieningen zijn echter wel het beeld van onze welvaart in ons land en in onze gemeenten. Een groot verschil met vier jaar geleden is dat de provincie heeft verklaard gemeenten vanwege deze situatie niet onder toezicht te stellen en er bij de rijksoverheid op aandringt om de financiële positie van gemeenten te verbeteren. Daarom vindt het CDA nu zeker dat er een echt financieel verhaal moet komen te liggen, dat reëel en getrouw aangeeft wat er werkelijk aan de hand is. Maar met deze begroting gebeurt dat naar onze mening niet. Misschien kunt u mij ervan overtuigen dat ik het verkeerd zie. Aan de andere kant kan ik me ook voorstellen dat het heel aantrekkelijk is voor het college om op weg naar het laatste volle jaar positiviteit uit te stralen. De kranten staan er vol mee. Volgens mij financiert u op dit moment bijna een hele krant. Maar zo mooi is het helaas niet.

Over voorzieningen gesproken: ik licht een paar zaken uit de begroting toe. Het zal u niet verrassen dat ik begin met onderwijshuisvesting. Dat is een wettelijke taak en de kwaliteit daarvan is ook bepalend voor de toekomst van onze jeugd. Een goede huisvesting is noodzakelijk. Het CDA heeft al eerder zijn bezorgdheid uitgesproken over het verlagen van het bouwbudget voor de nieuwbouw van de Fortgensschool. U verwacht winst te halen uit een gezamenlijke bouw met de Nutsschool. Dat klinkt aantrekkelijk, maar willen deze scholen wel samen en is dat boekhoudkundig aantrekkelijk? Wat betekent het naar voren halen van de verbouwing van de Nutsschool voor onze begroting? Kan dat wel? Is dat reëel?

In de begroting voor 2021 staat ook dat we in 2021 zullen starten met de voorbereiding van de bouw van een nieuwe school. Tevens zal onderzocht worden of het mogelijk is om meerdere scholen gezamenlijk te huisvesten; dat staat op bladzijde 59. Bij de Kadernota is motie 157 met algemene stemmen aangenomen. Daarin werd gevraagd om € 100.000 voorbereidingskrediet te ramen in de begroting. Dit zien we niet terugkomen in deze begroting. Vandaar dat we met andere partijen een amendement indienen om dit bedrag alsnog beschikbaar te stellen. Het amendement luidt:

"Amendement 110.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 5 november,

gezien het raadsvoorstel Z/20/046756 behorend bij agendapunt 5,

overwegende dat:

- a. de raad van Voorschoten in het voorjaar 2020 een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs heeft vastgesteld (IHP);*

- b. in het IHP is opgenomen dat de Fortgensschool in 2023 in aanmerking komt voor nieuwbouw en de Nutsschool in 2027;
- c. in de begroting (beperkte) dekking is opgenomen voor de nieuwbouw van de Fortgensschool, jaarschijf 2023;

constaterende dat:

- a. de raad bij de Kadernota 2021 motie 157 met algemene stemmen heeft aangenomen die het college onder meer oproept een voorbereidingskrediet van € 100.000,- op te nemen in de begroting, zodat het schoolbestuur kan starten met de voorbereiding van de nieuwbouw;
- b. een voorbereidingskrediet voor de nieuwbouw [van de Fortgensschool] ondanks de aangenomen motie 157 niet in de begroting 2021 is opgenomen;
- c. in de begroting 2021 over onderwijshuisvesting het volgende wordt vermeld: 'In 2021 zal een van de scholen starten met voorbereiding van de bouw van een nieuwe school. Tevens zal onderzocht worden of het mogelijk is om meerdere scholen gezamenlijk in één gebouw te huisvesten (blz. 59).' Het gaat dan om de Fortgensschool en Nutsschool;

van mening dat een voorbereidingskrediet een noodzakelijke voorwaarde is om te kunnen starten met nieuwbouw van de Fortgensschool;

De raad der gemeente Voorschoten besluit om in afwijking van de voorgestelde beslispunten in het raadsvoorstel:

- voor 2021 een voorbereidingskrediet van € 100.000,- beschikbaar te stellen t.b.v. van voor het jaar 2023 voorgenomen nieuwbouw van de Fortgensschool;
- het voorbereidingskrediet ad € 100.000,- toe te voegen aan het investeringskrediet voor de Fortgensschool op het moment dat dat krediet beschikbaar wordt gesteld door de raad (begroting 2023);
- als de investering in de nieuwbouw niet tot stand komt, het voorbereidingskrediet in één keer af te schrijven en daarmee ten laste te brengen van de exploitatie."

Opvallend is dat de scholenbouw wordt afgeschaald, terwijl we aan de andere kant voor onszelf een gebouw plannen van € 2.8 miljoen. Dat is de nieuwe gemeentewerf. Er ligt voor u een motie om ook die bouwplannen te onderzoeken op kostenreductie en op eventuele kostendragers en om het geld dat bespaard kan worden, te reserveren voor de nieuwbouw van de scholen. De motie, die mede wordt ingediend door ONS Voorschoten en de PvdA, luidt:

"Motie 171.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 5 november,

gezien het raadsvoorstel Z/20/046756 behorend bij agendapunt 5,

overwegende dat:

- a. de raad van Voorschoten in het voorjaar 2020 een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) heeft vastgesteld waarin wordt vermeld dat de Fortgensschool in 2023 in aanmerking komt voor nieuwbouw en de Nutsschool in 2027;
- b. de stichtingskosten voor de nieuwbouw van beide scholen in de investeringsplanning met 50% zijn afgeraamd ten opzichte van de ramingen in het IHP;

constaterende dat:

- a. de kosten van vervangende nieuwbouw van de gemeentewerf in de rapportage van BBN van maart 2020 geraamd zijn op € 2,8 miljoen;
- b. het investeringsvolume in de gemeentewerf van € 2,8 miljoen onverkort is opgenomen in de investeringsplanning 2022;
- c. de kwaliteit van de nieuwbouw van scholen wordt afgeschaald en/of afhankelijk wordt gemaakt van alternatieve kostendragers, terwijl dit principe niet of niet in gelijke mate aan de orde is bij de vervangende nieuwbouw van de gemeentewerf;

van mening dat:

- a. de financiële middelen in Voorschoten beperkt zijn en investeringen in vervangende nieuwbouw de liquiditeit van de financieringsportefeuille van Voorschoten onder druk zetten;
- b. onverkort blijven uitgaan van een vervangingsinvestering in de gemeentewerf van € 2,8 miljoen in 2022 niet wenselijk is gegeven de afschaling van de kwaliteit van de nieuwbouw van scholen;

De raad der gemeente Voorschoten roept het college op:

1. te onderzoeken of de vervangende nieuwbouw van de gemeentewerf in semipermanente kwaliteit kan worden uitgevoerd, zodat ook de kosten van de vervangende nieuwbouw van de gemeentewerf kunnen worden afgeschaald;
2. de raad uiterlijk 1 juli 2021 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek."

Via scholen kom ik op jeugd. Dat is een groep die het op dit moment heel moeilijk heeft in deze crisis. Ze hebben extra aandacht nodig en de ouders moeten geholpen worden in deze lastige tijd. Zie onze motie hierbij over het verhoogde aanbod van opvoedingsgerichte cursussen, waar nu wachttijden voor bestaan. De motie luidt:

"Motie 172.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 5 november 2020,

overwegende:

- a. dat er een wachtlijst is voor deelname aan de cursus 'Aan de slag met drukke kinderen' bij CJG;
- b. dat er een wachtlijst is voor deelname aan de cursus 'Beter omgaan met pubers' bij CJG;
- c. de invloed van COVID-19 op de situatie in sommige gezinnen en de hieruit voortvloeiende uitwerking welke verwacht wordt op de ontwikkeling van kinderen en jongeren;

geeft het college in overweging:

1. in te zetten op een verhoogd aanbod van zowel de cursus 'Aan de slag met drukke kinderen' als 'Beter omgaan met pubers', opdat hiervoor geen wachtlijsten meer zijn;
2. dekking hiervoor te halen uit de extra middelen afkomstig van het Rijk m.b.t. COVID-19 en/of Sociaal Domein, 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-,

en gaat over tot de orde van de dag."

Niets is permanenter dan verandering en heel veel schiet de gemeente links en rechts voorbij. Een dorp besturen is ook de regie pakken, ook al ben je niet primair verantwoordelijk. De markt een beetje op weg helpen is naar onze mening ook een rol voor het gemeentebestuur. Er is een grote behoefte aan sociale woningbouw en doorstroombmogelijkheden. Bouwplannen kunnen best weer een duwtje gebruiken. Ik wil dan ook een reactie op de vraag of daar inderdaad extra aandacht aan wordt besteed.

Wat de multifunctionele accommodatie betreft: pakken we het groot aan of pakken we het suboptimaal aan? Hierbij blijft het CDA hameren op de integrale aanpak. De raad heeft zich eerder uitgesproken over het meenemen in de plannen van de kosten voor het verduurzamen van gemeentelijke panden. We hebben nu de kans om veel in één keer op te lossen. Dit vraagt inzet en financiële middelen, maar je kunt het wat dit betreft maar één keer in de 40 jaar goed doen. Waar is de optimale samenhang tussen de plicht tot verduurzamen en het accommodatiebeleid? Wanneer krijgen we de energiescan van de gemeentelijke accommodaties? Wij vragen in een motie om duidelijkheid hierover en we stellen graag een datum in het vooruitzicht om daar duidelijkheid over te krijgen. We hebben die datum ruim genomen: volgend jaar zomer. De motie, die mede wordt ingediend door ONS Voorschoten, Voorschoten Lokaal Sterk, de PvdA, de VVD en de SP, luidt:

"Motie 170.

De raad van de gemeente Voorschoten, op 5 november 2020 in vergadering bijeen,

overwegende dat:

- a. de gemeenteraad op 13 december 2018 een Startnotitie Routekaart voor Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed Voorschoten heeft vastgesteld;*
- b. de raad sindsdien een aantal stappen heeft gezet, waaronder een budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van een energiescan van alle (levensvatbare) gemeentelijke accommodaties/vastgoed;*

verzoekt het college tempo te maken met de toegezegde energiescan en die de raad uiterlijk 1 juni 2021 a.s. te doen toekomen,

en gaat over tot de orde van de dag."

Ook dienen wij samen met ONS Voorschoten, Voorschoten Lokaal Sterk en de PvdA de volgende motie in:

"Motie 169.

Overwegende de wenselijkheid van een actief communicatiebeleid bij de uitvoering van het milieubeleid, zoals dat onder meer vorm krijgt in het Milieubeleidsplan/VEK;

constaterende dat het Milieubeleidsplan/VEK meerdere sectoren en doelgroepen omvat;

roept het college op:

- 1. bij de vormgeving en uitwerking van het Milieubeleidsplan/VEK gericht aandacht te schenken aan een effectieve communicatiestrategie alsook goede voorlichting;*
- 2. in dit verband onder meer extra aandacht te schenken aan duurzaam gedrag van jongeren als onderdeel van de gemeentelijke duurzaamheidsagenda, vanuit het besef dat juist hun keuzes verschil kunnen maken in energieverbruik, gericht op vermindering van hun 'carbon footprint';*

roept het college voorts op:

- 3. in de communicatie extra aandacht te besteden aan de nadelige effecten van houtstook op de luchtkwaliteit. Dit geldt met name, zoals uit allerlei onderzoek steeds meer naar voren komt, kwetsbare groepen zoals ouderen en kleine kinderen en mensen met een long-, hart- of vaatziekte.*

Ik kom tot de afronding. Er is een grote inzet bij de ambtelijke organisatie, het college en de raad om Voorschoten het dorp te laten zijn waar we als Voorschotenaren van houden. We scoren ook hoog, steeds weer. Het gaat niet om wij of zij, maar om zij aan zij. Want alleen door er samen de schouders onder te zetten, kunnen we de uitdagingen van de toekomst aan. Veel onzekerheden komen op ons af. Deze begroting is rond, maar zeker niet gezond. Ik kan mij niet heugen dat het CDA tegen een begroting heeft gestemd die rond is. Dat gaan we ook nu niet doen, omdat deze begroting meer inhoud heeft dan alleen maar het gesignaleerde gat tussen wat gedacht wordt over te worden gehouden en de werkelijkheid. Maar het zegt iets over de twijfels die wij hebben over de juistheid van het beeld dat met het overschot van € 1 miljoen wordt gegeven. Ik laat mij er graag van overtuigen dat ik dit verkeerd zie.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. Wij zien het toch wat anders dan onze collega's van het CDA. Een begroting is natuurlijk een momentopname, maar voor ons ligt wel een structureel sluitende begroting voor 2021. Het afgelopen jaar was het jaar waarin we ons continu moesten aanpassen. Niet alleen alle zaken in onze omgeving als gevolg van het coronavirus, maar ook het bestuur van de gemeente heeft de nodige aanpassingen ondergaan. Bij de start van het jaar is de kersverse wethouder De Bruijn een aantal weken ingesprongen als burgemeester ten gevolge van de ziekte van mevrouw Paulien Bouvy-Koene. In april is wethouder Spil deel gaan uitmaken van het college en in juni is burgemeester Aptroot aangetreden als waarnemend burgemeester. Helaas

hebben we in oktober afscheid moeten nemen van Paulien Bouvy-Koene. Nu zijn we dus op zoek naar een nieuwe burgemeester. Ondanks al deze wisselingen zijn er toch behoorlijk wat zaken gerealiseerd, onder andere het goedkeuren van het Beheerplan Vastgoed en de technische herziening van de APV. Beide zijn onderdeel van het professionaliseren van onze gemeente. We hebben een akkoord over de aanpak voor het accommodatiebeleid en we hebben een Plan van aanpak Fietsveiligheid en de Regionale bedrijvenstrategie goedgekeurd.

Vanzelfsprekend willen we allemaal veel meer realiseren. Dat zie je onder andere terugkomen in de tekst van de begroting, waar de ontvlechting van de WODV af en toe wordt gepresenteerd als een al door de raad goedgekeurd besluit en soms als een beslispunt waarvan de kosten niet worden meegenomen, omdat er nog geen plan ligt. De VVD wil hierbij aangeven dat onze goedkeuring pas verkregen wordt op basis van een plan. Dat lijkt ons vanzelfsprekend. Wij vinden het fijn dat de opvolger van het geluidsscherm ook is opgenomen in de programmabegroting. Dat is een onderwerp dat van belang is voor Voorschoten, maar waarop de invloed gering is. Het moet vooral aandacht en lobbywerk vanuit Voorschoten hebben. Het is goed dat daar oog voor is.

We hebben ook de prioritering van de woonprojecten. Dat belooft ook veel goeds om in ieder geval zaken te kunnen realiseren. Wij missen wel innovatieve woonprojecten, bijvoorbeeld voor starters.

We hebben een serie amendementen en moties gezien. Als eerste wil ik het amendement noemen dat we indienen om de begroting tekstueel in overeenstemming te brengen met wat de raad besloten heeft. Dat gaat over het rioolstelsel. De tekst van de programmabegroting spreekt af en toe over "persleiding" en over "robuust stelsel". Tot die scenario's is niet besloten. Er wordt op dit moment onderzoek verricht en aan de hand van die onderzoeken zal de raad besluiten welke oplossing optimaal is. Vandaar dat wij amendement 106 hebben ingediend. Het amendement, dat mede wordt ingediend door GroenLinks, D66 en het CDA, luidt:

"Amendement 106.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 5 november 2020,

gezien het raadsvoorstel Programmabegroting 2021,

constaterende dat:

- a. in de Programmabegroting 2021 op diverse plaatsen wordt gesproken over de term 'persleiding(en)';*
- b. in de Programmabegroting 2021 op diverse plaatsen wordt gesproken over 'robuust rioolstelsel';*

overwegende dat:

- a. de Voorschotense raad in zijn vergadering van 18 november 2018 heeft besloten dat continuering van huidig beleid in eerste instantie uitgangspunt moet zijn voor het IWKp 2019-2023;*
- b. de Voorschotense raad in zijn vergadering van 16 mei 2019 amendement 059 heeft aangenomen en dat dit amendement zegt dat eerst de uitkomsten van de lopende onderzoeken (Optimalisatie Afvalwater Studie (OAS) Zuivering Leiden Zuidwest) én de maatregelen van het Hoogheemraadschap van Rijnland worden afgewacht voordat Voorschoten zal overwegen welke aanvullende maatregelen nog nodig zijn;*
- c. de OAS, waarvan de uitkomsten directe invloed zouden kunnen hebben op de verwerking van afvalwater uit Voorschoten en derhalve op maatregelen die Voorschoten al dan niet zou moeten nemen, nog niet is afgerond;*
- d. de genoemde termen in de programmabegroting 2021 spreken over concrete maatregelen en hiermee vooruitlopen op de uitkomsten van de OAS;*

Besluit:

De tekst van de programmabegroting 2021 als volgt te wijzigen:

Onderstaande tekst op pagina 13:

'Het robuust stelsel (waaronder persleidingen) is nog niet verwerkt in de budgetten van het IWKp.'

te vervangen door:

'De optimalisatiemaatregelen voor het rioolstelsel zijn nog niet verwerkt in de budgetten van het IWKp.'

De omschrijvingen van investeringen in tabel 62 op pagina 187:

'Robuust scenario IWKp' en 'Persleiding Vlietwijk'

te vervangen door:

'Optimalisatiemaatregelen IWKp'.

Waar wordt gesproken over 'robuust (riool)stelsel' deze term te vervangen door 'geoptimaliseerd rioolstelsel'.

Er zijn een aantal amendementen waarover we de mening van het college willen horen. Daaraan zal ik in de volgende bijdrage nader richting geven.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Vorig jaar bij de bespreking van de programmabegroting van dit jaar en ook dit jaar bij de bespreking van de Kadernota hebben wij aangedrongen op realistisch begroten. Dat doen we dit jaar, vanavond, weer. In de begroting moet in cijfers uitgedrukt worden weergegeven wat te voorzien is. Zo zit de wereld in elkaar. Dat betekent dat zowel bij de overheid als in het bedrijfsleven afdelingsmanagers en hoger management in de begrotingsperiode aan het werk gaan om verwachtingen te kwantificeren. En nee, dat is niet altijd eenvoudig. Dan maakt men een zo goed mogelijke inschatting en geeft men eventueel een toelichting van hoe die schatting onderbouwd is. We hebben in ons netwerk een aantal mensen benaderd die in andere gemeenten politiek actief zijn. Dit is een poging om dit onderwerp vanavond een ander perspectief mee te geven. Het is voor ons niet zozeer gericht op de begrotingsposten zelf. Nee, het gaat ons meer om het proces van begroten zoals we dat in Voorschoten doen. We hebben die vragen gesteld aan mensen die we kennen in de gemeenten Almere, Beverwijk, Heemstede en Haarlem; noem het een at random getrokken steekproef. We hebben gevraagd of er bij hen pro-memoriekosten worden opgevoerd in de programmabegroting. We kregen zonder uitzondering verbaasde reacties: "Nee, natuurlijk niet." Posten worden in die andere gemeenten allemaal gekwantificeerd. Het begrip "pro memorie" wordt weleens genoemd in een begroting, maar dan gaat het bijvoorbeeld om een beleidsmatig besluit waarvan pro memorie nog een aantal positieve bijkomende maatschappelijke effecten te verwachten zijn. "Pro memorie" is dan een geheugensteun-tje en heeft niets te maken met het niet invullen van bedragen, uitgedrukt in euro's. We kregen uit die andere gemeenten ook nog te horen dat men in het begrotingsproces baat heeft bij het inzetten van risicomanagement. Een risicoparagraaf opstellen zoals wij die ook hebben, is dan een eerste stap. Daarna moet je een vertaling maken van risico's naar euro's in de begroting.

Al zou je stellen dat de vele pro-memorieposten in onze begroting incidenteel zijn, wat zeker niet voor alle posten geldt, dan nog zou je ze moeten kwantificeren. Als je in een kolom een saldoberekening maakt en als in die kolom vijf keer "pro memorie" en ook nog wat bedragen en euro's staan, zie je onderaan bij de streep een bedrag aan euro's en vijf keer "pro memorie" staan. Dat mag je geen saldo noemen, want dat is het niet, maar zo gaan we er wel mee om. Bovendien zijn er nogal wat kosten die er zeker zullen zijn, maar die zelfs niet als pro memorie zijn opgenomen in onze begroting. Het gevolg zou kunnen zijn dat wij nu wellicht met elkaar denken zicht te hebben op de resterende investeringsruimte op de middellange termijn ten opzichte van het investeringsplafond en dat we zicht hebben op begrotingssaldi voor volgend jaar en een aantal jaren daarna, maar dat is maar gedeeltelijk waar.

Nog een gevolg: we geven geld uit aan onderzoek voor zaken waarover we geen besluit willen nemen of waarbij het de vraag is of we het werkelijk willen gaan uitvoeren. Is dat onderzoek dan geen verhulling van: we willen geen besluiten nemen; dus stel het maar uit naar de toekomst?

Ik ga niet nogmaals de lange lijst met punten langs die het college ook in beeld heeft en waar, als je de tekst van de begroting leest, onvermijdelijk kosten op ons af gaan komen en die niet in deze begroting gekwantificeerd zijn. Collega Zoetemelk heeft overigens zojuist een vrij volledige weergave van die reeks gegeven, maar er zijn er nog meer te noemen. Gelukkig is dit ook door veel andere fracties gezien. Veel posten zijn niet gekwantificeerd. We blijven als raad in de antwoorden op de vragen van verschillende fracties aanlopen tegen het feit dat, als kosten niet scherp te kwantificeren zijn, door het college vaak helemaal niets in de begroting wordt opgenomen, pro memorie of zelfs dat niet. Hoelang gaan we daar nog mee door?

Het valt op dat de risico's in de "top 10 risico's"-paragraaf zijn opgenomen. In euro's uitgedrukt zijn die risico's niet scherp te kwantificeren, maar gek genoeg wordt voor twee van die risico's - maar niet bij alle - wel degelijk in kwantitatieve zin iets aanvullends besloten: € 600.000 extra naar de Reserve Sociaal Domein en nieuwe aanpassingen in verband met de herijking van de uitkering van het Gemeentefonds. Dat zijn wat ons betreft twee verstandige beslissingen, hoewel de storting in de Reserve Sociaal Domein ons te beperkt lijkt. Maar het kan dus wel: ondanks onze kerheid een gekwantificeerde aanname doen. Het valt bovendien op dat we in het voorjaar van 2021 een grove inschatting kunnen verwachten van de kosten van verduurzaming van gemeentelijk vastgoed, deels ten laste van 2021. Het kan dus wel: een grove inschatting doen. Maar begin 2021 schatten we wat het kost; dan is het te laat. Dat had nu in de begroting van 2021 opgenomen moeten zijn.

Gelet op het voorgaande maken we ons zeer ernstige zorgen over de volledigheid van deze begroting. Die is niet volledig. Dat het college bedragen niet kent, is geen excuus. Inherent aan begroten is dat je goede kostenramingen maakt. Het college moet die pro memories gewoon inschatten en een bedrag neerzetten. We dienen een motie in waarin we het college oproepen met ingang van de Programmabegroting 2022, een jaar vanaf nu, geen pro-memoriekosten meer op te nemen. We realiseren ons dat we hierbij niet hoog inzetten. We zetten in op iets wat reëel is en haalbaar lijkt. We hebben vorige week in de commissie Burger en Bestuur een laatsteultieme poging gedaan om nog iets te bereiken ten aanzien van de pro-memoriekosten in de begroting voor 2021. We hebben daar geen centimeter voortgang gerealiseerd. We hebben als raad de morele verplichting om keuzes te maken. Niemand is gebaat bij het vooruitschuiven van keuzes door de bijbehorende kosten als pro memorie te blijven begroten of door helemaal niets in de kosten-batenoverzichten op te nemen. Bij de begroting 2022 - dat is de laatste begroting waarover wij in deze raadsperiode gaan; feitelijk gaat het dan al grotendeels over de volgende bestuurstermijn - zouden die pro-memorieposten er echt uit moeten zijn. Natuurlijk moet de begroting sluitend zijn, maar dat mag geen reden waarom wij, om reden van dat sluitend krijgen, kosten maar niet opnemen. Dan moet je die kosten wél opnemen, het tekort inzichtelijk maken en vervolgens keuzes maken. Dat proces van doorschuiven naar later en wegstijgen als zou blijken dat we dingen wel willen maar niet kunnen betalen, vormt al te lang een schaamlap voor het feit dat er geen keuzes worden gemaakt. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk, luidt:

"Motie 168.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen op 5 november 2020,

constaterende dat:

- a. in de Programmabegroting 2021 van de gemeente Voorschoten veelvuldig gebruikt wordt gemaakt van p.m.-posten zonder dat deze in euro's uitgedrukt zijn gekwantificeerd;*
- b. het gevolg hiervan is dat saldi geen saldi meer zijn, omdat niet alle gegevens gesaldeerd kunnen worden weergegeven;*
- c. dat het opnemen van p.m. posten in een begroting niet het optimale inzicht geeft in toekomstige baten, lasten, inkomsten en uitgaven;*
- d. het college, de raad en de uitvoerende organisatie van de gemeente Voorschoten baat hebben bij het zo transparant en volledig mogelijk weergeven van financiële prognoses;*

roept het college op om met ingang van de Programmabegroting 2022 geen p.m.-begrotingsposten meer op te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag."

Dan iets anders, een ander onderwerp, namelijk burgerparticipatie en communicatie met onze samenleving. Er wordt door de jaren heen geschoven met budgetten. Voor 2020 blijkt nu incidenteel geraamd te zijn geweest en een deel is weer vrijgevallen. Wij zijn niet onder de indruk van deze gang van zaken en we hebben daar kortgeleden door middel van een reeks technische vragen in een persbericht het nodige van gezegd. In antwoord op die vragen wordt door het college onder meer de verwachting uitgesproken dat binnen de organisatieontwikkeling van de nieuwe eigen ambtelijke organisatie van Voorschoten belangrijke stappen vooruitgezet kunnen worden. We hopen dat het hier niet alleen op hangt. De verwachting in ons dorp is hooggespannen.

Wij zijn het eens met het voorstel om het Cultureel Centrum in 2021 open te houden. De raad zal daarover, zo staat te lezen, in 2020 een separaat voorstel ontvangen. Dit is exemplarisch, hoewel dit een druppel op een gloeiende plaat is. Het moment om over de begroting te besluiten, is nu en niet later dit jaar. De exploitatiekosten van het Cultureel Centrum waren in 2020 € 76.000. We dienen daarom een amendement in om in 2021 € 76.000 aan exploitatiekosten te begroten. Als het college in reactie het antwoord geeft dat de voorziene kosten in 2021 € 30.000 bedragen, kunnen we samen besluiten om dat lagere bedrag op te nemen in ons amendement, maar daarmee wordt een kleine stap vooruit gerealiseerd naar volledigheid van de begroting voor 2021. Het amendement, dat mede wordt ingediend door het CDA, Voorschoten Lokaal Sterk en de PvdA, luidt:

"Amendement 109.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 5 november 2020,

gezien het raadsvoorstel nr. Z/20/046756 d.d. 22 september 2020,

overwegende dat:

- a. in de begroting 2021 wordt voorgesteld het Cultureel Centrum in 2021 open te houden;*
- b. in de begroting 2021 geen post is opgenomen voor de dekking van de bijdrage aan de exploitatiekosten van het Cultureel Centrum;*
- c. voor de bijdrage aan de exploitatiekosten van het Cultureel Centrum in 2020 een bedrag van € 76.000 was geraamd;*
- d. in een begroting de te voorziene kosten zo nauwkeurig mogelijk moeten worden opgenomen;*
- e. de raad later in 2020 een separaat voorstel zal ontvangen over de middelen die nodig zijn om het Cultureel Centrum in 2021 open te houden en dat de planning daarmee te laat is om aan het voorgaande punt van overweging te voldoen;*
- f. het college voor wat betreft het oogpunt van geloofwaardigheid jegens de toezichthouder er geen probleem in ziet om de dekking van de bijdrage aan de exploitatie van het Cultureel Centrum in de begroting 2021 op te voeren;*

van mening dat het college van Voorschoten alles in het werk moet stellen om tot een volledige en zo goed mogelijk geraamde begroting te komen;

Besluit:

- In de begroting 2021 een bedrag van € 76.000 op te nemen als dekking voor de bijdrage aan de exploitatiekosten van het Cultureel Centrum in 2021, ten laste van het begrotingssaldo 2021."

We dienen een motie in waarin we het college oproepen met een voorstel te komen om met ingang van het jaar 2021 het plaatsen van zonnepanelen aan of bij woningen, dus ook zonnepanelen die bevestigd worden op een verticale muur, legesvrij te maken tot het moment waarop we onze doelstellingen van een energieneutraal Voorschoten hebben bereikt en daarvoor een bepaling in de Legesverordening op te nemen. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, de PvdA, Voorschoten Lokaal Sterk, GroenLinks en de SP, luidt:

"Motie 166.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen op 5 november 2020,

overwegende dat:

- a. de energietransitie een zeer hoge prioriteit heeft;
- b. in regionaal verband in 2050 onze regio en Voorschoten energieneutraal willen zijn;
- c. zonnepanelen een belangrijke bijdrage kunnen leveren;
- d. zonnepanelen op daken in principe vergunningsvrij geplaatst kunnen worden;
- e. voor het plaatsen van zonnepanelen, anders dan op daken, een vergunning moet worden gevraagd en er leges betaald moeten worden;
- f. leges in verhouding tot de kosten van zonnepanelen bij woningen relatief hoog zijn;

roept het college op met een voorstel te komen om met ingang van het jaar 2021 het plaatsen van zonnepanelen aan of bij woningen legesvrij te maken tot het moment dat wij onze doelstellingen van een energieneutraal Voorschoten hebben bereikt en daar een bepaling in de Legesverordening voor op te nemen,

en gaat over tot de orde van de dag."

Ten slotte dienen we samen met andere fracties een motie in waarin wij het college oproepen om voor 1 april 2021 met voorstellen te komen om de capaciteit bij de afdeling Onderwijs en/of het Regionaal Bureau Leerplicht op het onderdeel voortijdig schoolverlaten op voldoende niveau te brengen. De motie, die mede wordt ingediend door het CDA, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk, luidt:

"Motie 167.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen op 5 november 2020,

constaterende dat:

- a. in de Programmabegroting 2021 op pagina 61 onder het kopje 'Leerplicht en voortijdig schoolverlaten' vermeld wordt dat de gemeente met het RBL zorgdraagt voor het voorkomen van voortijdig schoolverlaten;
- b. Voorschoten weinig capaciteit op het gebied van onderwijs heeft;
- c. er op onderwijsgebied belangrijke zaken blijven liggen;
- d. er qua capaciteit weinig aandacht voor uitvallers (vroegtijdig schoolverlaters) is;
- e. er uitgesproken wordt dat dit een punt van zorg is;
- f. het aantal uitvallers relatief hoog is ten opzichte van vergelijkbare gemeenten;

overwegende dat:

- a. Nederland een kenniseconomie heeft;
- b. mensen zonder startkwalificatie (zeer) beperkte mogelijkheden hebben betaald werk te krijgen;
- c. zij daardoor maatschappelijk gezien een achterstand moeilijk kunnen inlopen;

van oordeel dat het een gemeentelijke taak is om voortijdig schoolverlaten te voorkomen;

roept het college op vóór 1 april 2021 met voorstellen te komen om de capaciteit bij de afdeling Onderwijs en/of bij het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) op het onderdeel voortijdig schoolverlaten op voldoende niveau te brengen."

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Rond de Kadernota, toen wij spraken over de kaders voor deze begroting, was er een moment van grote onzekerheid. Wat we hier nu voor ons hebben liggen, is een sluitende begroting. Daarvoor heeft GroenLinks veel waardering, maar de onzekerheid die er was bij de Kadernota, is nog steeds niet weg. Het coronavirus blijft een dagelijkse zorg, zeker de laatste tijd weer. Dat is niet alleen ontzettend naar voor getroffen. Het is slopend voor de samenleving. De Najaarsnota die wij hierbij aangeboden hebben gekregen, is illustratief. We zien bijna overal de gevolgen van de coronacrisis. Maar daarnaast zijn er grote veranderingen in de gemeente; collega Van Meenen verwees daar al naar. Het meest recente daarvan is natuurlijk het spijtige vertrek van Pauline Bouvy. Maar na jaren worstelen met de bestuurskracht is de kogel nu door de kerk. Dat is nu voor de toekomst misschien het grote punt. Voorschoten krijgt weer een ambtelijk apparaat. Die noodzaak voor die nieuwe structuur is al breed erkend, maar er blijven

flinke uitdagingen en er komen ook de nodige kosten bij kijken. GroenLinks heeft vertrouwen in de huidige aanpak en is blij dat het college van burgemeester en wethouders dit aandurft. Wij hopen op een slagvaardigere organisatie, maar we blijven toch ook waakzaam. Want zelfstandig is Voorschoten nog steeds gewoon een kleine, kwetsbare gemeente. Die kan veel, maar die kan niet alles. Daar hebben we ook echt nog stappen te maken.

Dat is ook de manier waarop wij motie 168, waar collega Van der Elst zojuist naar verwees, gelezen hebben. Als puur boekhoudkundig punt zien wij de meerwaarde niet zo. Een p.m.-post is een post waarover nog geen besluit is genomen en die ter informatie meegegeven wordt. Wat dat betreft is er geen onduidelijkheid in de saldi, want besluiten die nog niet genomen zijn, zijn gewoon ongenomen besluiten. Maar dieper ligt de zorg om die nog te nemen beslissingen. Wat is nou de helderheid over de verhoudingen die we eigenlijk hebben? Welke besluiten kunnen we nog nemen? In hoeverre is wat wij nog hebben aan plannen reëel voor de toekomst van Voorschoten? Die zorg delen wij; dat hebben wij ook in het verleden uitgesproken. We zijn ook wel benieuwd wat de wethouder in reactie hierop zegt.

Een aantal aspecten hiervan zien we bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs terugkomen, waar het CDA al naar verwees. De inventarisatie van het Integraal Huisvestingsplan laat zien dat er een flinke financiële uitdaging ligt bij de scholenbouw. Natuurlijk wil GroenLinks ook zien dat er scholen gebouwd worden, maar we moeten zoeken naar oplossingen. Daarbij moet het niet zo zijn dat de gemeente tegenover scholen staat. We willen allebei goede voorzieningen voor leerlingen. Het is onze taak als raad en als gemeente om daarin evenwicht te bewaren. We hebben bijvoorbeeld in Noord-Holland gezien dat er goede oplossingen beschikbaar zijn voor scholenbouw. Dan is het geen kwestie van winnaars en verliezers, maar naast elkaar staan, zij aan zij, zoals ik collega Zoetemelk het net hoorde noemen. Dat is ook waarom we geen steun zullen geven aan motie 171 over de gemeentewerf, niet omdat we denken dat we bij de gemeentewerf niet heel erg zorgvuldig moeten zijn en moeten kijken hoe we dat op de meest kosteneffectieve manier kunnen doen, maar omdat we geen koppeling willen maken. Het is niet: scholen uitruilen tegen een gemeentewerf. Het is in beide gevallen: zoeken naar een goede oplossing voor Voorschoten.

In dit licht zijn we niet per se negatief over amendement 110 over het voorbereidingskrediet voor de Fortgensschool. We kennen ook de vraag die er ligt vanuit de scholenvereniging, vanuit de protestants-christelijke scholen. Maar we willen nu wel graag van de wethouder horen wat de stand van zaken is. Het is weer zo'n besluit waarmee we moeten uitkijken, omdat het eigenlijk nog een p.m.-post is. Zoals ik al zei, delen wij de zorgen van ONS Voorschoten daarover een beetje. Wij moeten ervoor uitkijken dat wij niet nu al de indruk wekken dat wij een blanco cheque aan het uitdelen zijn, terwijl we nu al weten dat die cheque aan het eind van de rit ongedekt gaat zijn. Dat kunnen wij ook de scholen niet aandoen.

Naast scholen staan en echt samen met scholen kijken naar mogelijkheden vereist ook capaciteit. Die is in brede zin beperkt op het gebied van onderwijs. Dat zien we bij de huisvesting net zo goed als bij bijvoorbeeld de leerplicht en vroegtijdige schoolverlaters. Over dat laatste ligt er nu motie 167. Wij hebben daar veel sympathie voor, want wij denken dat het belangrijk is dat we die capaciteit wel hebben. Wij zouden alleen wel graag van het college willen horen of dit niet gewoon meegenomen zou kunnen worden in de nieuwe organisatie die opgezet moet worden en waarover ook nog enige duidelijkheid moet komen. We hopen op een reactie van het college daarop.

Verder hebben wij grote zorgen over de kosten van de jeugdzorg. Dat is al een langlopend onderwerp, maar de tabel die daarover in de begroting is opgenomen voor maatwerk in jeugdzorg, laat echt een schrikbarende trend zien. De schatting van september is dat sinds de decentralisatie in 2015 een verdubbeling van de budgetten is opgetreden. Dat is een landelijke trend; dat is geen verwijt aan dit college. Maar dit is wel een bepalende ontwikkeling voor de gemeentelijke financiën, ook nu weer: 6 ton uit het positief resultaat moet gereserveerd worden om de te voorziene klappen weer op te vangen. Dat is een ontwikkeling waarop de raad inhoudelijk weinig zicht heeft. Bijsturen is altijd lastig in zo'n complex systeem, maar hier wordt dat buitengewoon lastig omdat het ook zo weinig transparant is. We zagen recent een artikel van Follow the Money over de marges van de zorg in Tilburg. Daar bleek een combinatie te zijn van grote tekorten in de regio en hoge winsten bij sommige zorgverleners. Dat laat wel zien dat er ruimte is om te sturen, ook als het systeem complex is, en dat we daar eigenlijk iets over moeten weten. Dat is ingewikkeld, maar we willen de wethouder bij dezen toch vragen of het mogelijk is dat wij hier meer inzicht in krijgen via een dashboard, via een rapportage. We zouden graag horen hoe de wethouder dit ziet.

Dat gebrek aan informatie is misschien ook een beetje ons probleem bij motie 172 over de extra inzet op preventie bij cursussen. Wij denken dat dit misschien wel een hele kosteneffectieve methode kan zijn, maar wij vragen ons ook af of dat nou iets is wat wij als raad moeten besluiten of dat dat thuishoort in de uitvoering van zo'n jeugdzorg: kiezen voor efficiënte oplossingen en proberen de dure oplossingen op die manier te vermijden.

Ten slotte is duurzaamheid voor GroenLinks natuurlijk altijd een belangrijk thema. Voor ons moet de nadruk daarbij de komende tijd toch vooral liggen op uitvoering. Coalitie en college hebben op dit punt ambities uitgesproken, want er was ook nog wel het een en ander in te halen in Voorschoten. Daarbij zijn er twee sporen. We hebben grote projecten van de gemeente en we hebben kleinere projecten die we eigenlijk met en door inwoners willen laten doen. Dat eerste spoor is natuurlijk aansprekend: we gaan grote stappen maken. Er zitten projecten zoals onze Regionale Energiestrategie, de Warmtevisie en verduurzaming van vastgoed, maar er zijn ook elementen verweven in het rioolbeheer en het afvalbeleid. Die zijn complex en vaak ook kostbaar. Daarom is het geen kwestie van snelle oplossingen, maar we hebben wel behoefte aan zichtbare vooruitgang. We zien dat dit breder wordt gedeeld. Daarbij willen we vooral inzetten op oplossingsgericht werken. We willen kijken naar de problemen die er zijn en we willen die aanpakken en niet bij voorbaat al voor-sorteren op bepaalde oplossingen. Daarom hebben wij samen met de VVD amendement 106 ingediend, want we denken dat de tekst daarvan daar zuiverder in is.

Over een ander thema, de waterkwaliteit, ligt motie 165 voor. Dit is voor GroenLinks altijd een belangrijk thema geweest. We weten dat het grootste probleem ligt in de overstort van het riool. Daar wordt samen met het hoogheemraadschap nu al langere tijd naar gekeken, maar we zouden zo graag die vervolgstappen een keer zien. Motie 165 vraagt het college om daar op korte termijn mee te komen. Die motie steunen wij dan ook van harte.

Het moet mij overigens ook van het hart dat het bericht in de Najaarsnota dat er watervervuiling heeft plaatsgevonden door kunstgrasvelden en dat we die à € 120.000 op moeten gaan ruimen, voor ons wel erg pijnlijk is. Ik zal namens oud-raadslid Von der Assen zeggen: ja, daar waren wij nou altijd al bang voor. Maar goed, we zullen nu de schade weer op moeten ruimen.

Daarnaast is er de uitwerking van de verduurzaming van vastgoed. Daar hebben we ook al een hele tijd niets van gehoord. Motie 168 vraagt om uitkomsten daarvan op korte termijn. Volgens ons staat dit inderdaad op de langetermijnagenda. Ik hoorde de heer Van der Elst daar zojuist al naar verwijzen, maar we horen graag van de wethouder of dat klopt.

Rond de energietransitie zijn er wel mooie stappen, in ieder geval aan de kant van het beleid. De volgende fase is om dat zichtbaar te maken voor inwoners. Dat brengt me zo'n beetje bij het tweede spoor, want wat de Warmtevisie betreft ligt er rijksgeld om dit te communiceren aan de bewoners in een wijkgerichte aanpak. Daar hebben wij toevallig al enige ervaring mee. Ik heb het geluk om te mogen wonen in het meest pittoreske stukje van Voorschoten. Dat is natuurlijk Noord-Hofland. Daar hebben we een pilot met wijkambassadeurs gehad. Het mooie daarvan is dat ik heb kunnen zien wat dat doet met de bewoners om me heen. Ik heb burens echt met elkaar zien praten over de mogelijkheden van isolatie en zonnepanelen. In de maanden daarna heb ik die ook geïnstalleerd zien worden. Wij denken dat we daar ook ruimte voor moeten geven om mensen op die manier aan de gang te laten gaan. Daarom zullen wij de door ons mede-ingediende motie om zonnepanelen legesvrij te maken, ook als ze aan wanden worden bevestigd, graag steunen. Maar we denken ook dat dit een voorbeeld is van effectieve communicatie. We zien dat daar breder aan gedacht wordt. Motie 169 roept daar ook toe op. Wij zouden graag zien dat wij de structuur die opgezet wordt rond de Warmtevisie, breder in kunnen zetten en op deze manier de inwoners van Voorschoten ook kunnen betrekken. We zien daarin veel kansen. We hebben een visie op energie en klimaat - die is recent besproken - en we hebben in informatiebrief 68 gezien dat er nog een aantal taken zijn blijven liggen. Daar is gewoon geen dekking voor. Samen met een groot aantal andere partijen dienen wij amendement 107 in. Dat is een samenvoeging van twee amendementen die er lagen. We zijn erg blij dat die samenwerking zo goed ging. Daarin stellen we voor om dekking voor een groot deel van die maatregelen te geven. Daarbij moet natuurlijk in ieder geval gekeken worden naar de wettelijke maatregelen, maar we zouden ook zo graag zien dat we die, waar mogelijk, oppakken in die wijkgerichte aanpak om diezelfde positieve energie, dat betrekken van inwoners en dat zichtbaar zijn voor inwoners, mee te laten gaan in de rest van ons duurzaamheidsbeleid. We horen graag de visie van het college daarop.

Er liggen nog een aantal moties en amendementen die ik nog niet genoemd heb, zoals amendement 108 over de effecten van de coronacrisis op het sociaal domein. Natuurlijk vinden wij dat daar waar de coronacrisis voor problemen zorgt, er hulp moet komen. Maar voor zover wij ons dat herinneren, was dit een apolitiek punt en heeft het college dat tot nu toe ook altijd gedaan. Wij denken dat het verstandig is om hier niet aan doelgroepenpolitiek te gaan doen, maar gewoon van het college te vragen om dit op te pakken waar dat nodig is. We horen graag van het college of het dit ook zo wil aanpakken.

Er ligt een motie over de ozb voor niet-woningen. Die zullen wij niet steunen, niet alleen omdat we op dit moment met een overschot zitten - dan vinden we het raar om hierin te gaan schuiven - maar ook omdat juist voor ondernemers in Voorschoten de coronacrisis een gigantische uitdaging is. Wij denken dat wij daar niet nog iets bovenop hoeven te leggen door nu te gaan knutselen aan die ozb.

Ten slotte de exploitatiekosten van het Cultureel Centrum. Wij zijn het ermee eens dat we daar wel voor goede dekking moeten zorgen, maar wij zouden toch graag horen wat het college daar als voorstel voor heeft, want er komt een voorstel. We zouden er ook aan willen herinneren dat wij hebben besloten om dit op te pakken in samenhang met het besluit over de multifunctionele accommodatie. We vinden het belangrijk dat wij niet uiteindelijk in een situatie gerommeld worden waarin het Cultureel Centrum alsnog openblijft zonder dat daar een besluit aan ten grondslag ligt. Wij zouden het dus goed vinden om dit in die samenhang op te pakken. Het is onze indruk dat het college dat ook wil doen, maar we horen graag de reactie van de wethouder.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. In 2012 verslechterde het voorzieningenniveau in Voorschoten in rap tempo. Het politiebureau verdween uit het dorp, de sociale dienst werd in Voorburg gevestigd en voor het wegbrengen van afval moesten burgers naar Wassenaar. Met Wassenaar werd ook een ambtelijke fusie voorbereid, volgens veel mensen een eerste stap richting een gemeentelijke herindeling. Op een ochtend in februari 2012 hingen er ineens nieuwe verkeersbordjes overal in Voorschoten. Daarop stonden dingen te lezen als "Sociale dienst 11,7 kilometer" of "Schuldhulpverlening 10,7 kilometer". Daaronder stond steeds de afkorting "VVV". Na een paar dagen bleek dat "VVV" stond voor "Verdwenen Voorzieningen Voorschoten" en een paar weken later werd onthuld dat de kort daarvoor opgerichte SP-afdeling Voorschoten achter de actiegroep VVV zat.

Er is in bijna negen jaar een hoop veranderd. Zojuist heeft de gemeenteraad ingestemd met een krediet voor de ontvlechting van de Werkorganisatie Duivenvoorde. De ambtelijke fusie is mislukt. De gevreesde herindeling is er nooit gekomen. De oriëntatie op de Haagse regio, waar wij in 2012 actie tegen voerden, is stopgezet. Dit college werkt zelfs aan het omklappen richting de Leidse regio. Burgemeester Aptroot pleitte in de media zelfs voor een terugkeer van een politiepost in Voorschoten. Ik wil niet beweren dat de SP dit allemaal zelfstandig heeft binnengesleept, maar het blijkt toch dat je als eenmansfractie in de gemeenteraad wel invloed kan hebben.

Financieel staat Voorschoten er een stuk beter voor dan in 2017, toen de gemeente onder provinciaal toezicht kwam te staan. Dat is een knappe prestatie en daar verdient het hele dorp waardering voor; natuurlijk de politiek, maar denk zeker ook aan de verenigingen, die met een heel ander subsidiebeleid toch weten rond te komen. En wat te denken van alle inwoners die ozb betalen? Al jarenlang is de gemeentelijke belasting in Voorschoten een van de hoogste in Nederland. Volgens waarstaatjegemeente.nl betaalde een eenpersoonshuishouden in Voorschoten dit jaar € 1.026, terwijl dit landelijk € 700 is. Een meerpersoonshuishouden betaalde € 1.092, ook meer dan het gemiddelde van € 773. Het gaat financieel beter, maar niet zo goed dat Voorschoten het zich kan veroorloven om de rijksbijdrage af te wijzen. Toch is dat precies wat er gebeurt. Voorschoten loopt het komend jaar € 17.000 mis uit het Gemeentefonds vanwege onbenutte belastingcapaciteit. Onbenutte belastingcapaciteit? Ik denk dat de inwoners van Voorschoten zich nu even achter de oren krabben. Hoe kan je gemeentelijke belasting zo'n stuk boven het landelijke gemiddelde zitten en dan toch spreken van "onbenutte belastingcapaciteit"? Beste burgers, het gaat ook niet om u. Het gaat om de niet-woningen, de bedrijven, en dan met name de huisbazen van die bedrijven. Want het ozb-tarief voor gebruikers van niet-woningen, de winkeliers dus, de ondernemers, ligt 12% lager dan het landelijke gemiddelde. Maar het tarief voor de eigenaren ligt maar liefst 28% lager dan het landelijke gemiddelde. Omdat de gemeente Voorschoten op deze manier afziet van inkomsten, zegt het Rijk: dan hebben jullie onze bijdrage ook niet helemaal nodig. Op deze manier kost dit beleid ons dubbel geld. Al jarenlang stelt de SP deze ongelijkheid aan de kaak. En al jaren ge-

ven het gemeentebestuur en de coalitiepartijen geen krimp; u hoorde het net alweer bij de heer Deuzeman. Want, zo zei wethouder Cramwinckel bij de begrotingsbehandeling van vorig jaar: "Wij willen geen lastenverhoging". Maar dit jaar is er wel lastenverhoging, niet voor de bedrijven en de vastgoedbezitters natuurlijk - die krijgen alleen een inflatiecorrectie - maar wel voor de inwoners: een verhoging van 2 ton ozb boven inflatie. De ongelijkheid tussen inwoners en vastgoedeigenaren wordt dus nog groter. En wat zegt het college dan in zijn persverklaring over de begroting? Ik citeer: "De lasten voor inwoners stijgen minimaal". Fake nieuws! Daarom dient de SP een voorstel in om de ozb-stijging voor bewoners te beperken tot de inflatie en de ozb voor niet-woningen juist met 2 ton te verhogen. Om de winkeliers en de andere ondernemers in tijden van corona niet te zwaar te belasten, leggen we die verhoging voor 75% bij de pandeigenaren neer. Laat Hoogvliet, Van der Valk, Brookland en de rest van het grootkapitaal maar meebetalen aan een ronde en gezonde begroting. Want de afgelopen jaren zijn juist de grootgrondbezitters onevenredig vrijgehouden, terwijl de gewone inwoners van Voorschoten aan de lat hebben gestaan om de gemeentefinanciën weer gezond te maken. De motie luidt:

"Motie 173.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 5 november 2020,

overwegende dat:

- a. de gemeentelijke woonlasten voor inwoners in Voorschoten gemiddeld boven de € 1.000,- liggen, terwijl dit landelijk € 775,- is;*
- b. het ozb-tarief voor woningen hoger is dan het landelijk gemiddelde;*
- c. het ozb-tarief voor eigenaren van niet-woningen fors lager is dan het landelijk gemiddelde;*
- d. Voorschoten een onbenutte belastingcapaciteit heeft als gevolg van de lage ozb voor niet-woningen die leidt tot een korting op het Gemeentefonds;*

van mening dat het eerlijk en financieel wenselijk is om de onbenutte belastingcapaciteit aan te spreken in plaats van de overbelaste inwoners;

spreekt uit dat:

- 1. de ozb woningen slechts met inflatie zal worden verhoogd;*
- 2. de ozb niet-woningen wordt verhoogd met een totaalbedrag van € 200.000 boven inflatie, dat voor 75% toevalt aan de eigenarenheffing;*

verzoekt het college de raad te informeren welke gevolgen dit heeft voor de inkomstenmaatstaf,

en gaat over tot de orde van de dag."

Na bijna negen jaar heffen we de Werkorganisatie Duivenvoorde op en zoeken we alle samenwerking weer in de Leidse regio. Hadden we dat besluit indertijd maar niet genomen. Dat had een hoop kosten bespaard. Ik hoop dat het geen negen jaar duurt voordat het gemeentebestuur inziet dat belastingen ook gelijkjer moeten worden verdeeld over bewoners, ondernemers en vastgoedbezitters. Anders gaat dit ook een hele hoop kosten.

Mevrouw **Boom** (D66): Voorzitter. Het zijn moeilijke tijden. We zaten al in een moeilijke financiële situatie met het oplopende tekort in het sociaal domein. Daar komt nu de coronacrisis bovenop, waarvan we nog niet weten hoe groot de impact zal zijn. Daarom is het zeer verstandig om strak te begroten. Dat is wederom gelukt. De begroting is sluitend. Daarover zijn wij als partij zeer tevreden. Dankzij deze strakke begrotingsdiscipline en het anticiperen op mogelijke tekorten hebben we nu een grote meevaller. Het is maar goed ook dat we dit overschot hebben, gezien de grote onzekerheid over de effecten van de coronacrisis en het tekort op het sociaal domein, een steeds terugkerend probleem waar alle gemeenten mee kampen. Ook de frictiekosten WODV kunnen met het overschot worden opgevangen. Deze zijn hoog, maar wij realiseren ons dat het hier om eenmalige kosten gaat die uiteindelijk bijdragen aan de kwaliteit van ons bestuur en ook aan een structurele kostenverlaging op de langere termijn. Dit houdt echter allemaal wel in dat er heel weinig ruimte is voor extra's, een realiteit die we in Voorschoten helaas al enkele jaren gewend zijn.

Maar toch mogen we onze ogen niet sluiten voor andere grote opgaven en moeten we blijven werken aan onze ambities zoals we die gesteld hebben in ons coalitieakkoord Duurzaam vooruitstrevend. Wij hebben dan ook bewust de keus gemaakt om juist op duurzaamheid in te zetten, want wat D66 betreft is dat een bijzonder grote uitdaging waarvoor nu te weinig middelen zijn uitgetrokken. Sterker nog, we kunnen niet eens voldoen aan de minimale wettelijke verplichtingen, zoals al aangehaald door mijn collega de heer Deuzeman. Ook deze coalitiepartner, GroenLinks, erkende de grote opgave, wat ertoe leidde dat wij samen een amendement opstelden om voor de jaren 2021 en 2022 1 ton te investeren in duurzaamheid, waarbij we er enerzijds voor willen zorgen dat we als gemeente in ieder geval voldoen aan die wettelijke minimumvereisten, maar anderzijds ook de verduurzaming van ons dorp willen aanzwengelen, samen met bewoners. Wat ons betreft leent de wijkgerichte aanpak die reeds is ingezet zich hier erg goed voor. De heer Deuzeman gaf zojuist al enkele voorbeelden van het effect van deze aanpak. We faciliteren onze inwoners kortweg om praktisch aan de slag te gaan met het verduurzamen van hun woning. Deze aanpak kan wat ons betreft worden uitgebreid met andere duurzaamheidsthema's via de wijkcoaches, het duurzaamheidsloket en, heel belangrijk, met een eenduidige communicatiestrategie, zodat we een maximaal effect bereiken. Het was erg fijn om de afgelopen dagen te zien dat ook andere partijen de uitdaging op het gebied van duurzaamheid erkenden. Samen met de andere partners hebben we onze handen ineengeslagen om de twee amendementen samen te voegen, waardoor er nu een mooi en sterk voorstel ligt. Omdat we het ook zinloos vinden een congruent amendement in te dienen, hebben wij er samen met GroenLinks en de SP voor gekozen om amendement 111 vanavond niet in stemming te brengen.

We vinden het fantastisch dat er door deze samenwerking veel geld beschikbaar komt voor duurzaamheid. Dit had wat D66 betreft echter ook op een andere manier gedekt kunnen worden, te weten vanuit het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Dit fonds is in het leven geroepen om starters op de woningmarkt te ondersteunen met goedkope leningen, maar omdat er enerzijds weinig starterswoningen zijn in ons dorp en anderzijds de rente bij de banken op dit moment zeer laag is, wordt er niet of nauwelijks gebruikgemaakt van deze mogelijkheid. Het leek ons daarom mooi om dit fonds voor volkshuisvesting in te zetten voor het verduurzamen van woningen via de wijkgerichte aanpak. Zo komt het geld immers ook terug bij het thema huisvesting. Bovendien vonden wij dit een sterker dekkingvoorstel dan het financieren via het overschot, omdat dit overschot broodnodig is voor de door het college geschetste opgaven. Maar helaas vonden we voor dit dekkingplan geen meerderheid. Dat is oké en wij zijn akkoord met het voorstel zoals het nu is opgenomen in amendement 107 om die middelen uit het overschot te halen. Wij vonden dit echter wel zo interessant dat de discussie over het stimuleringsfonds ons aanleiding gaf om dit fonds eens nader onder de loep te nemen. Wij zouden het college daarom heel graag willen verzoeken om het fonds te evalueren. Waarom is het destijds in het leven geroepen en hoe wordt het nu gebruikt? Ik zou daarop graag een reactie van het college willen ontvangen.

Ik heb nog twee losse punten met het oog op onze begroting, allereerst opnieuw over duurzaamheid. Dat gaat over de dekking voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. De hele raad is inmiddels in afwachting van het voorstel dat van het college gaat volgen voor het verduurzamen volgens de Routekaart naar Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed. Wat ons betreft heeft de gemeente hier niet alleen een verplichting in, maar ook een voorbeeldrol richting inwoners. Wij zouden dan ook heel graag zien dat er op korte termijn een start wordt gemaakt met de daadwerkelijke verduurzaming van ons vastgoed en dat hiervoor middelen worden vrijgespeeld. Wij hopen dan ook echt dat we dit op zeer korte termijn kunnen verwachten en we zouden graag van het college horen wanneer dit precies onze kant opkomt.

Dan nog kort over de centrumplannen. Wij hebben een schriftelijke vraag gesteld over het budget voor het centrumplan en of hierin bijvoorbeeld ook de bestrating is opgenomen. Uit de reactie bleek dat dit niet het geval is. Het lijkt ons erg verstandig om dit wel mee te nemen, zodat eigenlijk een soort totaalconcept wordt gerealiseerd voor de vernieuwing van ons centrum. Ook hierop ontvangen we graag een reactie van het college.

Ik wil nog kort ingaan op de lijst van moties en amendementen die worden ingediend door andere fracties. Amendement 108 van de PvdA, het CDA, ONS, de SP en VLS over de effecten van corona op het sociaal domein vinden wij uiteraard een zeer sympathiek voorstel. Het college anticipeert op dit moment ook al op deze tekorten, maar het lijkt ons nog wat vroeg om hier daadwerkelijk een budget van € 150.000 voor opzij te zetten, omdat het ons goed lijkt dat het college daarop anticipeert wanneer dat echt daadwerkelijk nodig is.

Het amendement over de exploitatiekosten van het Cultureel Centrum is zeer sympathiek, maar wij hebben ook vernomen dat er een voorstel richting de raad komt. Wij zouden dat dus graag willen afwachten om te kijken hoeveel geld daadwerkelijk nodig zal zijn om het Cultureel Centrum volgend jaar nog open te houden.

Dan de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater. De motie daarover hebben wij medeondertekend, omdat wij het er grondig mee eens zijn dat hier werk van gemaakt moet worden. De kwaliteit van het oppervlaktewater in Voorschoten is zeer slecht. Het hoogheemraadschap zou met een voorstel komen. Dit duurt wat ons betreft te lang. Wij zijn dus erg blij dat de PvdA het initiatief heeft genomen om deze motie in te dienen. Die wordt door ons van harte ondersteund.

Dan nog over de energiescan. Wat ons betreft is dat ook een zeer sympathieke motie. Wij zijn erg benieuwd naar de reactie van het college en wanneer we de energiescan kunnen verwachten.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. We staan aan de vooravond van wat uiteindelijk het oogstjaar van dit college zou moeten zijn, maar de afgelopen jaren stemmen niet erg optimistisch. Op belangrijke beleidsterreinen is er weinig voortgang. Er is nog steeds geen Milieubeleidsplan, laat staan een concreet uitvoeringsplan. Er is nog geen concrete Economische Agenda. Er zijn nog geen concrete plannen om in te spelen op de toenemende leegstand in het centrum. We praten al jaren over de noodzaak om meer woningen te bouwen, maar behalve Roosenhorst, waar een woning van € 600.000 al een soort sociale woning is, is nog geen spade in de grond gegaan. En moet het nu echt twee jaar duren voordat de toegezegde Beleidsregel sociale woningbouw eindelijk aan de raad wordt voorgelegd? En dan heb ik het maar niet over het Ambachts- en Baljuwhuis, de multifunctionele accommodatie, de kwaliteit van het oppervlaktewater of de rotonde bij het gemeentehuis.

Maar goed, de PvdA heeft de hoop nog niet helemaal opgegeven, omdat 2021, volgend jaar, als oogstjaar kan worden gekenmerkt. En omdat wij een constructieve partij zijn, hebben wij het initiatief genomen tot het indienen van twee amendementen en een motie, waarmee wij het college een klein steuntje in de rug willen geven. Amendement 107 gaat over het beschikbaar stellen van extra geld voor energietransitie en milieu. Aan het amendement is goed overleg voorafgegaan, eerst tussen de oppositiepartijen en daarna met GroenLinks en D66. Deze fracties vinden het belangrijk dat we een aanpak mogelijk maken die past bij een breed gedragen prioriteit: energie en duurzaamheid. Gegeven de enorme uitdagingen waarvoor ook Voorschoten staat, gaat het nog om een beperkt budget. Wat de PvdA betreft zullen we bij de Kadernota 2022 moeten kijken of dit voldoende is. Ik vind het prettig om van D66 te horen dat het zich aansluit bij ons idee om nu niet over te gaan tot het halen van 2 ton uit het startersfonds, maar in feite eerst te kijken en te analyseren of er behoefte is aan een alternatief instrument ter bevordering en stimulering van sociale woningbouw, maar dat zal dan maar moeten blijken op het moment dat die analyse is afgerond. Het amendement, dat mede wordt ingediend door Voorschoten Lokaal Sterk, het CDA, ONS Voorschoten, de SP, D66 en GroenLinks, luidt:

"Amendement 107.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 5 november,

gezien het raadsvoorstel behorend bij agendapunt 5,

overwegende dat:

- a. in het coalitieakkoord 2018-2022 energietransitie, duurzaamheid en milieu tot een van de prioritaire onderwerpen van deze coalitieperiode worden bestempeld;*
- b. internationale afspraken, nationale doelstellingen en regionaal beleid van grote betekenis zijn voor het realiseren van vastgestelde doelstellingen;*
- c. initiatieven op gemeentelijk niveau onmisbaar zijn als onderdeel van een brede, gemeente-overstijgende aanpak;*

constaterende dat:

- a. het college in het voorlopig ontwerp milieubeleidsplan aangeeft dat voor het realiseren van de ambities en doelstellingen uit dit plan voor de komende jaren € 652.000 beschikbaar zou moeten worden gesteld;
- b. in aanvulling hierop het college in informatiebrief 068 een helder overzicht geeft van maatregelen die niet kunnen worden uitgevoerd omdat de financiële dekking hiervoor ontbreekt;
- c. de Kadernota 2021 voor het kunnen uitvoeren van de in deze documenten genoemde doelstellingen nog onvoldoende middelen heeft uitgetrokken;

van mening dat het wenselijk is in de meerjarenbegroting 2021-2024 voldoende middelen vrij te maken voor het uitvoeringsprogramma MBP/VEK;

De raad der gemeente Voorschoten besluit om in afwijking van de voorgestelde beslispunten in het raadsvoorstel:

1. een bedrag van € 100.000 toe te voegen aan taakveld 7.4 van de begroting 2021 voor de uitvoering van maatregelen uit het vast te stellen MBP/VEK;
2. het positieve begrotingssaldo en het begrotingssaldo 2021 na bestemming met een bedrag van € 100.000 te verlagen;
3. in de meerjarenbegroting het beschikbare bedrag voor taakveld 7.4 eveneens met € 100.000 te verhogen met een overeenkomstige afname van het begrote resultaat."

Dan amendement 108. Corona is in 2021 nog niet voorbij. De meeste deskundigen, zo niet alle, zijn het erover eens dat naarmate de pandemie voortduurt, de negatieve sociale gevolgen groter en voelbaarder zullen worden: meer werkloosheid door bedrijven die omvallen, een groter beroep op de bijstand en de schuldhulpverlening, voedselbanken die leger worden. De financiële gevolgen zijn niet duidelijk. Het Rijk zal vast en zeker bijspringen, maar de omvang daarvan is onzeker en er zullen ongetwijfeld financiële gevolgen voor de gemeente zijn. In de begroting staat: de toekomst is onzeker en we volgen de ontwikkelingen op de voet. Maar dat vinden de indieners te passief. Met amendement 108 wil de voltallige oppositie bereiken dat geld wordt vrijgemaakt voor de extra kosten die in het sociaal domein moeten worden gemaakt ten gevolge van de coronacrisis. Ik hoorde GroenLinks zeggen dat het dit ziet als doelgroepenbeleid. Dat begrijp ik niet. Misschien kan de heer Deuzeman dat straks nader toelichten. D66 vindt het sympathiek, maar prematuur. Maar het opvallende is dat het college zelf in de Najaarsnota al € 150.000 beschikbaar wil stellen voor corona-effecten, maar dan niet voor corona-effecten op het terrein van sociaal beleid, maar op het terrein van het ondersteunen van verenigingen en van ondernemingen. Ik zeg niet dat ik daartegen ben; helemaal niet, maar het is toch wel vreemd als tegen ons als indieners wordt gezegd dat wij prematuur zijn, terwijl wij indachtig eerdere opmerkingen van onder anderen de heer Zoetemelk en de heer Van der Elst de begroting gewoon realistisch maken en terwijl tegelijkertijd in de Najaarsnota geld moet worden vrijgemaakt voor een ander deel van de doelgroep. Het amendement, dat mede wordt ingediend door Voorschoten Lokaal Sterk, het CDA, ONS Voorschoten en de SP, luidt:

"Amendement 108.

De raad van de gemeente Voorschoten, in zijn vergadering bijeen d.d. 5 november,

gezien het raadsvoorstel behorend bij agendapunt 5,

overwegende dat:

1. de coronacrisis ook ons dorp sterk raakt;
2. het kabinet steunmaatregelen inzet op het neutraliseren van de scherpste kantjes van deze gevolgen;

constaterende dat:

- a. deskundigen het erover eens zijn dat naarmate de pandemie voortduurt, de negatieve sociale gevolgen groter en voelbaarder zullen worden;
- b. dit in Voorschoten onder andere leidt tot een toename van de werkloosheid, een groter beroep op de bijstand en de schuldhulpverlening, een voedselbank die leger wordt;

voorts constaterende dat:

- a. de ontwerpprogrammabegroting 2021 de coronacrisis als één van de 10 belangrijkste risico's beschouwt en aangeeft de ontwikkelingen op het gebied van de coronacrisis op de voet te volgen (blz. 126);
- b. in de begroting nog geen budget is opgenomen voor steunmaatregelen;

van mening dat:

- a. een meer proactieve aanpak van de gemeente wenselijk is waarbij op korte termijn en in samenspraak met uitvoerings- en vrijwilligersorganisaties in het sociaal domein wordt geïnventariseerd wat de gevolgen van de coronacrisis zijn
 1. voor de hulpvraag van inwoners van Voorschoten;
 2. voor de werkzaamheden van uitvoerings- en vrijwilligersorganisaties, zoals Voorschoten Voor Elkaar, Schuldhulpmaatje en Voedselbank;
- b. het wenselijk is in de begroting daartoe thans reeds een stelpost op te nemen;

Besluit

De raad van de gemeente Voorschoten besluit om in afwijking van de voorgestelde beslispunten in het raadsvoorstel

1. in de begroting 2021 een stelpost coronagevolgen op te nemen ten bedrage van € 150.000 voor de financiering van de extra uitvoerings- en ondersteuningskosten die uitvoerings- en vrijwilligersorganisaties op het sociaal domein moeten maken ten gevolge van de coronacrisis;
2. het in de ontwerpbegroting opgenomen positieve begrotingssaldo 2021 alsmede het begrotingssaldo na bestemming met € 150.000 te verlagen."

Tot slot motie 165. De omvang van de steun van andere fracties is fijn, want over de kwaliteit van ons oppervlaktewater praten we al jaren. We weten dat die kwaliteit niet aan de maat is. We weten voor een belangrijk deel waardoor dit komt. Er moet echt iets gebeuren. Daarom de motie, waarin we het college verzoeken om voor 1 juli 2021 met concrete voorstellen te komen. Nogmaals, we zijn blij met de brede steun van andere fracties. De motie, die mede wordt ingediend door Groen-Links, D66, het CDA, ONS Voorschoten, de SP, de VVD en Voorschoten Lokaal Sterk, luidt:

"Motie 165.

De raad van de gemeente Voorschoten, in vergadering bijeen d.d. 5 november 2020,

gehoord de beraadslaging,

Geraadpleegd:

120416 infobrief 045 (Z-26780-VS) documentnr. 14894 Uitvoeringplan waterkwaliteit;
081116 infobrief 132 (Z-27248-VS) documentnr. 16196, stappenplan verbetering waterkwaliteit;
010318 onderzoek Aquanoom;
151118 notulen gemeenteraad, blz. 33;

constaterende dat:

- a. uit onderzoek uitgevoerd door Aquanoom blijkt dat de kwaliteit van het oppervlaktewater in de gemeente Voorschoten matig tot slecht is; in de zomer wordt in ongeveer 2/3 deel van het Voorschotense oppervlaktewater de E.coli-bacterie aangetroffen;
- b. de riooloverstorten, vooral aan noordkant van de gemeente, hier voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor zijn;
- c. een goed werkend rioolsysteem de verantwoordelijkheid is van de gemeente;
- d. diverse - politieke - partijen de afgelopen jaren aandacht hebben gevraagd voor verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater;
- e. het probleem tot op heden niet is opgelost;
- f. het Hoogheemraadschap van Rijnland samen met partijen, waaronder gemeente Voorschoten, een oplossing onderzoekt voor adequate afvoer naar de zuivering;

overwegende dat:

- a. een goede kwaliteit van het oppervlaktewater belangrijk is in het kader van de volksgezondheid;*
- b. een goede kwaliteit van het oppervlaktewater belangrijk is in het kader van de biodiversiteit;*

van oordeel dat het niet aanpakken van dit probleem schadelijk kan zijn voor de volksgezondheid en schadelijk is voor de biodiversiteit;

verzoekt het college om voor 1 juli 2021 met een voorstel te komen hoe Voorschoten de kwaliteit van het oppervlaktewater gaat verbeteren, zodat aan de wettelijke normen voor kwaliteit van oppervlaktewater kan worden voldaan, en wat de financiële consequenties hiervan zijn,

en gaat over tot de orde van de dag."

De begroting gaat over beleid en over financiën. Vol trots presenteerde het college vorige maand een sluitende begroting, meerjarig zelfs. Het bijzondere is toch wel dat we vanavond kunnen constateren dat de voltallige coalitie het iedere keer vol trots heeft over "een sluitende begroting", terwijl vanuit de oppositie iedere keer wordt gezegd: wij zien dat sluitende helemaal niet. Dat is een bijzondere constatering. Wethouder Cramwinckel is in zijn persbericht heel trots. In de Voorshotense Krant staat een breed artikel waarin hij zegt dat we weliswaar zware tijden tegemoetgaan, maar dat we in 2021 nog € 1,1 miljoen overhouden ook. Maar helaas, het is gewoon niet waar. Dat zeg ik ook in de richting van mijn geachte collega van de SP. We houden geen € 1,1 miljoen over, want er wordt voor enkele onvermijdelijke uitgaven niets begroot. Zowel de heer Zoetemelk als de heer Van der Elst is daar al op ingegaan. En er wordt te laag begroot, met als dieptepunt het sociaal domein. Dit jaar verwacht het college aan Wmo en jeugdhulp samen € 8,3 miljoen uit te geven en voor volgend jaar begroot het college € 7,3 miljoen aan uitgaven, € 1 miljoen minder dus, terwijl in de toelichting op de begroting staat dat het al fijn zou zijn als we ten minste op hetzelfde kostenniveau zouden kunnen blijven. Met een aantal fracties hebben we hierover maandag schriftelijke vragen gesteld. Vanmiddag kregen we de antwoorden. Een beetje laat, maar de antwoorden zijn daar ook naar, want er zijn drie soorten antwoorden. Antwoord 1: de begroting wordt eerder gemaakt dan de Najaarsnota; we wisten dus niet dat we dit jaar veel meer zouden uitgeven dan was begroot. Antwoord 2: we moeten het nog nader analyseren. Antwoord 3: we komen nog met nieuwe maatregelen om de kostenstijging te doen afnemen. Die antwoorden hadden al eerder kunnen worden gegeven, maar alla.

Conclusie: de Najaarsnota gaat over de eerste acht maanden van dit jaar. Als je als college een beetje in control bent, moet je in de loop van september de voorlopige cijfers toch kennen. Laten we wel zijn: het college schrijft zelf op bladzijde 86 dat de kosten voor jeugdhulp stijgen en dat het een grote uitdaging zal zijn om deze kostenstijging af te vlakken. Maar wat doet het college? Het college begroot dat we in 2021 2 ton minder kosten zullen maken bij de jeugdhulp dan in 2020, maar aan een andere tafel schrijft datzelfde college dat er dit jaar zo'n 9 ton aan uitgaven meer is begroot dan in diezelfde begroting. Kortom en nogmaals, we begroten dus niet 9 ton meer, maar 2 ton minder. Zo'n verschil van meer dan € 1 miljoen valt niet uit te leggen met het verhaal dat de wethouder niet wist wat er dit jaar zou gebeuren toen hij de begroting schreef. Maar gelukkig, zo schrijft het college, komen er nieuwe maatregelen om de kostenstijging te doen afnemen. Welke maatregelen dat zijn, weten we nog niet. Of het werkt, weten we nog niet. Maar we gaan er in de begroting toch maar van uit dat ze werken. Onze vraag is dan: is de wethouder wel in control en mag je zo'n begroting wel goedkeuren?

Waarom vindt de PvdA een realistische begroting zo belangrijk? Om drie redenen. Een college behoort een gemeenteraad goed te informeren over het financiële perspectief als basis voor een verantwoorde besluitvorming. In de tweede plaats is een realistische begroting belangrijk voor begrotingsdiscipline, zowel voor het college als voor de raad. Je moet als college niet de indruk wekken dat er nog geld is terwijl er geen geld is. Dat is funest voor de begrotingsdiscipline. In de derde plaats hoort een realistische begroting bij een goede publieke verantwoording en bij geloofwaardigheid van de politiek. Maar helaas is de voorliggende begroting niet realistisch. Daar laat ik het op dit moment maar bij.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Allereerst de sluitende begroting. We begrijpen best dat reserves ingezet worden om bepaalde kosten te dekken, maar wanneer er € 2,4 miljoen uit de reserves gehaald wordt en er dan een overschot gepresenteerd wordt van ruim € 1 miljoen, voelt dat wel een beetje vreemd. Het is een boekhoudkundige methode die niet echt met zuinig beheer te maken heeft. Wanneer een bedrijf of particulier een hypotheek neemt, is dat direct verbonden aan het doel, een pand of een investering. Daar wordt op afgeschreven en na verloop van tijd is de schuld weer weg. Wat we bij de gemeente zien gebeuren, is dat de leningen gemaakt zijn om geldtekort aan te vullen en dat er niet echt systematisch wordt afgelost. Als een lening afloopt, wordt er gewoon weer een nieuwe afgesloten. Het is geen goede zaak om dan te spreken over reserves, terwijl de schulden tweemaal hoger zijn, want het besteden van de reserves leidt tot hogere schulden. Het geld is er immers niet en alles moet geleend worden. Voorschoten Lokaal Sterk is van mening dat goed beheer betekent dat je schulden aflost en dat je spaart voor toekomstige uitgaven. Wij zien het college vrolijk verdergaan op de weg die eerder tot verscherpt provinciaal toezicht heeft geleid. Bestuurskracht is knopen doorhakken.

Al meer dan drie jaar is bekend dat het contract met Sportfondsen voor het beheer van het Cultureel Centrum per 1 januari 2021 wordt verbroken. Sportfondsen heeft daarom de huur per 1 januari 2021 opgezegd. Pas vorige maand werd bekend dat de huurders nog een jaar in het Cultureel Centrum mogen blijven. Dat is negen weken voor het nieuwe jaar. En wat gebeurt er in 2022? Iedereen weet dat voor het vinden en vervolgens realiseren van vervangende huisvesting minstens enkele jaren nodig zijn. Schep duidelijkheid en zeg tegen de gebruikers dat ze zeker nog een aantal jaren mogen blijven, totdat vervangende huisvesting gevonden is. Of zeg, als het college dat vindt, dat ze op straat komen te staan, maar laat de gebruikers van het Cultureel Centrum niet onnodig lang in het ongewisse. Ik noem ook het feit dat in de begroting niets begroot is voor onderhoud en exploitatie van het Cultureel Centrum. Welke boodschap is dat? U mag blijven, maar we hebben er geen cent voor begroot? Zo ga je niet om met de vrijwilligers en hun organisaties, die een leefbaar dorp voor de inwoners realiseren.

En dan het punt van de betaalbare woningen. Waar blijven de beloofde extra woningen voor starters en kleine huishoudens, de betaalbare woningen waar zo'n enorm tekort aan is in Voorschoten en waar de werknemers van de bedrijven in Voorschoten op wachten, waar de kinderen en Voorschotenaren in zouden willen wonen? Het enige wat ze tot op heden hebben mogen constateren, is dat de al jaren lopende plannen langzaam maar uitgevoerd worden, zonder één extra betaalbare woning. De woningen zijn onbetaalbaar voor de modale beurs. In de krant mochten we lezen dat op het MOC-terrein mogelijk betaalbare woningen gerealiseerd gaan worden. Wanneer gaat dit al jaren oude voorstel nu eindelijk het licht zien en waar verhuist het uitvoerend bedrijf dan naartoe?

Het puntje over het milieu, namelijk de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. Als het meezit, mogen we volgend jaar, in 2021, het laatste jaar van dit college, eindelijk een Milieubeleidsplan ontvangen. Waar liggen de prioriteiten van dit college? In ieder geval nog steeds niet in de begroting voor 2021. Er wordt geen extra geld vrijgemaakt voor de energietransitie.

De afvalstoffenbelasting: in plaats van het reduceren van het restafval, wat niet alleen goed is voor het milieu maar ook daadwerkelijk tot kostenbesparing leidt, kiest het college ervoor om de afvalstoffenheffing met de inflatie te verhogen. Waar zijn al die investeringen dan goed voor geweest, zoals nieuwe afvalbakken met chips en ondergrondse afvalcontainers voor de hoogbouw? De hoeveelheid afval per persoon is in 2018 gelijk aan die van 2011 gebleven, terwijl het landelijke gemiddelde daalde. Voorschoten staat hiermee weer in het verkeerde rijtje. Hoe denkt het college die scheiding zodanig te verbeteren dat Voorschoten niet meer boven het gemiddelde van heel Nederland komt te staan?

Vooruitdenken: heel de wereld heeft last van de pandemie, de coronacrisis. Gelukkig staan we hier niet alleen in en wordt ook Voorschoten door het Rijk dit jaar, in 2020, voldoende gecompenseerd voor haar extra kosten. Voorschoten Lokaal Sterk deelt de zorgen van het college over de gevolgen op langere termijn van deze pandemie. De gemeente zal toch te maken krijgen met meer werkloosheid, verenigingen en clubs die omvallen en buurthuizen die de huur niet meer kunnen betalen. We begrijpen dat hier in deze tijden van onzekerheid niet alles over gezegd kan worden, maar wij vragen het college wel om richtinggevende uitspraken voor al die bedrijven, verenigingen en stichtingen die het nu en in de nabije toekomst moeilijk hebben.

Tevens is de reorganisatie nog te veel een opneinde-regeling. De doelstellingen zijn niet duidelijk en inzicht in de kosten ontbreekt nog. Wij willen dus graag meer duidelijkheid. Eén: hoe ziet de organisatie eruit na de reorganisatie? Twee: wanneer is de reorganisatie afgerond? Drie: wat gaat op lange termijn structureel bespaard worden? Vier: wat gaat het reorganisatieproces kosten?

Dit zijn de punten die we in de begroting missen. We begrijpen dat het niet allemaal even scherp te definiëren is, maar iets meer dan p.m. was toch wel gewenst geweest. Ik hou het hierbij voor mijn eerste termijn.

De **voorzitter**: Dat was de eerste termijn van de raad. Ik stel voor dat we tien minuten schorsen. Dan kan het college zich even beraden op de reactie op uw eerste termijn en kunt u mogelijk iets drinken of een sanitaire stop maken. Ik zie geen handjes om aan te geven dat u het daar niet mee eens bent.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Na de eerste termijn van de raad komt nu de eerste termijn van het college. Ik geef als eerste het woord aan wethouder Cramwinckel.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik wil een paar opmerkingen maken over onze algemene situatie, over de wijze van begroten en dan vervolgens de moties en de amendementen langslopen. Allereerst de algemene situatie waarin de gemeente verkeert. We hebben een structureel sluitende begroting. Dat is een feit. Die sluit dit jaar en die sluit over vier jaar. Tegelijkertijd zien we ook dat we een overschot hebben, maar dat overschot is veroorzaakt door incidentele meevalers. Als je naar de komende jaren kijkt, zie je dat we maar een heel klein overschot en in één jaar een klein tekort hebben. Dat is een beeld dat niet zo rooskleurig is. Daar ben ik het mee eens, want wij moeten onze kop niet het zand steken. Wij delen uw zorgen over de beheersing van de gelden die gemoeid zijn met de jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning. Daar zitten trends in die erg ingewikkeld zijn en die moeilijk te beheersen zijn. Mijn collega Paul de Bruijn zal daar straks wat meer over zeggen, maar dat is een van de zorgen die wij delen en waarvoor wij een aantal maatregelen hebben genomen om dit beter in de hand te houden.

Het tweede punt is door weinigen van u genoemd: de ontwikkelingen rondom het Gemeentefonds. Ik noem die ook nog maar even. Wij gaan er de komende jaren op achteruit. Dat weet u. Daar hebben we ook gelden voor gereserveerd om daarop in te kunnen spelen. Omdat die Gemeentefonds-invoering een jaar is vertraagd, hebben we dit jaar een meevaller; dat is een van de meevalers. Wij lobbyen voor meer geld. De koek moet groter, maar dat is een tegenvaller waar wij rekening mee moeten houden.

Het derde punt is natuurlijk corona, door velen van u genoemd. Daar krijgen wij van het Rijk geld voor; u heeft in de stukken kunnen zien dat we daar geld voor krijgen. Maar corona is een buitengewoon ingewikkeld verschijnsel, omdat niemand weet wat de langetermijneffecten zullen zijn. Wij zullen een dashboard inrichten waarmee we de gevolgen van corona wat strakker gaan monitoren, met name in de sociale hoek. Collega Paul de Bruijn zal daar iets meer over zeggen. We hebben bij Najaarsnota ook geld vrijgemaakt voor die corona-aanpak: 1,5 ton voor dit jaar en ook 1,5 ton voor volgend jaar. Ik kom daar straks nog even op terug.

Ten slotte hebben wij natuurlijk het punt van onze eigen ambities. We hebben er al heel wat gerealiseerd, maar er staan nog een paar belangrijke ambities op de rol, zoals de verduurzaming van vastgoed, de multifunctionele accommodatie, het klimaatbeleid enzovoorts. In deze begroting hebben we incidentele gelden vrijgemaakt voor economie, voor bouwen en voor klimaat. U heeft zelf in de amendementen duidelijk aangegeven dat u met name op het punt van klimaat nog een tandje erbij wil zetten. Ik kom daar straks op terug.

Al met al is dit een situatie waarin wij echt heel goed moeten opletten, strak moeten begroten, buffers moeten aanleggen en moeten anticiperen. Dat is precies wat het college doet met deze begroting: vooruitkijken, buffers aanleggen en anticiperen. Want er zijn ontzettend veel onzekerheden.

Nu kom ik op de manier waarop we begroten. De heer Van der Elst heeft het punt van de p.m.-posten aangeroerd. Dat begrijp ik, want als je een begroting hebt met p.m.-posten, weet je niet

precies welk bedrag daarmee gemoeid is. Maar er zit een dilemma achter die p.m.-posten. Dat weet u ook, want er zijn nou eenmaal posten waarvan we weten dat we ze gaan uitgeven, maar we weten gewoon nog niet hoeveel geld ermee gemoeid is. Dan sta je voor de keus, ook als college: ga ik een bedrag ramen, ook al is dat een beetje een slag in de lucht, of ga ik dat niet doen? Met de discussie over de € 382.000 - dat was in de vorige begrotingsronde - hebben we gemerkt dat we, als we bedragen ramen die niet goed onderbouwd zijn, met elkaar een enorme discussie gaan voeren over de vraag of die onderbouwing niet veel beter kan. Dan is het de vraag of het wel zin-nig is om bedragen te ramen die niet onderbouwd zijn. Het punt van de p.m.-posten weerspiegelt dus een stuk onzekerheid. Was het maar zo dat we alles wisten; dan konden we het goed ramen. Maar dat kan nou eenmaal niet. Daarom het fenomeen van de p.m.-posten. Ik ben het met u eens, meneer Van der Elst en ook anderen, dat we dat zo min mogelijk moeten doen, maar we zouden ook niet in het andere uiterste moeten doorschieten en dan maar moeten zeggen: laat die p.m.-posten maar zitten. Dat is immers ook weer een verlies aan informatie, want het zou zonde zijn als wij in de begroting niet noemen wat wij denken uit te gaan geven als we alleen nog niet weten hoeveel dat is. We hebben ook onze planning- en controlcyclus - die wil ik er ook nog even bij ha-len - om in de loop van het jaar meer scherpte te krijgen in wat we denken uit te geven en wat we denken te corrigeren.

Dan het punt van de buffers, waarover mevrouw Persoon opmerkingen heeft gemaakt, met name de reserves. Ja, het is zo dat wij gebruikmaken van onze reserves. We gaan van ongeveer € 11 miljoen naar ongeveer € 7 miljoen in 2024. Is dat erg? Nee, dat is helemaal niet erg. Dat is precies waarom die reserves aangelegd zijn. Die zijn namelijk aangelegd met het oogmerk om ze op een gegeven moment uit te geven. Reserves moet je af en toe aanvullen; dat doen we ook voor het sociaal domein. Maar reserves zijn echt bedoeld om ook uitgaven te doen. Is het dan erg dat die dalende tendens erin zit? Nee, dat is niet erg, als de begroting maar structureel sluitend is; en dat is zij. Ik denk dus dat wij verantwoord omgaan met onze reserves.

Ik kom nog op een ander punt, de systematiek van begroten. Als wij de begroting opstellen, weten we nog niet alle relevante informatie. We weten in dit geval, in dit jaar, bij de Najaarsnota meer dan we weten bij de begroting. We hebben het in de planning- en controlcyclustheorie in de commissie Planning en Control met elkaar daarover gehad. Daarbij hebben we gezegd: wat zouden we moeten proberen te verbeteren? Dat hebben we ook gepoogd door u informatie te geven in een aparte brief over de uitkomsten van de Septembercirculaire. We hebben u de Najaarsnota toege-stuurd voorafgaand aan deze begrotingsbehandeling. Ik erken dat daar spanning tussen zit, want het liefst zou ik alle informatie op het moment van de begroting hebben, maar dat is nou eenmaal niet zo. Daardoor ontstaat het fenomeen dat ook in de schriftelijke vragen is beschreven, namelijk dat we af en toe een bijstelling moeten doen op de verwachtingen voor volgend jaar. Ik ben altijd bereid om in de commissie Planning en Control met elkaar te kijken hoe we dit nog beter kunnen doen, maar er zitten gewoon een aantal dilemma's in die manier van begroten. Daar kunnen we niet omheen.

Ik denk dat het, ook gezien de spreektijd, goed is als ik nu even de amendementen en de moties langsliep die ingediend zijn, in de wetenschap dat ook mijn collega's een aantal van die amende-menten en moties voor hun rekening nemen. Amendement 107 gaat over het vergroten van de budgetten voor milieubeheer. Op zich zijn wij als college positief over de gedachte die hierachter zit. Het enige punt is dat dit aan de dekkingskant wordt gefinancierd met een deel van het over-schot van volgend jaar. Ik plaats daar een aantal kritische kanttekeningen bij namens het college, omdat wij volgend jaar echt alle zeilen zullen moeten bijzetten om onze ambities te realiseren en in te spelen op de frictiekosten vanuit de WODV en een aantal ontwikkelingen. Ik ben dus niet zo happig om dat overschot meteen voor allerlei beleidsdoelen in te zetten. Tegelijkertijd realiseer ik mij - daar ben ik heel eerlijk in - dat de dekking die wij aanvankelijk in ons hoofd hadden via het volkshuisvestingsfonds, het bezwaar heeft dat je eigenlijk eerst moet praten over wat je met dat fonds wil voordat je gaat praten over een vermindering van het bedrag dat erin zit. Ik denk dat de heer De Graaf dat terecht naar voren heeft gebracht. Daarom denk ik dat het verstandig is om het oordeel over de vraag hoe je die dekking moet organiseren, bij u als raad te laten - u heeft mijn kritische kanttekeningen daarbij gehoord - maar om ook in te gaan op het verzoek van mevrouw Boom om een evaluatie van dat fonds uit te voeren, te kijken of we daar inderdaad zoveel geld voor nodig hebben - dat kan zo zijn en dat kan ook niet zo zijn - en aan de hand van die evaluatie te bekijken wat we met het geld doen dat in dat fonds zit. Dat is mijn reactie op dat amendement.

Amendement 108 gaat over de effecten van corona op het sociaal domein. Er zit op zich een sympathieke gedachte achter dit amendement, maar wij hebben toch het idee om dit te ontraden, niet omdat er geen geld naar deze doelen zou moeten, maar omdat we zeggen dat we in de Najaarsnota geld hebben geraamd voor dit jaar maar ook voor volgend jaar, namelijk die 1,5 ton. Die heeft een brede doelstelling. De dekking voor dat geld komt uit wat we van het Rijk aan coronageld krijgen. Wij krijgen in december opnieuw van het Rijk te horen hoeveel geld wij extra krijgen voor corona. Ik haal de dekking voor de coronamaatregelen het liefst uit extra rijksgeld. Daarom zou ik er een voorstander van zijn om dit amendement nu niet aan te nemen, maar om uit te gaan van de 1,5 ton die we in de Najaarsnota hebben voorgesteld voor volgend jaar en dan in de uitvoering te bezien hoe dat gaat, wetende dat die 1,5 ton een brede doelstelling heeft.

Dan het amendement over de exploitatiekosten van het Cultureel Centrum. Ik begrijp eigenlijk dat u bereid bent om te zeggen: ja, we gaan het een jaar langer openhouden en we moeten daar ook geld voor reserveren. Daar zijn we het met elkaar over eens. Wij denken alleen dat het handig is om dat amendement aan te houden, omdat volgende week in het college een voorstel wordt besproken over hoe we dat openhouden voor ons zien. Wij denken dat het bedrag dat wij nodig hebben, kleiner is, rond de € 30.000 tot € 40.000. Dat komt mede door een bepaalde beheerconstructie die we daarbij voorstellen. Om dat goed in samenhang te kunnen beoordelen, ook voor u als raad, is ons voorstel om dit amendement aan te houden en even dat collegevoorstel af te wachten. Dat wordt in de raadsvergadering van december behandeld en wordt in de commissievergaderingen van november voorbereid. Verder hebben we wel een post Onderhoud voor het Cultureel Centrum in de begroting staan voor het zogenaamde calamiteitenonderhoud. Het is dus niet zo dat er helemaal geen post voor onderhoud ter beschikking is.

Dan kom ik bij de moties; de collega's zullen de andere amendementen voor hun rekening nemen. De motie over de zonnepanelen vinden wij als college heel sympathiek. Ik heb twee kanttekeningen. Een deel van die motie is al uitgevoerd, want zoals u wellicht weet, is het plaatsen van zonnepanelen voor een deel vergunningsvrij. Het grootste deel van de aanvragen is al vergunningsvrij. Dat betekent dat er ook geen leges verschuldigd zijn. Voor een deel van de panelen is wel een vergunning nodig. Dan moet u denken aan panelen op muren; dat zijn wat ingewikkeldere constructies, waarbij ook Welstand duidelijk aan de orde is. Daar is nu een vergunning voor nodig en daar zijn ook leges aan verbonden. Het is denkbaar dat we ook die leges gaan kwijtschelden, maar ik wil toch eerst even technisch laten uitzoeken hoe dit precies zit, of dit haalbaar is en of dit mogelijk is. Dat kost zoveel tijd dat we dat niet bij de Legesverordening van dit jaar kunnen regelen. Maar ik zeg u wel toe dat we dan onze best doen om dat bij de Legesverordening voor volgend jaar te regelen, maar daar moet eerst een onderzoek aan voorafgaan naar de verschillende aspecten die hierbij aan de orde zijn. De motie zoals die nu luidt, dus om dit al in 2021 in te voeren, zou ik dus willen ontraden. Nogmaals, daar is eerst nog een stuk onderzoek voor nodig.

Het punt van de p.m.-posten: uit mijn betoog vloeit logisch voort dat ik die motie ontraad; dat heb ik net toegelicht.

De energiescan: ik moet eerlijk zeggen dat ik echt even heb zitten zoeken hoe het ook alweer zit. Ik wil dit eigenlijk in combinatie zien met onze hele aanpak van de verduurzaming van ons vastgoed. Wij zijn dat als volgt gaan doen. We hebben een grote studie laten uitvoeren naar de verduurzamingsmaatregelen voor ons vastgoed. Vervolgens hebben wij als college gezegd: de strategie die we moeten kiezen, is dat we dat vastgoed als het ware in groepjes, stap voor stap, gaan verduurzamen en dat we volgend jaar moeten beginnen. Dat betekent dat u begin volgend jaar een voorstel van het college zult zien waarin we het voorstel zullen doen voor de verduurzaming van de eerste panden. Dan zullen we ook toelichten hoe we precies met de energiescan omgaan. Ook ons als college is er veel aan gelegen om die voorbeeldfunctie in te vullen. Daarom willen we volgend jaar daadwerkelijk een begin maken met de verduurzaming. Wat we wel in de gaten moeten houden, is dat wij de verduurzaming niet op al onze panden zullen loslaten, want er zijn een aantal panden die in de zogenaamde strategische portefeuille zitten. Dat betekent dat we moeten overwegen om die panden af te stoten. Voor die panden zullen wij geen verduurzamingsaanpak voorstellen maar alleen zogenaamd calamiteitenonderhoud. Waarom? Omdat we ze gaan afstoten. Maar bij alle panden in de kernportefeuille - daar hebben we eerder met elkaar over gesproken - gaan we deze verduurzaming dus zo aanpakken.

Mijn collega Erika Spil komt terug op het onderzoek naar de gemeentewerf. De discussie over de ozb is aangezwengeld door de heer Maassen. Er zijn nu twee dingen. Het eerste is dat wij de be-

leidsmatige overweging hebben dat we het ondernemers in dit dorp niet moeilijker moeten maken dan nu door de ozb te verhogen. Wij denken dat dit een buitengewoon slecht moment is om die ozb-verhoging juist in deze coronatijd juist voor die groep, die het - naast andere groepen; dat erken ik - moeilijk heeft, zo in te voeren. Dat is opmerking één. Opmerking twee betreft uw opmerking dat dit technisch doorwerkt in de uitkering uit het Gemeentefonds. Die voorstelling van zaken klopt niet helemaal, want er wordt gewoon een soort gemiddelde genomen bij die uitkering uit het Gemeentefonds. Het is dus niet zo dat we als het ware dubbel gepakt worden. Dat klopt niet. Onze conclusie is dat we deze motie ontraden.

Volgens mij ben ik op deze manier door de amendementen en de moties heen gegaan.

De heer **Maassen** (SP): Dan vraag ik me toch af of de wethouder kan uitleggen op welke manier Voorschoten in het rijtje kan staan van gemeenten met een onbenutte belastingcapaciteit, terwijl we voor de ozb voor bewoners zo ontzettend ver boven het landelijke gemiddelde staan.

Wethouder **Cramwinckel**: Ja, daar wil ik nog iets over zeggen. Die hoge ozb voor bewoners klopt; die hebben we ook. Dat heeft rechtstreeks te maken met de maatregelen die in 2017 moesten worden genomen in het kader van het herstelplan. Toen is met de provincie meerjarig afgesproken dat we de lasten in de begroting zouden verlagen en dat we de ozb in een aantal stappen zouden verhogen. Daar komt de ozb-verhoging vandaan, die iets hoger is dan de inflatie. Om ook naar de provincie toe betrouwbaar te zijn, vinden wij als college dat wij deze toezeggingen ook moeten nakomen. Wij begrijpen dat deze lastenverhogingen voor inwoners vervelend zijn, maar dat is gewoon een consequentie van het herstelplan, waarvan we met z'n allen hebben gezegd dat we dat moeten uitvoeren.

De heer **Maassen** (SP): Ik constateer dat het college hier met twee maten meet. Als er wordt gevraagd naar lastenverhoging voor ondernemers, wordt er meteen geroepen: dat kan niet in coronatijd; ze worden zo hard getroffen. Maar als het gaat over lastenverhoging voor inwoners, is het: ja, dat moet dan maar. Ook die inwoners worden hard getroffen in coronatijd. Zij raken hun werk kwijt, zij zijn hun inkomsten kwijt. Die worden net zo goed hard getroffen. Ik vind het echt niet kunnen dat er op deze manier niet inhoudelijk wordt ingegaan op dit argument. Voor bewoners gelden bij dit college kennelijk opnieuw andere regels dan voor ondernemers. Dat steekt me, want dat is al jaren zo. Het college wil deze discussie gewoon niet aan. Het klopt inderdaad dat die verhoging voor bewoners jaren geleden is afgesproken met de provincie. Dat is helemaal waar, maar in 2017, toen het herstelplan was gemaakt, had nog niemand ooit van corona gehoord. Er zijn echt wel redenen om te zeggen: we moeten dat misschien wat anders verdelen; we hebben er toen een afspraak over gemaakt, maar we doen dat nu anders, waarbij de lastenverhoging precies dezelfde is maar alleen net bij een andere groep terecht komt. De cijfers geven daar gewoon aanleiding toe.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik geloof dat wij het hierover gewoon niet eens zijn. En het is niet zo dat we de ene groep bevoordelen en de andere niet. We proberen de lasten zo eerlijk mogelijk te verdelen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Natuurlijk zien wij beiden het dilemma: wat te doen met pro-memorieposten? We hebben geprobeerd uit te leggen dat het naar onze overtuiging elders eigenlijk nooit of hoegenaamd nooit gebeurt. De vraag is of we moeten ramen of niet. Wij vinden: onderbouw zo goed mogelijk. We horen de wethouder bijna zeggen dat er enige angst is dat, als het uiteindelijk anders blijkt uit te pakken, de raad dan zegt: hé, die begroting heeft niet geklopt. Nee, die ruimte moet je elkaar gunnen. Maar is de wethouder met ons van mening dat doorgaan met deze manier van begroten faciliterend werkt voor het niet maken van keuzes? Het tweede punt betreft de opmerking over het Cultureel Centrum. We weten dat er een brief komt. We hebben in onze mondelinge inbreng zojuist gezegd: als het geen € 76.000 is, dan € 30.000, maar over luttele dagen gaan we het erover hebben en het zit niet in de begroting. Dan kun je die € 30.000 toch in het amendement opnemen? Dan doen we dat alsnog. Dat is wat ik mondeling vroeg.

Wethouder **Cramwinckel**: De heer Van der Elst heeft net betoogd dat hij het belangrijk vindt dat hij over voldoende informatie beschikt om beslissingen te nemen. Ik ben er een voorstander van dat u dat besluit neemt aan de hand van het collegevoorstel, omdat daar veel meer informatie in staat dan alleen maar de vraag wat het precies kost. Vandaar mijn voorstel om het amendement aan te houden en om aan de hand van het collegevoorstel hierover te besluiten.

De **voorzitter**: Naar mijn weten kan een amendement niet worden aangehouden, maar wel worden ingetrokken. Dan kan het altijd weer opnieuw worden ingediend.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Nee, ik heb niet gevraagd om meer informatie. Dat was een andere fractie; dat ben ik niet geweest. Ik wil dat deze post in de begroting wordt opgenomen. Dat is ONS Voorschoten.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Wij zitten nog even met een vraagteken bij de reactie van de wethouder op onze motie 170. Zegt hij nou: ik neem de motie over, want we gaan tempo maken met die energiescan? Want het was een heel verhaal over hoe het aangepakt wordt, maar niet over of de motie overgenomen wordt of niet.

Wethouder **Cramwinckel**: Ik heb gezegd dat ik in het kader van het voorstel dat we indienen voor de verduurzaming van vastgoed, zal aangeven hoe wij die energiescan uitvoeren, omdat die twee dingen erg met elkaar samenhangen. Dat is wat ik gezegd heb. En ik begrijp uw aansporing om tempo te maken; die heb ik goed gehoord.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Dan ga ik ervan uit dat de motie is overgenomen.

De **voorzitter**: Welk nummer heeft die motie?

Wethouder **Cramwinckel**: 170.

De **voorzitter**: Ja, over de energiescan. Betekent uw constatering dat u de motie intrekt?

De heer **Zoetemelk** (CDA): Nee, dan gaat het college daarmee aan de slag. Dat is de bedoeling.

De **voorzitter**: Ik weet niet of ik dat zo heb begrepen, maar dat horen we in de tweede termijn.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik heb een vraag over amendement 108 en de reactie van de wethouder daarop. In de eerste plaats heeft hij het over de Najaarsnota en een brede doelstelling in de Najaarsnota ten aanzien van de sociale corona-effecten. Maar als ik de Najaarsnota daarop nasla, heeft dat helemaal niets met sociaal te maken, maar gaat het om ondersteuning van de cultuursector, sportverenigingen, buurthuizen en ondernemers en om extra lasten voor de verkiezingen in 2021. Dat is iets heel anders. In de tweede plaats lees ik in de Najaarsnota ook niets over de relatie met extra coronagelden van het kabinet. Het lijkt er toch heel veel op dat dit een reservering is en uitgaven zijn die gewoon ten laste van de exploitatie komen. Ik wil daarop dus graag een nadere toelichting van de wethouder.

Wethouder **Cramwinckel**: Als u de Najaarsnota leest, treft u daarin inderdaad een bijlage aan waarin staat welke kostencomponenten wij vergoed krijgen van het Rijk aan de inkomstenkant en aan welke groepen uitgaven wij denken dat die corona-uitgaven gedaan moeten worden. Het punt waar het om draait, is dat we de 1,5 ton voor dit jaar inderdaad vooral toespitsen op steun aan verenigingen et cetera. Dat heeft u in de bijlage kunnen lezen. Maar mijn betoog was dat we voor volgend jaar die 1,5 ton die we geraamd hebben, een brede inzet willen geven. Daar zitten verkiezingen bij, maar daar zitten allerlei posten in. Dat is dus breder dan u het opvat. Verder heb ik nog iets anders gezegd wat relevant is. Wij gaan ervan uit dat we in de Decembercirculaire van het Rijk horen welke additionele gelden we voor volgend jaar nog krijgen om coronagevolgen op te vangen. Daarmee zullen we die post ook gaan voeden. Het kan dus zijn dat die post dan nog hoger wordt. Daarmee kunnen we die ook een bredere inzet geven.

De heer **De Graaf** (PvdA): Betekent dit dat zonder extra gelden het college niet bereid is om voor volgend jaar geld vrij te maken voor de sociale effecten van corona? Want dat is juist de bedoeling van dit amendement: geld van het Rijk of geen geld van het Rijk, er moet geld worden gereserveerd voor de sociale gevolgen van corona.

Wethouder **Cramwinckel**: Het college is bereid om geld vrij te maken voor de sociale effecten van corona, maar zoals bij elke uitgave die we doen, willen we wel weten waar het vandaan komt en hoe we dat precies dekken. Vandaar dat ik de link ook leg met de Decembercirculaire.

De heer **De Graaf** (PvdA): Een laatste opmerking, als dat mag.

De **voorzitter**: Nee, u bent echt twee keer geweest. Er is nog een tweede termijn. We willen dat we het in twee stappen kunnen doen.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Stel nu dat er in verband met corona acute tekorten dreigen in het sociaal domein; wat is dan de positie van het college? Wordt daar dan op ingegrepen? Of zegt men dan: nee, dat wachten we dan wel af en dan zien we wel of daar steun voor komt?

Wethouder **Cramwinckel**: Als-danvragen zijn moeilijk te beantwoorden. Ik wil hier nog wel aan toevoegen dat hierbij ook de positie van de provincie als toezichthouder van belang is. Er loopt op dit moment overleg met de gedeputeerde - hij doet dat niet alleen met ons, maar ook met andere gemeenten - over de vraag hoe het toezichtbeleid precies moet worden toegepast in het licht van het feit dat vrijwel alle gemeenten met enorme problemen kampen op het punt van de Wmo en Jeugd. Wat wij het liefste zouden doen, is meer geld inzetten om deze uitgaven te kunnen doen, natuurlijk in combinatie met alle maatregelen die we nemen om de boel te beheersen; daar zal collega Paul de Bruijn nog iets over zeggen. Het is dus heel moeilijk om op deze vraag een antwoord te geven, omdat de ruimte die wij hebben om hierop in te grijpen, ook bepaald wordt door de ruimte die we van de toezichthouder krijgen. Dat is niet om onze eigen verantwoordelijkheid te ontlopen. Dat is gewoon zoals het nu werkt. Naarmate de toezichthouder die grenzen ruimer stelt, kunnen wij ook ruimer ingrijpen. Het is dus heel moeilijk om daar een heel precies antwoord op te geven, omdat het overleg met de provincie daarover loopt.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan is het woord namens het college nu aan wethouder De Bruijn.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Ik wil beginnen met het sociaal domein, met name Jeugd. Ik kan zeggen dat wij als college natuurlijk de zorgen delen, vooral met betrekking tot Jeugd. Op de vraag of wij wel goed inzicht hebben in de kostenontwikkelingen en de prognoses, kan ik zeggen dat we eigenlijk tot voor kort alleen ieder kwartaal prognoses en cijfers kregen, bijvoorbeeld van de H10. O, mijn microfoon ging even op "dempen".

De **voorzitter**: Ja, we hebben de laatste paar zinnen gemist.

Wethouder **De Bruijn**: Wat ik in ieder geval zei, is dat we ten aanzien van Jeugd in het verleden, tot dit jaar, maar vier keer per jaar, ieder kwartaal, een prognose en de cijfers kregen vanuit de H10. Waar we mee bezig zijn om meer inzicht te krijgen, is werken richting een dashboard dat eigenlijk permanent toegankelijk is, zodat we eigenlijk actueel kunnen zien wat de signalen zijn en hoe de trends lopen en zodat we in de toekomst de prognoses sneller kunnen aanpassen, ook in onze eigen begroting. Ik reageer daarmee ook meteen op de vraag, volgens mij van D66, over een dashboard. Dat dashboard krijgen wij dus en dat is dus ook een dashboard waarmee we meer kunnen communiceren richting u.

We zijn heel hard bezig om meer controle op Jeugd te krijgen. Dat doen we bijvoorbeeld door de maatregelen die we hebben voorgesteld in het Actieplan Jeugd, dat u allemaal opgestuurd heeft gekregen, maar ik kan daar als voorbeelden wel een paar onderdelen van noemen. Vanaf 1 januari zijn onze inkoopvoorwaarden verscherpt. We zijn bezig met het verscherpen van onze toegang, onder andere door betere triage aan de voorkant. We gaan de intensieve ambulante gezinsbegeleiding aan de voorkant opnieuw inzetten, maar wel met duidelijkere taakomschrijvingen. Hiermee besparen we ten opzichte van doorsturen naar de partijen binnen de H10. We gaan door met de pilot van de praktijkondersteuning Jeugd, waarbij we zien dat maar liefst 38% van de doorverwijzingen wordt afgevangen door de praktijkondersteuner. We worden strenger op declaraties. Bijvoorbeeld: als aanbieders meer declareren dan het hun toegewezen budget, vallen zij automatisch uit het systeem. Dan hebben ze een heel goed verhaal nodig om die declaratie er toch doorheen te krijgen. Dat zijn slechts enkele voorbeelden, maar we zijn ontzettend hard bezig om meer controle op dit gebied te krijgen.

Ik heb al verteld over het dashboard. Ik kan me goed voorstellen dat u als raad zegt dat er weinig transparantie is over Jeugd en dat de raad dat lastig vindt. Het is ook heel complex, maar ik ben het wel met u eens. Daarom wil ik u toezeggen dat ik ga nadenken hoe ik u als raad beter mee kan nemen in de ontwikkelingen in Jeugd en de maatregelen die we nemen en hoe u beter mee kunt kijken met de cijfers en ontwikkelingen.

Ik wil graag ook ingaan op het sociaal domein in combinatie met corona. Collega Cramwinckel heeft daar al op gereageerd, voornamelijk op de financiële kant. Ik wil benadrukken dat we nauwlettend kijken naar de behoeften van de verschillende partijen in het sociaal domein. We proberen ook constant met passende oplossingen te komen. De buurthuizen zijn bijvoorbeeld al genoemd, maar ik wil ook meegeven dat meedenken met deze partijen niet altijd hoeft te betekenen dat we meer hoeven te investeren. Een voorbeeld is de regiotaxi. De regiotaxi rijdt nu natuurlijk veel minder, maar om die in de lucht te houden, vergoeden we op dit moment bijvoorbeeld toch nog 60% van de ritten. Dat valt ruimschoots binnen de pot die wij gewoon hebben gereserveerd, maar daarvoor zorgen we wel dat de dienst in de lucht blijft. Verder zien we bijvoorbeeld aan de kant van Werk en Inkomen dat er wel degelijk meer geld los gaat komen van het Rijk, maar het is nog niet helemaal bekend hoeveel dat is. Maar ik wil u in ieder geval meegeven dat we samen met onze partners van Leidschendam-Voorburg er echt op gaan inzetten om mensen slim weer zo snel mogelijk aan het werk te helpen als wij zien dat in eerste instantie WW- en daarna uitkeringsaanvragen toenemen. Dat doen we onder andere met het Talent op Maat-project. Ons Werkgeversservicepunt wordt aangevuld met extra capaciteit. We gaan ook meer aandacht geven aan snelle omscholing, bijvoorbeeld ook van ondernemers.

Ik wil specifiek ingaan op de motie van het CDA over de verschillende cursussen. Het klopt momenteel dat daar wachtlijsten zijn, maar die wachtlijsten worden wel degelijk veroorzaakt door corona. Normaal gesproken wordt er heel goed gekeken naar vraag en aanbod, die daardoor goed op elkaar zijn aangesloten. Je ziet dat er buiten de eigen gemeente ook juist in de gemeenten naast ons veel vraag naar deze cursussen is, omdat men geen bekende mensen tegen wil komen. Maar ik wil ook meegeven dat we heel hard bezig zijn om deze cursussen juist ook digitaal aan te bieden. Dat betekent dat we verwachten dat de wachtlijsten op deze gebieden snel weg zullen zijn.

Ik wil ook even ingaan op een paar vragen met betrekking tot economie. Er is een vraag gesteld over de bestrating en het centrumplan. Op dit moment is dit nergens concreet ingepland. We zien op dit moment ook dat dit nog niet nodig is, want de kwaliteit van de bestrating in het centrum is kwalitatief gewoon nog goed. Ik zie ook niet dat dat heel snel terug gaat komen in onze nieuwe Centrumvisie of de Economische Agenda. Mocht dat te zijner tijd wel nodig zijn of eruit komen, dan zullen we kijken hoe we dat in gaan plannen. Maar vooralsnog is dat niet nodig.

Graag wil ik nog even collega Cramwinckel ondersteunen met betrekking tot de ozb niet-woningen. Veel van deze bedrijven en ook veel van deze pandeigenaren hebben het zwaar in deze tijd en hebben bijvoorbeeld ook al hun huren gehalveerd of vragen tijdelijk geen huur. Het is echt niet zo dat alle pandeigenaren zelig zijn, maar ik denk dat het in deze coronatijd een heel slecht signaal is om op dit moment de ozb niet-woningen te verhogen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Nog even ten aanzien van motie 172: ik weet niet wat de wethouder nu gezegd heeft: of hij de motie overneemt, ermee aan de slag gaat of dat hij de motie nog in stemming wil laten brengen. U zegt dat het sympathiek is.

Wethouder **De Bruijn**: Wat ik eigenlijk wil zeggen, is dat ik de motie toch ontraad. Waarom? Omdat ik denk dat het niet nodig is, precies om de reden die ik zojuist gaf. De cursussen gaan digitaal aangeboden worden. Normaal gesproken zien we dat vraag en aanbod heel goed op elkaar worden afgestemd. Meestal gaat het zo: als een cursus geweest is en als er meer behoefte aan is, worden mensen op een wachtlijst gezet. Als er dan genoeg aanmeldingen zijn, wordt de cursus gewoon georganiseerd. Ik denk dus dat het op dit moment niet nodig is om hier verder op in te zetten.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Nog een kleine vraag om verheldering door de wethouder. Hij kondigde aan dat er een dashboard komt. Moet ik daaruit opmaken dat die ook voor de raad beschikbaar komt?

Wethouder **De Bruijn**: Hij komt in ieder geval ter beschikking voor het college. Ik denk niet dat we alle cijfers in één keer een-op-een door mogen zetten, maar ik kan me wel heel goed voorstellen dat ik die kengetallen periodiek met u zal kunnen delen.

De heer **Maassen** (SP): Ik hoorde de heer De Bruijn zeggen dat het een heel slecht signaal zou zijn om de ozb voor niet-woningen op dit moment te verhogen. Waarom kiest het college er dan voor om de ozb voor woningen wel te verhogen op dit moment? Is dat niet net zo'n slecht signaal?

Wethouder **De Bruijn**: U heeft daar volgens mij net al antwoord op gekregen van collega Cramwinckel. Ik wilde vanuit EZ in ieder geval reageren op de ondernemingen, op die bedrijven. Ik denk niet dat dat op dit moment een slimme zet is.

De heer **Maassen** (SP): Het blijft een beetje rondjes draaien. Dit is al de tweede wethouder die ik hierover ondervraag en ik krijg gewoon geen inhoudelijk antwoord. Het college blijft afschuiven en blijft zeggen dat het niet verstandig is om nu bij ondernemers of pandeigenaren de ozb te verhogen, maar tegelijkertijd komt er geen ander antwoord over de verhoging van de belasting voor inwoners, behalve het antwoord dat we dat nou eenmaal met de provincie zo hebben afgesproken. Ik vind dat een onbevredigend antwoord en als ik daarop doorvraag, zegt het college alleen maar: we worden het niet eens. Dat vind ik geen inhoudelijk antwoord.

De **voorzitter**: De conclusie dat we het niet eens zijn, klopt. U kunt de derde wethouder en de burgemeester ook nog ondervragen, maar u krijgt toch hetzelfde antwoord. Het college spreekt met één mond. Ik constateer dat de vragen aan wethouder De Bruijn zijn behandeld. Ik geef het woord graag aan wethouder Spil.

Wethouder **Spil**: Voorzitter. Voordat ik reageer op de moties en de amendementen, wil ik kort ingaan op iets wat daar niet in staat. Dat betreft een vraag van Voorschoten Lokaal Sterk over afval. Het klopt dat de milieuwinst in Voorschoten in de afgelopen jaren niet heel erg gegroeid is doordat het gescheiden afval ongeveer gelijk is gebleven. We zijn bezig met het Afvalbeleidsplan, dat voornamelijk over grondstoffen zal gaan. Op 9 december staat er een toelichting voor de raad op de agenda. U wordt dus op uw wenken bediend, mevrouw Persoon. Daarna komt natuurlijk het beleidsplan in de commissie en de raad. Dan kunnen we het er nog een keer over hebben.

Amendement 106 gaat over het robuuste stelsel en de optimalisatieregelingen voor het riool. Daar kunnen wij mee instemmen. Het is inderdaad breder dan alleen het riool. Voor uw informatie: de conceptrapportage van het hoogheemraadschap, waar al een paar keer om gevraagd is, is bijna klaar. Die gaat op dit moment ambtelijk besproken worden tussen alle betrokken gemeenten. Dat zijn Leiden, Zoeterwoude, Voorschoten en het hoogheemraadschap. Ik verwacht dat we dit in Q1 bestuurlijk verder kunnen bespreken. Het laaghangend fruit zal er ook in genoemd worden. Het zal een actieplan zijn; het laaghangend fruit gaan we natuurlijk zo snel mogelijk uitvoeren.

Amendement 110 gaat over het voorbereidingskrediet voor de Fortgensschool. Dat ontraden we, omdat dat overbodig is. We hebben in de Kadernota en nu ook in de begroting € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld voor scholenbouw. We zijn in gesprek met de scholen. We willen graag zij aan zij kijken op welke manier we voor Voorschoten goede scholen kunnen bouwen, of er mogelijkheden zijn voor alternatieve kostendragers, of er mogelijkheden zijn om scholen samen te voegen en of het mogelijk is om bijvoorbeeld voor prefabconstructies scholen te bouwen. Daar zijn we allemaal nog mee bezig. Het onderzoek loopt nog. We komen er dus op terug. Op het moment dat we daadwerkelijk een aanvraag hebben en dat die uitgevoerd gaat worden, zit het voorbereidingskrediet daar automatisch ook in. Daarom is dit op dit moment niet nodig.

De kwaliteit van het oppervlaktewater hangt natuurlijk heel erg samen met de rapportage waar het hoogheemraadschap mee bezig is. Daar kunnen we zeker voor 1 juli ook bij u op terugkomen met verbetermogelijkheden daarvoor. Dus positief.

Dan de motie over leerplicht en vroegtijdige schoolverlaters. Persoonlijk vind ik het belangrijk dat we aandacht hebben voor vroegtijdige schoolverlaters. Dat zijn jonge mensen voor wie om welke reden dan ook niet naar school gaan een grote impact kan hebben op de rest van hun leven en op termijn misschien ook voor de gemeente. Denk aan mensen die geen werk kunnen vinden en uiteindelijk in de bijstand belanden. Ik wil dus toezeggen dat wij hiervoor nadrukkelijk aandacht zullen hebben in het nieuwe organisatieplan, maar dat we de motie op dit moment ontraden, omdat we nu nog een WODV hebben. De WODV gaat straks stoppen. Dan moet het weer overgenomen worden. We halen ons problemen op de hals waarop we niet zitten te wachten, maar de toezegging is dat we in het organisatieplan nadrukkelijk aandacht hebben voor dit onderwerp. Daar bent u zelf natuurlijk ook weer bij wanneer dat besproken wordt voor Voorschoten als zelfstandige gemeente.

Dan de communicatie op het terrein van milieu. Daarbij wordt voornamelijk aandacht gevraagd voor jeugd en houtstook en luchtkwaliteit. Daar kunnen we zeker aandacht aan besteden. We zijn de afgelopen weken al bezig met veel communiceren over verschillende zaken. Zo zijn er de € 70-

vouchers, waarmee u als raad voor de zomer heeft ingestemd. Twee weken geleden waren er al ruim 400 ingewisseld. Dat zal op dit moment een veelvoud daarvan zijn. Dat is dus succesvol. We hebben vorige week een heel succesvol webinar gehad van het Duurzaam Bouwloket. Er waren veel vragen van inwoners en er was een goede sfeer. Gisteren hebben we een heel goed webinar gehad over de RES voor de regio. Daar mocht ik als gastspreker antwoord geven op de vragen. Het begint dus te groeien en we beginnen erin te komen. Houtstook en jeugd kunnen we zeker meenemen in de communicatie. De jeugd heeft de toekomst.

Tot slot motie 171, die gaat over het onderzoek naar de gemeentewerf. Die willen we ontraden, niet omdat we denken dat je niet naar alternatieven moet kijken voor de gemeentewerf, maar omdat dit wordt meegenomen in de alternatieven waar we al mee bezig zijn. We hebben de afgelopen maanden en jaren al gekeken wat mogelijke plekken zijn voor een gemeentewerf. Daarbij hebben we ook nadrukkelijk gekeken naar bestaande panden, zodat nieuwbouw niet nodig is maar bestaande panden gebruikt kunnen worden. We willen breed kijken en we willen vooral eerst kijken wat we nodig hebben. Daarvoor is het belangrijk dat het Afvalbeleidsplan volgend jaar door u ook besproken en besloten gaat worden, want de maatregelen die daarin staan, zullen veel effect hebben op de grootte van de nieuwe werf. Ik sluit dus niet uit dat semipermanent een oplossing is, maar misschien is een gebruikt gebouw ook een oplossing. We zullen in ieder geval kijken hoe we de werf zo efficiënt en effectief mogelijk kunnen verplaatsen.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Dank u, wethouder, voor uw antwoord. Wat betreft motie 167 over voortijdige schoolverlating, die medeondertekend is door het CDA, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk: dank voor uw toezegging dat dit aandacht zal hebben. Het is natuurlijk jammer om te horen dat niet te zien is wanneer dat gebeurt. Hier zitten twee kanten aan. Ten eerste komt er een nieuw schooljaar aan. Stel dat dat 1 september 2021 begint; zou u kunnen toezeggen wat er dan voor die 1 september te regelen is? Ten tweede zou het zomaar kunnen dat dat wat gedaan moet worden, voor een niet onbelangrijk deel bij het Regionaal Bureau Leerplicht terecht komt. Dan heeft het dus niet zozeer te maken met de ontvlechting en invlechting van de WODV, althans niet direct. Zou u iets concreter kunnen toezeggen aangaande de situatie die we tegemoet kunnen zien bij het begin van het schooljaar in september 2021?

Wethouder **Spil**: De ambtelijke organisatie van Voorschoten zal - ik spreek voor mijn beurt, want ik ga daar niet over, maar dit is wat ik denk - eind Q1 of begin Q2 wel duidelijk moeten zijn. Er zullen ook keuzes gemaakt kunnen worden. Dan zou het dus voor 1 september moeten kunnen. We zijn al in gesprek met het Regionaal Bureau Leerplicht. Daar heb ik afgelopen week een uitgebreid overleg mee gehad waarin we heel nadrukkelijke afspraken hebben gemaakt voor een betere samenwerking. Het Bureau Leerplicht heeft heel veel gegevens en acteert op heel veel zaken, maar er zijn absoluut verbeteringen mogelijk. We hebben de jeugdzorg en de leerplicht dus gekoppeld aan het RBL. Daar nemen we op dit moment dus al stappen om de samenwerking te verbeteren.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Een kleine vraag om verheldering door de wethouder. Ik hoorde haar over amendement 110, dat over het voorbereidingskrediet gaat, zeggen dat dat al beschikbaar is. Klopt het dat dat in principe al begroot is in de vorm van de € 1,5 miljoen die daarvoor nu al in de begroting staat?

Wethouder **Spil**: Ja. Wat er gaat gebeuren, is dat er een voorstel komt voor het bouwen van een school. Op het moment dat duidelijk is hoe dat eruit gaat zien, weet je ook hoeveel dat ongeveer gaat kosten. Dan is een percentage van die som de voorbereidingskosten voor de school. Dat staat allemaal vast. Hoeveel dat dan gaat worden, weten we dus nog niet, omdat we niet weten wat er gebouwd gaat worden en hoeveel dat gaat kosten. Maar het zit inderdaad in die € 1,5 miljoen.

De **voorzitter**: Nu zijn echt alle vragen aan wethouder Spil beantwoord. Ik wil zelf nog even het woord voeren namens het college, eigenlijk over één ding, namelijk de ontvlechting en het feit dat wij naar een eigen ambtelijke organisatie gaan. Mevrouw Van Meenen heeft gezegd: ho, wacht even, goedkeuring voor ontvlechting pas als er een plan is. Ja, het gehele pakket met informatie over wat we gaan doen en wat het zou gaan kosten, krijgt u allemaal nog dit jaar voorgelegd. Het college kan de gemeenschappelijke regeling pas opzeggen als u daar uw mening over heeft gegeven. Dat gaan we nog dit jaar doen. Dat gebeurt dus op korte termijn.

De heer Deuzeman heeft vertrouwen in de aanpak voor de eigen ambtelijke organisatie, maar zei: let op, we zijn een klein dorp. Ik kom daarop terug.

Mevrouw Persoon zei dat de reorganisatie een opneindeeregeling is, maar dat is niet het geval, want we moeten twee dingen onderscheiden. Structureel: wij hebben straks - in de loop van volgend jaar gaan we dat allemaal realiseren, maar laat ik zeggen: vanaf 2021 - een kwalitatief betere organisatie die voor een goede dienstverlening zorgt en die dicht bij en naast de inwoners, bedrijven en organisaties in ons dorp staat. Dat is ook een reactie richting de heer Van der Elst, die zegt dat in Voorschoten veel wordt verwacht van burgerparticipatie en communicatie. Dat moet echt ingebakken zitten in onze organisatie, in onze medewerkers, in het college en ook in u als raad. U als raad krijgt ook de controle over hoe dat dan gaat. En wij gaan de organisatie straks draaien binnen het bestaande budget. Structureel gaat de nieuwe organisatie dus niet meer kosten. Dat is een van onze belangrijke uitgangspunten. Ik zeg wel: het ontvlechten, het afscheid nemen van de WODV en het starten van een eigen organisatie gaan eenmalig geld kosten. Wij gaan u zo snel mogelijk, in ieder geval nog dit jaar, duidelijkheid geven over de budgetten, het geld dat wij daar nog voor nodig hebben, want we hebben nu voor dit jaar geld gevraagd, maar ook volgend jaar zal daar geld voor nodig zijn. Eenmalig kost het echt geld, structureel mag het geen euro per jaar meer kosten dan wat we nu kwijt zijn en gaan we er kwalitatief enorm op vooruit; dat is wat wij willen. Dat is eigenlijk wat ik hierover wilde zeggen.

Ik denk dat we nu gaan schorsen, want u wilt u wellicht even voorbereiden op uw tweede termijn. Heeft u voldoende aan tien minuten of heeft u een kwartier nodig? Zullen we een kwartier doen? Ik kijk wie er zit te knikken of wie aangeeft dat dat niet kan. Ja, ik merk dat een kwartier goed is.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: Ik wil even een paar toezeggingen noemen die door het college zijn gedaan. Wethouder Cramwinckel heeft toegezegd dat er een evaluatie komt van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting met betrekking tot doel, gebruik en of de omvang nodig is. Wethouder De Bruijn heeft toegezegd te kijken hoe de raad beter kan worden meegenomen in ontwikkelingen en cijfers met betrekking tot de jeugdzorg. Er zijn ook andere dingen genoemd, maar die staan op zich al in de stukken of dat zijn vaste procedures. We gaan naar de tweede termijn van de raad.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ik vind het buitengewoon knap hoe wethouders alles op een rijtje zetten na alle vragen die zijn gekomen. Nu moet ik dat zelf ook weer doen. Het is een hele klus. Complimenten daarvoor steeds. Ik moet mijn verhaal gaan opbouwen uit een aantal aantekeningen die ik heb gemaakt. Ik ga mijn best doen.

GroenLinks noemde Voorschoten even "een heel klein dorp". Ik denk dat dit heel gevaarlijk is, want je moet zelfvertrouwen hebben als je straks in de regio een goede partner wil zijn. Ik zou Voorschoten dus echt een sterk dorp willen noemen met veel zelfvertrouwen, dat straks een hele grote rol gaat spelen met een nieuwe WODV in de mooie regio Leiden. Ik vond het jammer om dat te horen. Er klinkt heel weinig trots uit. Ik wil wel zeggen dat Voorschoten een trots dorp is.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Als de heer Zoetemelk mij citeert, moet hij dat wel goed doen. Ik noemde Voorschoten niet "een heel klein dorp". Het is een hartstikke mooi, trots dorp. Het is zelfs een vrij groot dorp. Ik kom uit Friesland, waar men dit niet "een dorp" zou noemen, maar het is wel een kleine gemeente. Dat is een klein, maar in dit geval belangrijk verschil.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik vind dat van "een kleine gemeente" ook nog steeds weinig zelfvertrouwen uitgaat. Wij zijn een sterke gemeente en we zijn straks een goede partner in de regio, met een sterke ambtelijke organisatie.

Nog even over de WODV gesproken: ik hoorde afgelopen week een hele mooie uitspraak, namelijk "baat het niet, dan gaat het niet". Dat is bij de WODV wel gebleken. We moeten er nu voor zorgen dat het straks wel gaat. Daar gaan we voor zorgen, zoals ik ook begreep van de burgemeester, die zich daar met veel trots en zelfvertrouwen over uitsprak.

Wethouder Cramwinckel spreekt van "een algemene situatie met een structureel sluitende begroting en een overschot, maar niet rooskleurig". Alle gemeenten klagen nu over de financiële situatie en brengen dat ook duidelijk in beeld in hun begroting, zodat dat inderdaad naar buiten komt. Stadskanaal is een voorbeeld. Dat heeft gezegd: we laten gewoon zien dat we in de min staan. Dus waarom laat je dan gewoon niet zien hoe moeilijk je het hebt? En spreek niet van een overschot

van € 1 miljoen, maar zeg gewoon dat je zware problemen hebt. Dat geeft gewoon een duidelijker beeld. De provincie heeft gezegd dat zij de komende periode geen toezicht gaat toepassen, want zij begrijpt dat de gemeenten in problemen zitten. Dat wil niet zeggen dat dit de schuld van de gemeenten is. Het heeft met vele factoren te maken. Dus breng dat gewoon in beeld. Dat heb ik willen betogen in het begin van mijn algemene beschouwing.

Ik heb het Gemeentefonds trouwens wel genoemd. Dat is een heel belangrijk aspect. Het Gemeentefonds gaat straks voor ons bepalen dat we heel veel minder geld krijgen. Dat noemde ik al als risico. Dat wil ik ook nog even meegeven.

Het punt is gewoon: als je zoveel p.m.-posten hebt, waarom dan een hoerastemming naar buiten in de kranten over dat overschot van € 1 miljoen? Ik zeg dat nogmaals. Ik zie u nee schudden, wethouder; ik zie u in beeld. Op mij kwam het zo over: als mensen in die krantenberichten zien dat we € 1 miljoen overhebben, denken ze: goh, dat is knap gedaan. Ik vind gewoon dat er niet voldoende in beeld is gebracht en dat er nog heel veel openstaat. Nogmaals, breng het gewoon in beeld. Dat geeft voor onszelf, maar ook naar buiten een reëel beeld van de situatie.

Nog even over de reserves. Voorschoten Sterk Lokaal heeft dat punt naar voren gebracht. U zegt: we gaan van € 11 miljoen naar € 7 miljoen. Maar ik wil daarbij aangeven dat het volgende college, als dit in dit tempo doorgaat, nog maar weinig te besteden heeft met de reserves. Dit tempo is natuurlijk een lastige. Misschien wilt u daar nog op reageren om mij gerust te stellen dat het niet zo hard gaat dat we straks op nul staan in de reserves.

Bij wethouder Spil gaan we toch weer terug naar de scholenbouw. Ik heb nog even gekeken naar de kosten van de scholen in Noord-Holland. Die zaten boven de € 10 miljoen. Dat is een gezamenlijke scholenbouw, met een sporthal erbij. Als ik kijk hoeveel andere gemeenten uittrekken voor scholenbouw, zie ik dat dit voor één school vaak € 8 miljoen of € 7 miljoen is. Dan kom je er niet met twee keer € 1,5 miljoen. Het moet dus wel heel creatief worden wil je inderdaad op deze bedragen uitkomen. Dan blijven we toch bij het verhaal over de werf. U zegt: laten we eerst onderzoeken wat er nodig is. Dat zouden wij ook bij de scholen eerst moeten doen voordat we het bedrag terugbrengen. Het verhaal dat wij vertellen over de werf - ga eerst eens kijken wat er mogelijk is en breng dat bedrag dan net zo terug als bij de scholen - zou ik dus een hele reële optie vinden. We laten deze motie dan ook staan voor de stemmingen.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Voorzitter. We hebben een hoop geluiden over financiële zorgen gehoord, met name vanuit de oppositie. Het verbaast me dan ook dat ze daarnaast wel allerlei voorstellen indient om extra geld uit te geven. Ik zal kort onze reactie op de verschillende amendementen en moties langslopen. De VVD heeft uitgebreid gesproken over amendement 107 over de verhoging van het budget voor milieubeheer. We kunnen ons goed vinden in de inhoudelijke voorstellen om inderdaad wettelijke maatregelen uit te voeren en de zaken op te nemen in de wijkaanpak, maar in het licht van alle zaken die spelen en ook kosten die er nog aan komen, hebben we er grote moeite mee om daar extra gelden voor uit te trekken. Dat is de reden waarom wij niet meegaan met dit amendement.

De overige amendementen gaan we ook niet steunen, juist omdat we geen financiële ruimte zien om extra geld uit te geven. Ten aanzien van amendement 109 over de exploitatiekosten van het Cultureel Centrum heb ik nog wel een vraag aan het college. In mijn beleving is er in 2021 nog maar één huurder van het Cultureel Centrum, namelijk het Filmtheater. Klopt die aanname of zijn er ook nog overige huurders die moeten worden gehuisvest? Want het klinkt als enorme bedragen om één organisatie te huisvesten. Daar ben ik dus wel nieuwsgierig naar.

Motie 165 hebben wij medeondertekend. Motie 166 over de zonnepanelen klinkt sympathiek, met name omdat je concrete maatregelen neemt om aan het milieu te werken. Wij maken ons alleen ook weer zorgen over de bekostiging, want als je de leges gaat kwijtschelden, heb je natuurlijk het probleem dat de gemeente nog steeds kosten maakt. We zijn dus enthousiast over het voorstel van wethouder Cramwinckel om het verder uit te zoeken en het dan eventueel op te nemen in de volgende Legesverordening, maar we zullen tegen deze motie stemmen.

Dan de leerplicht en het voortijdig schoolverlaten. Ook daar volgen we het voorstel van het college, namelijk om daar met de nieuwe organisatie nadrukkelijk aandacht aan te besteden, want ook wij zijn het ermee eens dat het een belangrijk doel is om onze energie op te richten.

Wij zijn tegen de motie over de p.m.-posten. Ik kan me de gedachte voorstellen dat we beter niet "geen keuzes maken maar p.m.-posten opnemen" kunnen doen. Aan de andere kant heeft wethouder Cramwinckel duidelijk aangegeven dat er zaken zijn die we niet weten. En als je die dan helemaal weglaat ... U kunt nu allemaal aangeven dat we het geld dat we overhebben, feitelijk niet overhebben, omdat je al die p.m.-posten ziet aankomen. Het lijkt ons dus prima om daar gebruik van te blijven maken.

Wij zijn geen voorstander van de motie over de communicatiestrategie. Wij worden een beetje ongelukkig als met name de jongeren eruit worden getrokken als een doelgroep waarop de communicatie gericht moet worden. Voor ons ligt daarin impliciet besloten dat die jongeren het niet goed doen. Ik denk niet dat we groepen zo moeten onderverdelen. Dat is onze reden om tegen deze motie te stemmen.

Motie 170 over de energiescan hebben we medeondertekend. Wij vonden het college nog wat onduidelijk over wat nou precies de aanpak is. Feitelijk horen we de wethouder zeggen dat er een voorstel komt, maar in onze beleving moet die energiescan gewoon worden uitgevoerd. We begrijpen dus niet waarom we tot halverwege volgend jaar moeten wachten op een voorstel.

Wij zullen tegen motie 171 over het onderzoek naar de gemeentewerf stemmen. Het is interessant om te kijken naar andere voorstellen voor de gemeentewerf. Ik geloof ook dat het college daar goed mee bezig is. De tegenstelling met de scholen - in de zin van: als zij niks krijgen, krijgen wij ook niks - geeft absoluut geen pas. Dat kan echt niet. Die tegenstelling is er ook niet. Naar aanleiding van alle verhalen over "er moet meer geld naar die scholen" kom ik weer terug op het feit dat er niet méér geld is. Ik denk dus dat we met elkaar slimme oplossingen moeten bedenken en dit samen moeten onderzoeken. Dat geldt voor alle posten, dus ook voor de gemeentewerf en net zo goed voor de scholen. Scholen moeten zich ook realiseren dat Voorschoten nou eenmaal niet de middelen heeft om een school van € 8 miljoen te bouwen. Dat kunnen ze wel willen, maar we kunnen het niet betalen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Dat is wel heel kort door de bocht. Het punt is gewoon dat scholenbouw nou eenmaal zoveel geld kost. Er zijn een heleboel eisen aan verbonden, ook duurzaamheidseisen. Ik kan me nog herinneren wat voor discussie dat heeft gegeven bij de bouw in Noord-Holland over de cijfers rond duurzaamheid. Het kost zoveel geld. Daar kun je niet onderuit. We hebben daarvoor ruimte willen vinden in de eigen organisatie, dus binnen de gemeente. Wij zeggen: als je aan de ene kant bij scholenbouw gaat kijken om het goedkoper te doen, waarom zou je dat dan niet bij een gebouw van de gemeente zelf doen om dan in ieder geval het geld over te kunnen schuiven naar het andere? Dus doe dat onderzoek ook. Daarmee kan je misschien wat ruimte creëren voor de scholenbouw. We creëren dus geen extra geld en we vragen geen extra geld. We creëren ruimte op een andere manier.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Meneer Zoetemelk, dat verbaast me toch, want zoals het college net ook heeft geantwoord, is er daar geen tegenstelling. Ook voor de gemeentewerf wordt naar slimme manieren gezocht. En u kunt echt niet met droge ogen beweren dat wij € 8 miljoen aan een school kunnen besteden.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik heb niet zo gauw natte ogen, dus ook geen droge ogen. Het punt is dat het gewoon in werkelijkheid zo is. Ik zie het om mij heen. Er zijn mensen in onze fractie die hier verstand van hebben en ik heb hier meer contacten over. Ik heb nagevraagd wat schoolbouw kost. Dat is gewoon geen € 3 miljoen, niet voor één school en zeker niet voor twee scholen. Het is gewoon echt een heel lastige materie en we hebben er geen extra geld voor willen uitgeven. We hebben geld gezocht op een andere manier. Dat wil ik nog even benadrukken.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik ga verder met de moties. Motie 172 gaat over de extra inzet voor preventie. Daar volgen we wat het college zegt. We zullen dus tegen de motie stemmen, want zoals het college aangeeft, is er op dit moment geen probleem.

Wij stemmen ook tegen motie 173 over eerlijke ozb. Het college heeft het al genoegzaam aangegeven: dit is geen tijd om ondernemers verrassingen te geven. Bovendien: als we die ozb verhogen, komt het weer bij de huurders en uiteindelijk komt de rekening bij de consumenten. Kortom,

we gaan voor de afspraak die we hebben gemaakt - verhogen met de inflatiecorrectie - en wij willen aan onze verplichtingen ten aanzien van het herstelplan voldoen.

De heer **Maassen** (SP): Ik heb een niet heel verrassende vraag aan mevrouw Van Meenen: waarom is het nu dan wel tijd voor een lastenverhoging voor de inwoners?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Meneer Maassen, dat is afgesproken in het herstelplan. Het is dus niet zozeer zo dat het daar tijd voor is. Wij voldoen als gemeente aan onze afspraken.

De heer **Maassen** (SP): Vindt de VVD het dan, gezien corona, waar we drie jaar geleden nog niet van gehoord hadden toen deze afspraken werden gemaakt, geen tijd om nu te zeggen dat we die afspraken openbreken, omdat we dit onze inwoners niet kunnen aandoen?

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Daar kan ik heel kort over zijn: nee, dat vinden we niet.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Om te beginnen willen we graag een stukje toelichting geven op een aantal door andere partijen ingediende amendementen en moties, allereerst amendement 106 van de VVD, gesteund door een aantal andere fracties. Daarin wordt feitelijk voorgesteld om "robuust" en "persleiding" te vervangen door woorden die de huidige situatie beter dekken. Wij steunen dat amendement graag.

Amendement 110 van het CDA gaat over het voorbereidingskrediet nieuwbouw Fortgensschool. Je zou kunnen zeggen dat het er ergens al in zit. In lijn met ons pleidooi om zuiverder en vollediger te begroten vinden we het tot nader order toch een goed plan om dit wel te noemen. We steunen dat amendement dus zeker.

Ik kom bij motie 172 van het CDA over het inzetten van extra preventie. Gegeven het antwoord en de duidelijke toelichting die de wethouder heeft gegeven, willen wij hem het vertrouwen geven. Dan zou de situatie zoals die nu loopt, voldoende moeten zijn om de wachttijden weg te werken.

Tot slot motie 173 over het verlagen van de ozb woningen en het verhogen van de ozb niet-woningen. In lijn met de discussie die net voor onze inbreng heeft plaatsgevonden, vinden we de timing ongelukkig. Die 2 ton is inderdaad in het kader van het herstelplan aangenomen. Dat besluiten we dus niet nu. Dit is niet het goede moment om daaraan te gaan tornen.

Motie 166 gaat over zonnepanelen, met name de zonnepanelen die verticaal tegen muren worden aangebracht. We hebben het alleen over leges, niet over vergunningen; dat is veel complexer. We willen de wethouder toch echt vragen wat er nou zo ingewikkeld is en wat er allemaal onderzocht moet worden. Het is alleen het laten vervallen van leges voor één soort energiebesparende en verbeterende bouwactie. Dat is alles. Waarom moet dat nou voor anderhalf jaar uitgesteld worden? We willen dit dus echt benadrukken: zouden we dat nou niet toch eens doen?

Amendement 109 betreft de kosten die samenhangen met het openhouden van het Cultureel Centrum. Als je weet dat je kosten gaat krijgen, vinden we het principieel niet goed om die kosten niet te begroten. Daarover heb ik een uitgebreid betoog gehouden. We horen niemand van het college en niemand van de fracties zeggen dat deze begroting volledig is. Daar put ik moed uit, want dan vinden kennelijk alle aanwezigen dat de begroting onvolledig is, maar we gaan daar met droge ogen - als we het daar toch over hebben - toch gewoon mee door. Dat moet je dus niet doen. Er moet in de begroting voor 2021 iets opgenomen worden voor de exploitatiekosten van het Cultureel Centrum. Als dat € 30.000 is - dat zou best kunnen - dan moeten we € 30.000 begroten of iets tussen € 30.000 en € 76.000 in, maar niet niets. Daar kunnen we niet mee leven.

Dan onze motie 167, gesteund door een aantal andere fracties, waarvoor dank. De wethouder ziet net als wij hoezeer vroegtijdig schoolverlaten een zeer serieus maatschappelijk probleem is, nog niet eens gelet op de kosten, waar inderdaad een soort hefboomwerking achter zit. Later in het leven van de betreffende jeugdigen komen de klappen hard aan. We geven de wethouder het vertrouwen om hier, gegeven het opnieuw inrichten van de ambtelijke organisatie, zo snel mogelijk samen met de externe partners zo veel mogelijk vaart aan te geven. We geven de wethouder dus het vertrouwen om hier het nodige aan te doen.

Dan motie 168 over de p.m.-posten. Het CDA zegt het juist: laat dan gewoon zien dat je in de min zit. Dat is precies wat we willen. Dan zal je wel keuzes moeten maken, maar dat doen we met elkaar niet. Dat is levensgevaarlijk. Ook wij hebben het Gemeentefonds overigens wel degelijk genoemd. We hebben expliciet gezegd dat we de extra reserveringen die gemaakt worden, steunen.

Extra geld dwingt tot keuzes, zegt de VVD. Dat is precies waar we zijn. Dat zou dus weleens een motivatie kunnen zijn om met moties en amendementen mee te gaan die extra geld kosten, want dat dwingt inderdaad tot het maken van keuzes. Wat dat betreft is het dus vrij helder.

Ik zou de heer Deuzeman van GroenLinks graag iets willen vragen, want in zijn eerste termijn ging hij een heel eind mee met ons pleidooi om vollediger en helderder te begroten. Zo spreekt hij letterlijk zijn zorg uit dat besluiten niet genomen worden en hij waarschuwt voor een blanco cheque. We hebben nu de eerste stappen genomen voor het ontvlechten en straks het invlechten van de nieuwe ambtelijke organisatie, waarvoor we zojuist met een hamerstuk € 125.000 hebben aangenomen, alleen voor dit jaar. Niemand gelooft dat de kous daarmee af, zoals ook is aangegeven door het college. Er komt nog een majeur verzoek richting de raad om ten laste van de begroting voor 2021 fondsen neer te leggen. We weten allemaal dat we dan geen nee meer kunnen zeggen. Wie A zegt, moet B zeggen; waar moeten we dan heen? Maar het wordt niet begroot. Het is een blanco cheque, meneer Deuzeman. Als je deze begroting zo aanneemt, geef je een blanco cheque. Wij weten minder dan het college en mensen die bij de WODV werken. Er zijn er die dichter zitten bij datgene wat gaande is en wat het zal gaan kosten. Ik kan van afstand moeilijk een inschatting maken, maar het zal niet nul zijn. We moeten zo niet begroten, maar we doen dat toch. De heer Deuzeman vraagt terecht ook om concretisering. Laten we daar dan samen aan werken.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Mij werd een directe vraag gesteld. Ja, ik maak mij zorgen over het uitstel van besluiten, maar ik zie daar vooral ook een probleem bij de raad. Ik wil daar straks in de tweede termijn op terugkomen. Wij zijn ook vaak erg laat met het nemen van besluiten. Ik vind juist het punt van het IHP daarin belangrijk, want wij lijken nu te gaan beloven dat er een groot bedrag uitgezet kan worden, terwijl gewoon duidelijk is dat we dat nooit kunnen betalen; daarover ben ik het volledig eens met mevrouw Van Meenen. Ik denk dat wij daar als raad ook duidelijkheid over moeten kunnen geven en ons niet moeten verschuilen achter "dat moeten we dan maar zien". Nee, we hebben daar een probleem en dat is precies wat deze begroting communiceert en wat de coalitie probeert te communiceren. We moeten wat dat betreft voorzichtig zijn. En ja, u hebt gelijk: we gaan straks een grote reorganisatie in. Dat is alleen geen blanco cheque, want er was een moment waarop we nee konden zeggen. Dat was voordat we dit proces ingingen. Dat hebben we niet gedaan. Dat is een keuze die we gemaakt hebben. Wat daarvan uiteindelijk de financiële consequenties zijn, gaan we zien, maar daar staan we als raad ook altijd nog bij. Op dat moment zullen we die consequenties moeten trekken. Dat ben ik volledig met u eens.

De **voorzitter**: De heer Van der Elst kan vervolgen. U hebt nog net iets meer dan een minuut. Wilt u dus heel kort zijn?

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Dan zijn de heer Deuzeman en ik het in grote lijnen toch met elkaar eens. Het is maar net hoe je het ziet: is het glas halfvol of halfleeg? Dat is precies de vraag aan het college waarmee ik wil afronden. Ik heb volgens mij nog een antwoord van de wethouder te goed. Ik heb de wethouder van Financiën gevraagd of wij op de manier waarop we nu begroten, niet faciliteren dat we als raad en college geen keuzes nemen maar keuzes uitstellen en dat we ze straks bij de nieuwe raad en het nieuwe college op het bord leggen. Dat is een vraag die nog openstaat.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Voorzitter. Het is inderdaad een "glas halfvol of halfleeg"-situatie, maar ik ben een optimist. Dat past mij dus wel.

Ik wil allereerst even ingaan op een aantal opmerkingen van de heer De Graaf over een oogstjaar. Hij zegt: "Dat moeten we dan nog gaan zien, maar ik geef nog vertrouwen". Daar ben ik erg blij mee, maar ik wil er toch ook op wijzen dat er heel veel werk is gedaan, gegeven de erfenis van voorgaande jaren. Ik noem de omslag naar de Leidse regio en we hebben eindelijk de bestuurskracht aangepakt. Dat is iets waar we al zo lang over gepraat hebben en nu gebeurt er iets. Er komen nu woningen, omdat we bouwprojecten eindelijk strak aan het trekken zijn. Er is een omvorming geweest op het sociaal domein. We hebben op milieu achterstallig onderhoud weggewerkt. Na jaren en jaren praten gaan we nu eindelijk, hopelijk, naar een besluit over de multifunctionele

accommodatie. Er ligt een Integraal Huisvestingsplan. Het college heeft ontzettend veel opgepakt, maar het is ook onredelijk om te verwachten dat we dit soort problemen met een toverstokje op kunnen lossen. Wat dat betreft gaat niet alleen dit het oogstjaar zijn. De komende jaren gaan oogstjaren zijn voor Voorschoten, mogen we hopen. Inderdaad, als sterke, zelfstandige gemeente, die een goede partner in de Leidse regio wordt. Maar dat is alleen maar omdat dit college ons daar heeft weten te positioneren. Daar zijn we het college erg dankbaar voor.

We hebben ook vragen gekregen zoals: waar zijn de betaalbare woningen? Dat vroeg bijvoorbeeld mevrouw Persoon.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik had het al eerder willen doen, maar ik wil er even op wijzen dat ik vorig jaar op hetzelfde moment, dus bij de begrotingsraad, heb gezegd: we moeten af van de WODV, we moeten het beleid terughalen naar Voorschoten en we moeten inderdaad via een andere weg onze ondersteunende taken laten verrichten. Dat is dus niet alleen een idee van het college; dat is vorig jaar al door het CDA aangebracht bij de begrotingsraad.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Waarvan akte. Ik denk dat een onderdeel van het sterke dorp is dat we gezamenlijk weten waar we heen willen. Ik ben heel erg blij dat de heer Zoetemelk ook op die manier meedenkt.

Voorschoten Lokaal Sterk vroeg om betaalbare woningen. U weet welke projecten er komen. Voorschoten Lokaal Sterk zei dat er geen geld wordt vrijgemaakt voor de energietransitie. Dat is gewoon onjuist. Daar hebben we het bij de Kadernota uitgebreid over gehad. Ik ben daar in die periode ook nog hard over aangevallen. Dat klopt dus gewoon niet. We zien wel dat het faciliteren van geen keuzes maken, wat de heer Van der Elst net aangaf met die p.m.-posten, een probleem is van de raad, zoals ik al zei. Maar dat betekent niet dat we daarom nu elke post die we kunnen bedenken, ook in de begroting moeten zetten, want dat heeft ook consequenties. Ook dat is geen keuze maken; dat is zelf een hele diep kuil graven, erin gaan zitten en je afvragen hoe je daar in hemelsnaam in terechtgekomen bent. Wij moeten besluiten maken en die elementen opnemen in de begroting, maar ook niet verdergaan dan dat.

Er is gevraagd wanneer er duidelijkheid komt voor het Cultureel Centrum. Dat is wanneer er duidelijkheid komt over de multifunctionele accommodatie. Men kan wethouder Cramwinckel wellicht het een en ander verwijten, maar niet dat hij zich niet ingezet heeft om tot een besluit te komen over de multifunctionele accommodatie. Wat dat betreft denk ik dus dat de heer Van der Elst op zijn wenken bediend wordt.

Op het sociaal domein vroeg de Partij van de Arbeid wat ik bedoelde met "doelgroepenbeleid". Ik bedoel daarmee, meneer De Graaf, dat wij vooral niet in moeten zetten op het maken van potjes voor deze en gene. Ik denk dat de coronacrisis een collectief probleem is en dat we dat ook collectief op moeten lossen. Het is de solidariteit die wij als linkse partijen toch zouden moeten ondersteunen. Zodra we beginnen met een potje hier en een potje daar, betekent dat volgens mij dat we het gaan hebben over een competitie wie er het zieligst is en wie er meer nodig heeft. Ik denk dat we daar verre van moeten blijven.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik heb twee opmerkingen, allereerst over het Cultureel Centrum. De heer Deuzeman wijst op de relatie met de multifunctionele accommodatie en zegt dat een besluit over het Cultureel Centrum en geld in de begroting voor het Cultureel Centrum pas mogelijk zijn als die gekoppeld worden aan de multifunctionele accommodatie. Dat moet dan wel plaatsvinden in december, want als er in december uiteindelijk geen besluit wordt genomen over geld voor het Cultureel Centrum, kunt u het Cultureel Centrum per 1 januari niet openhouden. Althans, daar kunt u dan geen geld voor fourneren, want dat is dan geen onderdeel van de begroting. Dan heeft u daar dus geen geld voor. Dat is één. Ten tweede had de heer Deuzeman het over het doelgroepenbeleid. Ons amendement gaat helemaal niet over doelgroepenbeleid, maar over sociaal beleid in de brede betekenis van het woord, net zoals in de Najaarsnota wordt gesproken over ondernemers. Ik noem dat geen "doelgroepenbeleid".

De **voorzitter**: Meneer Deuzeman, u hebt nog ruim anderhalve minuut.

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Meneer De Graaf, dat klopt, maar ik hoorde ook zeggen dat er een voorstel deze kant opkomt over de kosten van het Cultureel Centrum. Dat gaat nog gebeuren

voordat we in 2021 zijn. Ik zie het probleem eerlijk gezegd dus niet zo. En wat doelgroepenbeleid betreft: ik heb een toezegging van wethouder De Bruijn gehoord dat er erg scherp gekeken wordt waar problemen optreden en dat er ingegrepen wordt. Dat is wat mij betreft voldoende. Als wij zien dat er een concreet probleem is, laten we daar dan op ingaan.

Richting de heer Maassen van de SP - want ik zie de vraag natuurlijk aankomen - zeg ik: zoals u heel goed weet, ligt er natuurlijk een afspraak over de ozb. We zouden daarin rust houden, tenzij er acute problemen zijn. Dat is een afspraak. U vraagt ook naar de logica. Ik wil u erop wijzen dat een van de redenen waarom wij de ozb woningen harder aanspreken dan de ozb niet-woningen, is dat de basis daarvan veel breder is. De verschuiving die u aangeeft, is voor ozb woningen mini-maal. Die merkt men niet eens, terwijl die voor ozb niet-woningen een veel hardere klap is, omdat die een veel smallere basis heeft. Ik denk dat dit een goede reden is om nu niet daaraan te tornen.

Ik hoorde het CDA iets zeggen over de motie inzake de werf.

De **voorzitter**: Kunt u gaan afronden, gezien uw tijd?

De heer **Deuzeman** (GroenLinks): Dat is goed. Dan rond ik bij dezen af, voorzitter.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Het zal niet verbazen dat ik het nog even over de ozb wil hebben. Natuurlijk is het nooit fijn om een lastenverhoging voor een bepaalde groep voor te stellen. Het probleem is echter dat bij alle discussies die wij indertijd hebben gehad over het herstelplan, door het vorige college al meteen de keuze werd gemaakt dat de ozb voor de woningen wel omhoog moest, maar de ozb voor de bedrijven niet. Daar zijn toen nog vergaande wijzigingsvoorstellen voor gedaan. Die werden indertijd ondersteund door D66 en GroenLinks, die toen nog in de oppositie zaten. Die voorstellen hebben het niet gehaald, omdat het rechtse college dat er toen zat, daar niet voor wilde stemmen en de lasten meer bij de inwoners wilde leggen dan bij de grootgrondbezitters, de pandeigenaren en de bedrijven, die in Voorschoten gewoon echt vrij worden gehouden. Ik raad alle fracties in deze gemeenteraad aan om eens te gaan zoeken in de database waarstaatjegemeente.nl. Daar blijkt gewoon dat het percentage van de ozb voor niet-woningen in Voorschoten echt structureel lager is dan het landelijke gemiddelde. Dat geldt voor de winkeliers, dus voor de gebruikers van die niet-woningen, maar vooral voor de eigenaren. Het verschil met het landelijke gemiddelde is echt 28%. Zoveel goedkoper is het om in Voorschoten een niet-woning te bezitten. Dat is een keuze; dat mag, maar die keuze wil ik hier dan wel benoemen. Dit is een rechtse keuze om de eigenaren van niet-woningen structureel minder te belasten dan de inwoners van Voorschoten. Daar mag u voor kiezen, maar ga dan wel staan voor die keuze. De enige die daar op dit moment voor staat, is vreemd genoeg GroenLinks. De heer Deuzeman zegt ten minste eerlijk: we pakken liever veel mensen een beetje dan een paar mensen wat meer. Dat mag, maar wat mij betreft, meneer Deuzeman, is het een linkse keuze om te zeggen: we pakken die hele rijke eigenaren van panden net even wat meer, want die kunnen dat wel lijden.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Meneer Maassen, naar aanleiding van het beeld dat u hier schetst van de pandeigenaren: hoeveel gegevens heeft u erover dat het over allemaal puissant rijke mensen gaat waar wel iets vanaf te halen is? En als het economisch allemaal zo goed gaat, waarom hebben we in Voorschoten dan maar 51 banen per 100 inwoners?

De heer **Maassen** (SP): Om die laatste vraag te beantwoorden: dat heeft vooral te maken met het feit dat wij een woondorp zijn en geen werkdorp. Wij zijn een forensendorp. Heel veel Voorschotenaren werken buiten Voorschoten. Die vraag heeft hier dus eigenlijk niet zo heel veel mee te maken. De andere vraag was hoeveel informatie ik heb over puissant rijke mensen. Mevrouw Van Meenen, misschien moet u eens over de Leidseweg richting Leidschendam rijden, of fietsen, want dan heeft u alle tijd om rustig om u heen te kijken. Dan ziet u dat ongeveer op elk pand dat daar staat, de naam "Van der Valk" staat. Dat geeft een beetje aan hoe die verhoudingen zijn. U weet waarschijnlijk ook dat een flink deel van het vastgoed in de Voorstraat eigendom is van de heer Hoogvliet. Het gaat om dat soort verhoudingen. Dit zijn de mensen waar dit om gaat. Dit is gewoon Quote 500. Die mensen kunnen best wat meer bijdragen.

De **voorzitter**: Voordat ik mevrouw Van Meenen het woord geef, zeg ik dat ik het op zich niet verstandig vind dat wij privépersonen, families en zo noemen, want zij kunnen niet aan het debat deelnemen om hun kijk op het geheel te geven. Laten we het dus niet persoonlijk maken.

De heer **Maassen** (SP): Mijn excuses, voorzitter, maar er werd mij gevraagd naar voorbeelden.

De **voorzitter**: Ja, oké. Dank, ook voor dat excuus.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik volg de voorzitter ook. Ik heb geen voorbeelden gevraagd, meneer Maassen. Ik vroeg of u kennis had. U vindt dat u die heeft. Ik vind het heel jammer dat u het beeld zo schetst. Ik ken genoeg oud-ondernemers die nog een pand in bezit hebben voor hun pensioenvoorziening. Laat ik het dus bij deze opmerking laten.

De heer **Maassen** (SP): Waar het mij in deze discussie om gaat, is blootleggen dat het hier gaat over keuzes maken. De keuze om de rekening van de verhoging van de ozb bij de inwoners neer te leggen en niet bij de eigenaren van vastgoed, wordt gemaakt. Dat is een politieke keuze. Ik zou graag zien dat het college wat meer verantwoordelijkheid neemt voor die keuze, want op dit moment houdt het college zich enerzijds bij de opmerking in de krant dat de lasten voor de inwoners minimaal worden verhoogd. Dat is een opmerking waar ik me echt aan heb gestoord, want dat is gewoon niet waar. Dat was waar geweest als de lasten voor de inwoners alleen voor inflatie werden gecorrigeerd, maar dat is niet het geval. Die lasten worden met meer verhoogd en dat wordt weggemoffeld in het interview. Dat vind ik jammer. Aan de andere kant merk je ook dat het college nu zegt: dat moesten we nu eenmaal. Ik weet dat die afspraken er liggen. De SP is van mening dat de situatie door corona ook voor inwoners erg vervelend is, niet alleen voor ondernemers, en dat er dus ook daarom aanleiding zou moeten zijn om dit jaar te zeggen: wij gaan er toch nog eens naar kijken hoe we dat hebben gedaan. Dat doet het college niet; dat wil het college niet. Dat wil de coalitie niet. Dat vindt de SP erg jammer, want er zijn ruimte en reden om dat wel te doen.

De **voorzitter**: De heer Deuzeman en mevrouw Van Meenen, u bent uw handjes aan het indrukken. Ik vind het leuk om zo naar elkaar te zwaaien, maar door die handjes dacht ik dat ik u het woord moest geven. Het woord is echt aan mevrouw Boom en haar alleen.

De heer **Maassen** (SP): Als het maar geen Brabants carnavalsnummer wordt met al die handjes de lucht in!

Mevrouw **Boom** (D66): Voorzitter. Ik wil mij in eerste instantie volledig aansluiten bij de woorden van de heer Deuzeman in zijn reactie op de heer De Graaf van de PvdA, want niet alleen 2021 wordt een oogstjaar. Ook juist dit jaar zijn we al flink aan het oogsten. We maken keuzes, we hakken knopen door en we zetten projecten in versnelling, of het nu gaat om woningbouw of om de samenwerking in de regio. Laten we ook echt niet vergeten - ik blijf daarop hameren - dat in deze periode voor het eerst sinds jaren de begrotingen consequent structureel sluitend zijn. De heer De Graaf zal het daar ongetwijfeld niet mee eens zijn, maar wij willen graag nogmaals benadrukken dat de begrotingsdiscipline van ons dorp enorm verbeterd is. Ook wij zouden willen dat er meer financiële ruimte is, bijvoorbeeld voor goede scholen, zoals het CDA steeds herhaalt, maar die is er gewoon niet. Dat is echt enorm jammer, maar dat is ook de realiteit waarin wij leven.

Graag geef ik even een reactie op de amendementen en de moties. Amendement 106 hebben wij mede-ingediend. Daar stemmen we dus uiteraard voor. Amendement 107 idem dito. Wij gaan toch tegen amendement 108 stemmen, omdat wij het, zoals ik al eerder aangaf, toch te vroeg vinden, omdat er meer informatie vanuit het Rijk nodig is. Daarin volgen wij dus het college.

We gaan tegen amendement 109 stemmen, hoewel we enorm goed begrijpen waarom dit amendement is ingediend. Wij vonden het een goede opmerking van mevrouw Persoon dat het heel verstandig is om nu voor meerdere jaren geld te reserveren. Juist om die reden zouden we graag een uitgebreider voorstel van het college willen afwachten en stemmen we op dit moment tegen.

Amendement 110 van het CDA gaat over de Fortgensschool. Wij vinden het echt enorm goed dat het CDA aandacht heeft voor onderwijshuisvesting, zoals ik net al heb aangegeven. Maar het investeringskrediet is al in die € 1,5 miljoen meegenomen. Daarmee lijkt dit amendement ons op dit moment toch overbodig.

Ik ga nu naar de moties. Motie 165 hebben wij medeondertekend. Met betrekking tot motie 166 over de zonnepanelen gaf het college aan dat eerst onderzoek gedaan moet worden naar het eventueel legesvrij maken van de aanvragen die op dit moment nog niet legesvrij zijn. Uiteraard willen we die resultaten afwachten, maar aan de andere kant vinden we de motie sympathiek en gaan wij

er eigenlijk van uit dat het onderzoek wel zal aantonen dat dit een goede stimuleringsmaatregel is. Daarom kiezen wij ervoor om voor deze motie te stemmen.

Wij gaan tegen motie 167 over de leerplicht stemmen. We vinden het een heel terecht signaal van de partijen die de motie hebben ingediend, maar vanwege de ambtelijke druk steunen wij de motie op dit moment niet als het college aangeeft dat dit niet haalbaar is.

Wij gaan tegen motie 168 stemmen. Motie 169 vinden wij erg sympathiek en wij erkennen het belang van goede communicatie. Hier hebben wij ook in onze eigen versie van het amendement over het Milieubeleidsplan om gevraagd. We hebben wat moeite met punt 2 in deze motie. Wij lezen dat zo dat daarmee eigenlijk wordt gezegd dat de verantwoordelijkheid voor de verduurzaming vooral bij jongeren ligt. Daar zijn wij het gewoon niet mee eens, want dit is een verantwoordelijkheid voor alle generaties. Wij gaan er eigenlijk ook vanuit dat amendement 107, dat mede is ingediend door het CDA, er al op gaat aansturen dat er een goede, eenduidige en sterke communicatiestrategie komt op duurzaamheid. Om die reden gaan wij tegen deze motie stemmen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik kom even terug op de communicatiestrategie voor duurzaamheid, gericht op jongeren. Het is natuurlijk absoluut niet de bedoeling dat we hiermee de jongeren als aparte groep willen behandelen, maar we willen hun in ieder geval extra aandacht geven. Ik denk dat jongeren dat ook wel accepteren, want zij willen graag meepraten. Je kan je communicatiestrategie vanuit een eenzijdige kant doen, maar het gaat om een tweezijdige strategie. Dat betekent gewoon dat je met elkaar in contact gaat over de wijze waarop we elkaar kunnen ondersteunen als het gaat om de toekomst van jongeren.

Mevrouw **Boom** (D66): Dan zou ik toch nog willen vragen waarom u toch specifiek kiest voor jongeren en wat de redenering daarachter is. Waarom extra aandacht voor deze doelgroep? Want het zijn vaak juist de wat ouderen die bijvoorbeeld in een eigen huis wonen dat nog verduurzaamd dient te worden of die eerder in staat zijn om een eigen auto aan te schaffen. Dus waarom die specifieke keuze voor de jongeren in deze motie?

De heer **Zoetemelk** (CDA): Misschien is het wel het mooiste dat, als de jongeren die dingen straks allemaal kunnen aanschaffen, zij daarmee rekening gaan houden. Het punt is gewoon: je kan het heel negatief invullen, maar het is positief bedoeld. Dat wil zeggen dat we inderdaad aan de voorkant willen sturen op een duurzame toekomst. Nogmaals: er is veel aandacht onder ouderen. Er is inderdaad veel aandacht van mensen die auto's kunnen kopen en subsidies kunnen krijgen. Die jongeren moeten er allemaal nog mee starten. Misschien is het wel heel goed om met hen in contact te gaan, daar met hen over te spreken en de mogelijkheden aan te geven. Waarom niet?

Mevrouw **Boom** (D66): Wij blijven er toch wat moeite mee houden dat er eigenlijk wordt gesuggereerd dat jongeren daar misschien niet mee bezig zijn, terwijl het tegendeel misschien waar is. Wij hebben dus toch moeite met die doelgroepen aanpak. Wij blijven dus bij ons standpunt.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Het is natuurlijk wel de doelgroep waar het op dit moment gebeurt. We kunnen dus veel leren van elkaar. Juist die communicatie met jongeren is dus ook voor ouderen heel goed om te leren van alle zaken die er lopen. We hebben natuurlijk een hoop starters in onze maatschappij. De jongeren lopen op dit moment ver vooruit in Europa op het punt van ontwikkelingen. Kijk naar de TU Delft en de TU Eindhoven. Het is natuurlijk prachtig wat daar gebeurt. Laten we daar dus vooral die communicatie voor inzetten. Communicatie is nooit eenzijdig; die is altijd tweezijdig.

Mevrouw **Boom** (D66): Ik ben het er uiteraard helemaal mee eens dat het juist de jongeren zijn die nu sterk inzetten op innovatie en daar helemaal in meegaan. Wat dat betreft kunnen we elkaar dus de hand schudden, maar wij hebben het toch iets anders geïnterpreteerd en ik blijf bij ons standpunt dat we ervan uitgaan dat er via amendement 107 ook een eenduidige communicatiestrategie op tafel zal komen.

Volgens mij was ik bij motie 170 over de energiescan. Wij willen graag voor die motie stemmen. Motie 171 over het onderzoek naar de gemeentewerf vinden wij een sympathieke gedachte, maar wat ons betreft zijn onderwijshuisvesting en de gemeentewerf toch echt twee totaal separate zaken, die we liever niet op deze manier met elkaar willen verweven. Om die reden gaan wij tegen deze motie stemmen.

Motie 172 gaat over de extra inzet op preventie. Zoals ik al eerder aangaf, zijn wij er geen voorstander van om op dit moment al voor te sorteren op coronamaatregelen. Wij willen afwachten waar straks de echte pijn zit. Om die reden gaan wij op dit moment tegen deze motie stemmen.

Tot slot motie 173 over eerlijke ozb. Hierbij wil ik mij gewoon volledig aansluiten bij de woorden van onze coalitiepartner en de heer Deuzeman.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Ik heb bij de wethouder van Financiën eigenlijk geen of nauwelijks bereidheid gehoord om toe te werken naar een realistische begroting. Ik ben bang dat dit betekent dat we volgend jaar weer net zo'n document krijgen als nu. Want wat zegt de wethouder? Hij houdt vast aan de werkwijze met p.m.-begroten, dus niet begroten. Hij houdt vast aan het onderbegroten, ook al is het duidelijk dat er meer kosten zullen zijn dan begroot. Hij blijft ook vasthouden aan het feit dat het opstellen van de Najaarsnota geen invloed kan hebben op het opstellen van de begroting, omdat tijdige informatie ontbreekt. Daardoor wordt een veel te positief beeld geschetst van de financiële situatie van Voorschoten, ook in de richting van Voorschotenaren. Dat vind ik teleurstellend en verontrustend. Dat geldt temeer voor de kritiekloze houding vanuit de coalitie, die ook iedere keer zegt: wij lezen, wij zien en wij constateren dat er een meerjarig sluitende begroting is. Quod non.

Met betrekking tot amendement 108, ons amendement over de sociale gevolgen van corona en het beschikbaar stellen van een budget daarvoor, beluister ik een grote terughoudendheid bij de coalitiepartijen. De wethouder heeft zelfs een welhaast noodzakelijke relatie gelegd met het eventuele geld dat we wel of niet krijgen van het Rijk. Dat doet hij niet in de Najaarsnota als er wordt voorgesteld om geld vrij te maken voor een andere bestemming. Ons amendement beoogt juist wel degelijk geld beschikbaar te maken en budget beschikbaar te stellen voor de sociale gevolgen van corona. Wethouder De Bruijn kan wel zeggen dat er goed op gelet zal worden of dat, zoals bij de financiële risico's staat, de vinger aan de pols wordt gehouden - daar is de heer Deuzeman heel blij mee - maar zonder budget kun je de vinger wel aan de pols houden maar kun je daar niks mee doen. Wat ons betreft blijven wij hier dus aan vasthouden en hopen wij toch op een stukje herbezinning bij de zogeheten progressieve partijen in de coalitie.

Ik wil mijn blijdschap uitspreken over de brede steun en de reactie van de wethouder op onze motie over het oppervlaktewater. We hopen echt dat wij nu in de zomer hele concrete voorstellen krijgen over hoe we dit kunnen aanpakken, want we lopen al zo'n tien jaar tegen dit probleem aan. Dat zou dus heel mooi zijn, waarvoor onze dank.

Tot slot - nou, niet helemaal niet slot - een reactie op mevrouw Van Meenen. Zij steunt onze amendementen niet, want zij zegt dat er geen geld is. Maar, mevrouw Van Meenen, volgens u is dat geld er toch wel? Want u zegt dat de begroting van het college structureel sluitend is. Dan is er dus een positief saldo en dus geld. Maar stel nou dat u dat anders ziet; stel nou dat er geen saldo is, dan zou ik willen voorstellen, mevrouw Van Meenen, om samen deze begroting af te stemmen, te zorgen voor een realistische begroting en dan met elkaar te kijken welke mogelijkheden er zijn voor prioritaire beleidsterreinen. We hebben volgens mij tot 15 november de tijd.

Een groot aantal moties wordt door ons gesteund. Ik ga nog even in op de laatste motie van de SP, over de ozb niet-woningen. Ik heb de heer Maassen al eerder gezegd welk probleem wij met deze motie hebben. Dat zit nog niet eens zozeer in het moment waarop, corona en de gevolgen daarvan, want dan is er altijd wel een argument om het niet te doen. Ons probleem zit in de koppeling tussen de opbrengsten van een eventuele verhoging van de ozb niet-woningen en de verlaging van de ozb woningen; althans, de verlaging van de stijging van de ozb woningen. Want dat betekent dat je in feite de mogelijkheden zou weggeven om als gemeente iets meer te werken aan je verdien capaciteit, zoals dat in bedrijfstermen heet. Dat vinden we jammer. Dat is de reden waarom ik bij de stemmingen niet mee kan gaan met deze motie.

Mevrouw **Van Meenen** (VVD): Ik wil de heer De Graaf eigenlijk hartelijk danken voor de uitnodiging, maar ik ga die niet aannemen. Wat ons betreft is de begroting prima en moeten we voorzichtig zijn met extra geld uitgeven.

De heer **Maassen** (SP): Ik ben blij met de bijdrage van de heer De Graaf, want hij geeft aan dat hij de ozb voor niet-woningen eigenlijk zou willen verhogen om de lasten in het algemeen en de

inkomsten van de gemeente te verhogen. Daarmee geeft hij juist aan dat ik daar in mijn motie niet voor heb gekozen. Ik heb dus niet voor een lastenverhoging gekozen, maar voor een lastenverschuiving van inwoners naar bedrijven. Daar mag je voor kiezen en daar mag je niet voor kiezen. Je mag zeggen dat je wilt dat de inkomsten van de gemeenten omhooggaan, zoals de heer De Graaf zegt. Hij geeft hiermee eigenlijk aan dat de motie van de SP wat dat betreft redelijk gematigd is, omdat de SP niet kiest voor een totale verhoging van de lasten, maar alleen voor een verschuiving daarvan.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik zou me inderdaad kunnen voorstellen dat er vanuit de coalitie vanwege de door u geformuleerde redenen veel grotere steun zou zijn voor uw motie dan tot nu toe is geuit.

De heer **Maassen** (SP): Ik denk dat dit duidelijk aangeeft dat de coalitie hier ideologisch rechts in zit en gewoon geen lastenverhoging voor bedrijven wil en dat de rest allemaal windowdressing is.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Voorzitter. Ik wil het college eerst bedanken voor het beantwoorden van alle vragen. Verder blijf ik het heel teleurstellend vinden dat er wordt gezegd dat er € 1 miljoen over is en dat dan € 2,4 miljoen uit de reserve wordt gehaald. Het had ook netter gekund. Er had gewoon € 1,4 miljoen uit de reserve gehaald kunnen worden en dan was de begroting ook nog sluitend geweest. Maar goed, ik heb net een conclusie opgeschreven. Die ga ik voorlezen. Dit college zal de geschiedenis ingaan als de gemiste kans om Voorschoten meer op gang te krijgen via een unieke samenwerking tussen links en rechts, tussen milieu en vroemvroem. Helaas werd het een college dat veel plannen en ideeën lanceerde, maar in verhouding weinig presteerde. Dit college schuift problemen door naar volgende generaties. Die mogen de achterstallige projecten en financiële tekorten oplossen. Wie dan leeft, wie dan zorgt; na ons de zondvloed. Voorschoten Lokaal Sterk zal om die reden amendementen en moties steunen.

Mevrouw **Boom** (D66): Ik moet zeggen dat ik met enige ontsteltenis aan het luisteren ben naar de woorden van mevrouw Persoon. Juist deze collegeperiode zijn heel veel zeer langlopende projecten eindelijk verzilverd. Denk aan Beresteijn, waar de schop eindelijk in de grond gaat, of aan het feit dat eindelijk een keuze is gemaakt over de toekomst van de WODV. Zoals we al aangaven, zit er ook eindelijk schot in de multifunctionele accommodatie, die al jaren, jaren en jaren loopt. Ik vraag me dus toch echt af waarop deze ontzettend negatieve beoordeling gebaseerd is. Kunt u ook specifieke voorbeelden noemen?

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Er zijn natuurlijk heel veel dingen uitgesteld. De schop is nog steeds niet in de grond gegaan bij Beresteijn. We hebben dat wel goedgekeurd, maar er wordt helemaal niet gebouwd. Al tien jaar zitten we te wachten op Starrenburg III. Het gebeurt gewoon niet. Ik hoop gewoon dat die heipaal de grond ingaat.

Mevrouw **Boom** (D66): Mevrouw Persoon begrijpt waarschijnlijk ook dat het niet aan ons is om de schop daadwerkelijk in de grond te steken en dat de aannemer daar ongetwijfeld binnenkort mee gaat starten. Maar goed, daar wil ik het nu even bij laten.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Dit college wil in 2030 energieneutraal zijn. Het laatste jaar, dus volgend jaar, komt het Milieubeleidsplan. Dan hebben jullie nog één jaar om het helemaal op gang te helpen of uit te voeren. Ik ben heel benieuwd hoe dat gaat werken.

De heer **De Graaf** (PvdA): Ik heb een opmerking in de richting van mevrouw Boom. Het klinkt wel positief, maar er zijn toch echt heel veel thema's en onderwerpen geweest die alleen in de ontwerpfase hebben gezeten, zoals ook door mevrouw Persoon wordt gezegd. Laten we wel zijn. Laten we naar Arsenaal/Segaar kijken, laten we naar het Ambachts- en Baljuwhuis kijken, laten we kijken naar de tijd die verstreken is tussen de toezegging dat de Beleidsregel Sociale Woningbouw zou komen en het moment waarop die volgend jaar misschien eindelijk een keer komt, tegen de tijd dat er al afspraken zijn gemaakt over de plannen voor nieuwbouw, waardoor die beleidsregel als mosterd na de maaltijd komt. Dat zijn de feiten, mevrouw.

De **voorzitter**: Mevrouw Boom, wilt u nog reageren?

Mevrouw **Boom** (D66): Ja, ik wil heel kort reageren, want ook de heer De Graaf weet dat juist alle door hem genoemde voorbeelden echt al jaren en jaren, misschien zelfs al decennialang lopen en

dat daar juist in deze collegeperiode een enorme zwengel aan is gegeven. Als ze al niet verzilverd zijn, zullen ze ongetwijfeld in 2021 of zeer kort daarna verzilverd worden. Dat is te danken aan het college dat nu aan zet is. Daar wil ik het graag bij houden.

De heer **Maassen** (SP): Ik hoor mevrouw Persoon zeggen dat allerlei bouwprojecten maar niet afkomen. Ik vraag me eigenlijk af of ze dan niet ook heel veel kritiek heeft op het vorige college, dat die projecten ook allemaal niet afgebouwd heeft, ook helemaal niks gebouwd heeft en niks voor elkaar heeft gekregen. Dat was een college waarbij mevrouw Persoon en mevrouw Van Herk, allebei voor een andere partij, in de coalitie zaten.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Ik wil geen oude koeien uit de sloot halen en ik geloof dat ik burgercommissieraadslid was. Dan weet je het wel, hè?

De heer **Maassen** (SP): Nou nee, mevrouw Persoon, dan weet ik het eigenlijk niet, want dan bent u daar gewoon verantwoordelijk voor. Wat ik nu hoor, is dat u anderen dingen verwijt waar u zelf geen verantwoordelijkheid voor wil nemen.

Mevrouw **Persoon** (Voorschoten Lokaal Sterk): Ik voel me totaal niet verantwoordelijk, maar ik vind wel dat dit college heel erg weinig presteert.

De heer **Maassen** (SP): Ik vond het vorige college ook totaal niet verantwoordelijk.

De **voorzitter**: Nee, meneer Maassen, we doen het in twee stappen. Anders blijven we bezig, want het wordt steeds later.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ik wil nog even zeggen dat je voor bouwen een stevig fundament nodig hebt. Het vorige college heeft een heel stevig fundament neergelegd. Dat heeft hele, hele moeilijke beslissingen moeten nemen. Daardoor is wel een stevig fundament ontstaan om verder te kunnen bouwen. Of er dan verder gebouwd is, is een tweede discussie, maar er is in ieder geval een stevig fundament gelegd om weer te kunnen bouwen.

De **voorzitter**: Volgens mij was dat geen vraag meer. Ik zie verder geen vragen. Ik stel voor om weer kort te schorsen. Dan kan het college zich voorbereiden. Het college heeft nog heel weinig spreektijd en moet dus scherpe keuzes maken over wat er nog gezegd kan worden. Ik stel voor om te schorsen tot 22.40 uur. Is dat akkoord? Dat is het geval.

De vergadering wordt enige tijd geschorst.

De **voorzitter**: We gaan naar de tweede termijn van het college. Wethouder Spil en ikzelf hebben geen vragen meer gekregen of zaken waarop we zouden moeten reageren. Alleen de wethouders Cramwinckel en De Bruijn zullen in de tweede termijn dus reageren. Ze zullen dat kort en bondig doen, want we hebben weinig tijd over.

Wethouder **Cramwinckel**: Voorzitter. Ik wil een paar opmerkingen maken, in de eerste plaats naar aanleiding van de opmerking van het CDA over het signaal dat we met deze begroting afgeven. Het signaal weerspiegelt de feiten. Die zijn dat we een structureel sluitende begroting hebben met een overschot, maar we gaan de komende jaren een probleem tegemoet als het Rijk niet bijspringt met meer geld. Dat is de situatie, meneer Zoetemelk. Dat heb ik ook in interviews voortdurend aangegeven en dat is ook wat we bij de provincie en het Rijk op tafel leggen. Die belangenbehartiging voor meer geld doen we collectief. Er komt zwaar weer aan.

Tegen de heer Van der Elst wil ik zeggen: u krijgt alle gelegenheid om keuzes te maken op basis van deze begroting en de stukken die we nog gaan produceren. Binnenkort komen de stukken over de multifunctionele accommodatie aan de orde. Binnenkort komt bijvoorbeeld het voorstel over het Ambachts- en Baljuwhuis aan de orde. U heeft alle gelegenheid om keuzes te maken. Dat hangt niet van deze begroting af. Dat hangt van uw stemgedrag bij die voorstellen af, meneer Van der Elst. Daar gaat het om.

Over het Cultureel Centrum is een feitelijke vraag gesteld: hoe zit het met de gebruikers? Dat zijn er een aantal. Meer details kan ik u geven in het collegevoorstel dat u binnenkort zult zien.

Over de ozb toch één korte opmerking. Ik vind dat het van de kant van de SP zwaar wordt overdreven. De verhoging van de ozb voor inwoners is een bedrag van € 2,70 per maand. Daar wil ik het even bij laten. Voor de rest is er heel veel over gezegd.

Kortom: wij presenteren een realistische begroting. Ten aanzien van het bouwen wil ik nog even benadrukken dat wij in hoog tempo de achterstand inlopen die de afgelopen jaren is ontstaan. Binnenkort wordt het bestemmingsplan Intratuin ter inzage gelegd. Zo zit er in de pijplijn een hele rij voorstellen die eraan zitten te komen. Volgend jaar wordt een oogstjaar.

Wethouder **De Bruijn**: Voorzitter. Volgens mij heb ik geen extra toevoegingen.

De **voorzitter**: Oké. En wethouder Spil volgens mij ook niet. Ja, dat klopt. Dan was dit de tweede termijn van het college. U heeft vooral onderling gedebatteerd.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Wij hebben wethouder Spil gevraagd waarom het nou anderhalf jaar moet duren om de leges op zonnepanelen te laten vervallen. We hebben het niet over vergunningen gehad, alleen over die leges voor verticaal aan te brengen zonnepanelen. Waarom kan dat nou niet wat sneller? Dat was een vraag.

Wethouder **Spil**: Die vraag is voor meneer Cramwinckel, want hij gaat over de leges.

Wethouder **Cramwinckel**: Heel kort: het kost even tijd om dit technisch, financieel en personeel goed uit te zoeken. We zijn nu te laat, maar we gaan dit uitzoeken voor de Legesverordening van het jaar 2022. Verder is het zo dat heel veel zonnepanelen al zijn vrijgesteld van leges.

De **voorzitter**: Dit is het einde van de tweede termijn. Ik wil even weten of wij door kunnen gaan met de besluitvorming via de stemmingen. Of hebben de leden van de raad behoefte aan een schorsing? Dat is niet het geval. Dan wil ik overgaan tot de besluitvorming.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Ten aanzien van motie 169 is ons voorstel om punt 2 eruit te halen om het misschien toch aantrekkelijker te maken bij de besluitvorming.

De **voorzitter**: Punt 2 in motie 169 gaat over extra aandacht schenken aan jongeren. Als uw mede-indieners het daarmee eens zijn - daar ga ik maar even van uit - is in het dictum punt 2 vervallen. Punt 3 wordt dan punt 2. Ja?

De heer **Zoetemelk** (CDA): Ja, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan is motie 169 aldus gewijzigd. Heeft iedereen dat kunnen noteren? Wil verder nog iemand iets zeggen voordat we tot de stemmingen overgegaan?

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik wil iets zeggen over onze motie 167 over leerplicht en voortijdig schoolverlaten. Samen met de mede-indieners hebben we besloten het college het vertrouwen te geven en daarom deze motie niet in stemming te laten brengen.

De **voorzitter**: Motie 167 is ingetrokken. Heb ik goed begrepen dat amendement 111 niet in stemming wordt gebracht, omdat u dat amendement gezamenlijk in een ander amendement hebt geschoven, volgens mij in amendement 107?

Mevrouw **Boom** (D66): Ja, dat is correct, voorzitter.

De **voorzitter**: Zijn er nog meer opmerkingen? Ik wil kijken of ik een afspraak met u kan maken over het stemmen. Normaal gaat dat met handopsteken. Dat werkt nu niet; dat kan niet. Ik stel het volgende voor. Ik wil het eigenlijk per fractie doen, tenzij ik zie dat alle fracties hun handtekening onder een motie of amendement hebben gezet; dan vraag ik of het zonder stemming kan. Ik vraag het per fractie. Ik wil gewoon de fractie noemen en dan vraag ik of de fractievoorzitter of, in het geval van D66, het lid dat het woord heeft gevoerd - dat moet u zelf even uitmaken - om te zeggen of de fractie voor of tegen is. Dan kunnen we immers acht mensen bevragen. Anders zou ik elke keer een soort hoofdelijke stemming moeten doen door 21 namen op te noemen. Dat is niet praktisch. Ik zie iedereen knikken. We gaan het dus per fractie doen, maar let op: als iemand van u zegt dat dit niet kan omdat de fractie verdeeld stemt of omdat er een hoofdelijke stemming

wordt geëist, ga ik alle 21 namen noemen. Dat is normaal gesproken zonde van uw tijd en ook van de tijd van de mensen die thuis allemaal in spanning afwachten wat er met de moties, de amendementen en het begrotingsvoorstel zelf gaat gebeuren. Ik zie dat u allen instemt, maar trekt u aan de bel als het niet zorgvuldig gaat, want ik vind het als voorzitter lastiger dan in een normale vergadering met een enkel punt of in een fysieke vergadering. We gaan eerst stemmen over de amendementen.

In stemming komt amendement 106 van de VVD, GroenLinks, D66 en het CDA (IWKp-rioolstelsel).

Het amendement wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt amendement 107 van de PvdA, het CDA, ONS Voorschoten, de SP, Voorschoten Lokaal Sterk, D66 en GroenLinks (verhoging budget milieubeheer).

Het amendement wordt aangenomen, waarbij de fractie van de VVD ertegen heeft gestemd en de overige fracties ervoor hebben gestemd.

In stemming komt amendement 108 van de PvdA, het CDA, ONS Voorschoten, de SP en Voorschoten Lokaal Sterk (effecten corona sociaal domein).

Het amendement wordt verworpen, waarbij de fracties van het CDA, ONS Voorschoten, de SP, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk ervoor hebben gestemd en de overige fracties ertegen.

In stemming komt amendement 109 van ONS Voorschoten, het CDA, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk (exploitatiekosten Cultureel Centrum).

Het amendement wordt verworpen, waarbij de fracties van het CDA, ONS Voorschoten, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk ervoor hebben gestemd en de overige fracties ertegen.

In stemming komt amendement 110 van het CDA (voorbereidingskrediet nieuwbouw Fortgens-school).

Het amendement wordt verworpen, waarbij de fracties van het CDA, ONS Voorschoten, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk ervoor hebben gestemd en de overige fracties ertegen.

In stemming komt het geamendeerde raadsvoorstel inzake de begroting.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. We hebben de nodige kritiek geuit op de begroting. Wij vinden nog steeds dat zij niet roeël is en niet geheel getrouw, in die zin dat er veel open posten zijn. Maar toch zullen wij voorstemmen, omdat deze begroting verdergaat dan alleen het verschil in het bedrag, tussen die nul en dat miljoen. Er wordt meer besloten. Dus wij stemmen hiermee in.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. We hebben met elkaar vastgesteld - daar is vanavond niemand tegenin gegaan - dat deze begroting onvolledig is. Wij kunnen niet meegaan met deze begroting. We weten dat we keuzes voorgeschoteld krijgen, maar die komen te laat. We stemmen vanavond over de begroting. We zijn dus niet voor deze begroting.

De heer **De Graaf** (PvdA): Voorzitter. Ook wij zullen tegen de begroting stemmen, omdat zij niet getrouw is en omdat wij daarenboven geen vertrouwen hebben, gelet op de gedane uitlatingen over een toekomstige verbetering.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik denk dat de discussie vanavond heel duidelijk heeft gemaakt dat een begroting altijd het gevolg is van politieke keuzes die je maakt. Ik denk dat de discussie vanavond ook duidelijk heeft gemaakt dat de politieke keuzes die onder deze begroting liggen, niet de politieke keuzes van de SP zijn. Wij zullen dus tegen deze begroting stemmen.

Het geamendeerde raadsvoorstel wordt aangenomen, waarbij de fracties van ONS Voorschoten, de SP, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk ertegen hebben gestemd en de overige fracties ervoor.

In stemming komt motie 165 van de PvdA, GroenLinks, D66, het CDA, ONS Voorschoten, de SP, de VVD en Voorschoten Lokaal Sterk (verbetering kwaliteit oppervlaktewater).

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 166 van ONS Voorschoten, de PvdA, het CDA, Voorschoten Lokaal Sterk, GroenLinks en de SP (leges zonnepanelen).

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

Mevrouw **Boom** (D66): Wij gaan voor deze motie stemmen, maar we gaan er daarbij wel van uit dat het toegezegde onderzoek wordt afgerond voordat er daadwerkelijk een voorstel naar de raad komt.

De motie wordt aangenomen, waarbij de fractie van de VVD ertegen heeft gestemd en de overige fracties ervoor hebben gestemd.

De **voorzitter**: Motie 167 is ingetrokken.

In stemming komt motie 168 van ONS Voorschoten, het CDA, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk (p.m.-posten).

De motie wordt verworpen, waarbij de fracties van het CDA, ONS Voorschoten, de SP, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk ervoor hebben gestemd en de overige fracties ertegen.

In stemming komt de gewijzigde motie 169 van het CDA, ONS Voorschoten, de PvdA en Voorschoten Lokaal Sterk (communicatiestrategie Milieubeleidsplan).

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Zoetemelk** (CDA): Voorzitter. Even nog een vraag aan wethouder Spil. We hebben de motie aangepast. Ik weet niet of dat reden geeft om de motie over te nemen.

De **voorzitter**: Wij nemen niet over. Uiteindelijk beslist u. Ik weet niet of de wethouder nog een ander advies wil geven of dat we bij het bestaande advies blijven.

Wethouder **Spil**: Ik had al eerder gezegd dat ik hier goed mee kan leven, maar u gaat erover stemmen.

De heer **Maassen** (SP): Voorzitter. Ik had dezelfde bedenkingen als mevrouw Boom bij het oorspronkelijke voorstel. Ik voelde me niet erg prettig bij de manier waarop jongeren werden aangesproken alsof daar het probleem zat, terwijl zij vaak juist de oplossing zijn. Ik weet dat meneer Zoetemelk het niet zo bedoelde, maar zo kwam het wel een beetje op mij over. De aanpassing van de motie is voor mij reden om mijn stem aan te passen en de motie toch te steunen.

Mevrouw **Boom** (D66): Voorzitter. Mijn stemverklaring komt overeen met die van de SP: nu de motie is aangepast en punt 2 is geschrapt, gaan ook wij instemmen met deze motie.

De gewijzigde motie wordt aangenomen, waarbij de fractie van de VVD ertegen heeft gestemd en de overige fracties ervoor hebben gestemd.

In stemming komt motie 170 van het CDA, ONS Voorschoten, de PvdA, Voorschoten Lokaal Sterk, de VVD en de SP (energiescan).

De motie wordt met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie 171 van het CDA, ONS Voorschoten en de PvdA (onderzoek gemeentewerf).

De motie wordt verworpen, waarbij de fracties van het CDA, ONS Voorschoten en de PvdA ervoor hebben gestemd en de overige fracties ertegen.

In stemming komt motie 172 van het CDA (extra inzet preventie).

De motie wordt verworpen, waarbij de fractie van het CDA ervoor heeft gestemd en de overige fracties ertegen hebben gestemd.

In stemming komt motie 173 van de SP (eerlijke ozb).

De motie wordt verworpen, waarbij de fractie van de SP ervoor heeft gestemd en de overige fracties ertegen hebben gestemd.

De **voorzitter**: Dit is het einde van ons jaarlijkse begrotingsdebat. Het is één minuut voor elf. Ik zei vanmiddag in het college: ik denk een uur of elf. Ik heb geen weddenschap afgelegd. Ik hou persoonlijk ook niet van weddenschappen, maar het is wel heel toevallig. Ik wil u hartelijk danken, ook voor de prettige manier waarop u heeft samengewerkt om de stemming vlot te laten verlopen. Wat mij betreft hebben we het redelijk vlot gedaan en is er behoorlijk gediscussieerd tussen college en raad en ook tussen de verschillende fracties. Ik denk dat dat het doel hiervan is. Dus dank daarvoor.

De heer **Van der Elst** (ONS Voorschoten): Voorzitter. Ik wil het college graag feliciteren met de aangenomen begroting.

De **voorzitter**: Dank u wel.

5. Bekrachtiging geheimhouding

N.v.t.

6. Sluiting

De **voorzitter**: Niets meer aan de orde zijnde sluit ik deze vergadering. Ik wens u nog een prettige avond.

De **voorzitter** sluit om 23.00 uur de vergadering.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de raad der gemeente Voorschoten, gehouden op 10 december 2020.

De griffier,

Drs. B.J. Urban

De voorzitter,

Ch.B. Aptroot

